

Regeringens proposition

2011/12:85

Stärkt skydd för barn i internationella situationer

Prop.
2011/12:85

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 15 mars 2012

Fredrik Reinfeldt

Beatrice Ask
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention). Konventionen syftar till att stärka skyddet för barn i internationella situationer. Genom en tillämpning av konventionen ska man kunna undvika konflikter mellan olika rättssystem som gäller behörighet, tillämplig lag eller erkännande och verkställighet av domar och andra avgöranden. Syftet med konventionen är också att utveckla det internationella samarbetet när det gäller skydd av barn.

Regeringen föreslår att konventionen blir en del av svensk lagstiftning genom en särskild lag, som också innehåller kompletterande bestämmelser om bl.a. beslut om tillfälliga skyddsåtgärder och handläggningen av ärenden om att få förklarat att ett utländskt avgörande är verkställbart i Sverige.

Det föreslås en reglering i lag av förutsättningarna för placering av ett barn över nationsgränserna med stöd av samarbetsbestämmelserna i 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen. För att en sådan placering ska få äga rum måste det bedömas vara bäst för barnet att placeras i det aktuella landet.

Det föreslås slutligen att det inte längre ska krävas att barnet och barnets föräldrar är svenska medborgare för att en anmälan om gemensam vårdnad ska kunna göras direkt till Skatteverket. Det ska räcka att barnet är folkbokfört här i landet.

De lagar som ansluter till 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Lagändringen i föräldrabalken om anmälan om gemensam vårdnad Prop. 2011/12:85
föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om 1996 års Haagkonvention	6
2.2	Förslag till lag om ändring i föräldrabalken	9
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap	10
2.4	Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)	11
2.5	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	13
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II- förordningen	15
2.7	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	17
3	Ärendet och dess beredning	19
4	1996 års Haagkonvention	21
5	Sveriges tillträde till 1996 års Haagkonvention	30
6	Kompletterande bestämmelser till 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen	34
6.1	Behörighet	34
6.2	Erkännande, verkställbarhet och verkställighet	37
6.3	Beslut om en tillfällig åtgärd	41
6.4	Placering av ett barn över nationsgränserna	43
6.5	Överföring av personuppgifter	49
6.6	Sekretess hos domstol	50
7	Anmälan om gemensam vårdnad	52
8	Ikraftträdande	53
9	Konsekvenser	54
10	Författningskommentar	55
10.1	Förslaget till lag om 1996 års Haagkonvention	55
10.2	Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken	63
10.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap	64
10.4	Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)	64
10.5	Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	70
10.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II- förordningen	72

10.7	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	73	Prop. 2011/12:85
Bilaga 1	1996 års Haagkonvention	75	
Bilaga 2	Sammanfattning av betänkandet Föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn i internationella situationer – 1996 års Haagkonvention m.m. (SOU 2005:111)	124	
Bilaga 3	Betänkandets lagförslag (SOU 2005:111)	136	
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2005:111)	155	
Bilaga 5	Sammanfattning av departementspromemorian Placering av barn över nationsgränser med stöd av Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention m.m. (Ds 2009:62).....	156	
Bilaga 6	Promemorians lagförslag (Ds 2009:62).....	160	
Bilaga 7	Förteckning över remissinstanserna (Ds 2009:62)	166	
Bilaga 8	Lagrådsremissens lagförslag.....	167	
Bilaga 9	Lagrådets yttrande	180	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 2012.....	182	
	Rättsdatablad	183	

Regeringen föreslår att riksdagen

dels godkänner

1. den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (avsnitt 5),

2. att Sverige vid anslutning till konventionen i enlighet med artikel 60 i konventionen reserverar sig mot användandet av franska i meddelanden till myndigheter (avsnitt 5),

dels antar regeringens förslag till

3. lag om 1996 års Haagkonvention,

4. lag om ändring i föräldrabalken,

5. lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap,

6. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),

7. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),

8. lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen,

9. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om 1996 års Haagkonvention

Härigenom föreskrivs följande.

1996 års Haagkonvention

1 § Artiklarna 1–53 i den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention) ska i originaltexternas lydelse gälla som lag här i landet. Originaltexterna ska ha samma giltighet.

Originaltexterna finns tillsammans med en svensk översättning som en *bilaga* till denna lag.¹

Reservforum

2 § Om tillämpningen av 1996 års Haagkonvention innebär att en fråga ska prövas av en nämnd som fullgör en kommuns uppgifter inom socialtjänsten i Sverige och det inte finns någon annan behörig nämnd, tas frågan upp av en nämnd i Stockholms kommun som fullgör sådana uppgifter.

Godkännande av en placering av ett barn i Sverige

3 § En fråga om godkännande av en placering av ett barn i Sverige enligt artikel 33 prövas av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten i den kommun där barnet avses bli placerat. Även samråd enligt den artikeln sker med den nämnden.

I 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen (2001:453) anges förutsättningarna för att godkänna en placering.

Visst informationsutbyte om ett barns situation m.m.

4 § En nämnd som fullgör en kommuns uppgifter inom socialtjänsten får rapportera om ett barns situation enligt artikel 32. Nämnden får också samla in upplysningar eller underlag och uttala sig om en förälders lämplighet i fråga om umgänge i enlighet med vad som framgår av artikel 35.2.

¹ Här återfinns bilagan som bilaga 1 till propositionen.

5 § När det finns behörighet för svensk domstol enligt artikel 11 eller 12, får domstolen i fråga om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap besluta om en sådan tillfällig skyddsåtgärd som avses i dessa artiklar.

Vid domstolens handläggning tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden. I domstolens beslut ska det anges hur länge skyddsåtgärden gäller.

Barnet får höras inför domstolen, om särskilda skäl talar för det och det är uppenbart att barnet inte kan ta skada av att höras. I ett ärende som rör vårdnad, boende eller umgänge får domstolen inhämta upplysningar från socialnämnden i frågan. Innan socialnämnden lämnar upplysningar ska den, om det är lämpligt, höra föräldrarna och barnet.

Erkännande och verkställbarhet

6 § Svea hovrätt är behörig domstol för de förfaranden om erkännande och verkställbarhet som avses i artiklarna 24 och 26.

7 § Den som ansöker om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart ska tillsammans med ansökan ge in avgörandet i original eller en kopia av avgörandet som har bestyrkts av en behörig myndighet. Avser ansökan ett avgörande som har meddelats i en parts utevaro, ska sökanden också ge in bevis om att stämningsansökan eller motsvarande handling har delgetts parten.

Avser ansökan en verkställbarhetsförklaring, ska sökanden även ge in bevis om att avgörandet är verkställbart i den stat där det har meddelats.

Hovrätten får förelägga sökanden att ge in de ytterligare handlingar som hovrätten behöver för sin prövning.

Är en handling avfattad på något annat språk än svenska, ska även en svensk översättning av handlingen ges in. En översättning behöver dock inte ges in om hovrätten anser att det är obehövt eller att det inte skäligen kan krävas.

8 § Hovrätten får förklara det utländska avgörandet helt eller delvis gällande eller verkställbart.

Verkställighet

9 § Bifalls en ansökan om verkställbarhetsförklaring, får det utländska avgörandet verkställas

1. enligt 21 kap. föräldrabalken om det avser ett barns person och
2. enligt utsökningsbalken om det avser ett barns egendom.

För verkställigheten gäller vad som är föreskrivet om verkställighet av svensk domstols avgörande i motsvarande fall.

Överföring av personuppgifter

10 § En svensk myndighet får utan hinder av 33 § personuppgiftslagen (1998:204) föra över personuppgifter till en myndighet i ett land utanför

det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det behövs för att den myndigheten ska kunna överväga en nödvändig åtgärd enligt 1996 års Haagkonvention. Prop. 2011/12:85

Anmodan att utöva behörighet

11 § Får en svensk myndighet en sådan framställning som avses i artikel 9.1 ska myndigheten anmoda den utländska myndigheten att utöva behörigheten, om den utländska myndigheten anses bättre lämpad att bedöma vad som är bäst för barnet.

Bilaga

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Häriigenom föreskrivs att 6 kap. 4 § föräldrabalken¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

4 §²

Står barnet under vårdnad av endast en av föräldrarna och vill föräldrarna gemensamt utöva vårdnaden, *skall* rätten på talan av dem båda besluta i enlighet med deras begäran, om det inte är uppenbart att gemensam vårdnad är oförenlig med barnets bästa.

Om barnet är folkbokfört här i landet kan föräldrarna få gemensam vårdnad också genom registrering hos Skatteverket efter anmälan av dem båda

1. till socialnämnden i samband med att nämnden *skall* godkänna en faderskapsbekräftelse eller en bekräftelse av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §, eller

2. till Skatteverket under förutsättning att beslut om vårdnaden inte har meddelats tidigare *och att föräldrarna och barnet är svenska medborgare*.

Står barnet under vårdnad av endast en av föräldrarna och vill föräldrarna gemensamt utöva vårdnaden, *ska* rätten på talan av dem båda besluta i enlighet med deras begäran, om det inte är uppenbart att gemensam vårdnad är oförenlig med barnets bästa.

Om barnet är folkbokfört här i landet, kan föräldrarna få gemensam vårdnad också genom registrering hos Skatteverket efter anmälan av dem båda

1. till socialnämnden i samband med att nämnden *ska* godkänna en faderskapsbekräftelse eller en bekräftelse av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §, eller

2. till Skatteverket under förutsättning att beslut om vårdnaden inte har meddelats tidigare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

¹ Balken omtryckt 1995:974.

² Senaste lydelse 2006:458.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap Prop. 2011/12:85

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 6 § lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.
6 §¹

Särskilda bestämmelser finns i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000.

Särskilda bestämmelser finns i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000² och i lagen (2012:000) om 1996 års Haagkonvention.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 2008:449.

² EUT L 338, 23.12.2003, s. 1 (Celex 32003R2201).

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2001:453)
dels att 10 kap. 4 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 6 kap. 11 a och
11 b §§, samt närmast före 6 kap. 11 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

Placering av ett barn över nationsgränserna

11 a §

*Socialnämnden får godkänna att
en utländsk myndighet placerar ett
barn i Sverige endast om*

*1. det är bäst för barnet att
placeras här, särskilt med beak-
tande av barnets anknytning hit,*

*2. barnets inställning till place-
ringen så långt det är möjligt har
klarlagts,*

*3. barnets vårdnadshavare och,
om barnet fyllt 15 år, barnet sam-
tycker till åtgärden,*

*4. förhållandena i det enskilda
hemmet och förutsättningarna för
vård i hemmet är utredda av
nämnden,*

*5. barnet har beviljats uppe-
hållstillstånd, om ett sådant till-
stånd behövs, och*

*6. placeringen sker med stöd av
rådets förordning (EG) nr
2201/2003 av den 27 november
2003 om domstols behörighet och
om erkännande och verkställighet
av domar i äktenskapsmål och mål
om föräldraansvar samt om upp-
hävande av förordning (EG) nr
1347/2000¹ eller med stöd av den i
Haag den 19 oktober 1996 dag-
tecknade konventionen om be-*

¹ EUT L 338, 23.12.2003, s. 1 (Celex 32003R2201).

hörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn.

11 b §

Socialnämnden får placera ett barn i ett annat land endast om

1. det är bäst för barnet att placeras där, särskilt med beaktande av barnets anknytning dit,

2. barnets inställning till placeringen så långt det är möjligt har klarlagts,

3. barnets vårdnadshavare och, om barnet fyllt 15 år, barnet samtycker till placeringen,

4. socialnämnden genom en överenskommelse med den behöriga myndigheten i det land där barnet ska placeras har gjort det möjligt att följa upp placeringen, och

5. landet har en tillfredsställande ordning i fråga om tillsyn.

10 kap.

4 §

Uppdrag att besluta på socialnämndens vägnar får ges endast åt en särskild avdelning som består av ledamöter eller ersättare i nämnden i ärenden som är en uppgift för nämnden enligt 6 kap. 6, 8, 12 och 13 §§ denna lag, 4 och 6 §§, 11 § första och andra styckena, 13 §, 14 § tredje stycket, 21, 22, 24, 26, 27 och 43 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga samt 11 och 13 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

Första stycket gäller även i ärenden enligt 6 kap. 14 § om samtycke vägras och beslut enligt 9 kap. 3 § om att föra talan om återkrav enligt 9 kap. 1 §.

Uppdrag att besluta på socialnämndens vägnar får ges endast åt en särskild avdelning som består av ledamöter eller ersättare i nämnden i ärenden som är en uppgift för nämnden enligt 6 kap. 6, 8 och 11 a–13 §§ denna lag, 4 och 6 §§, 11 § första och andra styckena, 13 §, 14 § tredje stycket, 21, 22, 24, 26, 27 och 43 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga samt 11 och 13 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)
dels att nuvarande 5 kap. 16 b § ska betecknas 5 kap. 16 c §,
dels att rubriken närmast före 5 kap. 16 b § ska sättas närmast före
5 kap. 16 c §,
dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 5 kap. 15 c och
16 b §§, 7 kap. 7 d § samt 14 kap. 4 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

15 c §

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska på ansökan av socialnämnden beviljas ett barn som avses bli placerat här i landet enligt 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen (2001:453) om uppehållstillstånd behövs för vistelsen. Uppehållstillståndet ska gälla i minst ett år.

16 b §

Ett barn som med stöd av 15 c § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska, när tillståndet löper ut, på ansökan av socialnämnden beviljas ett permanent uppehållstillstånd, om barnet fortfarande är placerat här i landet.

7 kap.

7 d §

Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 c § får återkallas endast om förutsättningarna för sådant uppehållstillstånd inte längre finns.

Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 c eller 16 b § får inte återkallas för ett barn innan den socialnämnd som ansökte om uppehållstillståndet har fått tillfälle att yttra sig.

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 c eller 16 b § eller beslut i fråga om återkallelse av ett tillstånd som meddelats med stöd av 5 kap. 15 c § får överklagas till migrationsdomstol. Endast socialnämnden får överklaga sådana beslut.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

Prop. 2011/12:85

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

dels att 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 8 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En fråga om godkännande av en placering av ett barn i Sverige enligt artikel 56.2 prövas av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten i den kommun där barnet avses bli placerat.

Föreslagen lydelse

6 §

En fråga om godkännande av en placering av ett barn i Sverige enligt artikel 56 prövas av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten i den kommun där barnet avses bli placerat. Även samråd enligt den artikeln sker med den nämnden.

I 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen (2001:453) anges förutsättningarna för att godkänna en placering.

8 §

I brådskande fall, när barnet eller egendom som tillhör barnet finns här i landet, får en domstol besluta om en tillfällig åtgärd i fråga om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap (artikel 20).

Vid domstolens handläggning tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden. I domstolens beslut ska det anges hur länge åtgärden gäller.

Barnet får höras inför domstolen, om särskilda skäl talar för det och det är uppenbart att barnet inte kan ta skada av att höras. I ett ärende som rör vårdnad, boende eller umgänge får domstolen inhämta upplysningar från socialnämnden i frågan. Innan socialnämnden lämnar upplysningar ska den, om det är lämpligt, höra föräldrarna och barnet.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreskrivs att 36 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

36 kap.

1 §¹

Sekretess gäller hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i

1. ärende enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn,
2. ärende om adoption enligt 4 kap. föräldrabalken,
3. ärende om anordnande av godmanskap enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken, eller
4. ärende om förvaltarskap.

Sekretess gäller hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om en part begär det och det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i

1. äktenskapsmål,
2. mål eller ärende enligt föräldrabalken i annat fall än som anges i första stycket,

3. ärende enligt lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn, *eller*

4. mål eller ärende enligt rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet.

3. ärende enligt lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn,

4. *mål eller ärende enligt rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000² eller ärende enligt 8 § lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen,*

5. mål eller ärende enligt rådets

¹ Senaste lydelse 2011:606.

² EUT L 338, 23.12.2003, s. 1 (Celex 32003R2201).

Anmärkning: Ett förslag till ändring i 36 kap. 1 § finns även i lagrådsremissen 2007 års Haagkonvention om underhållsskyldighet m.m.

förordning (EG) nr 4/2009 av den Prop. 2011/12:85
18 december 2008 om domstols
behörighet, tillämplig lag, erkän-
nande och verkställighet av domar
samt samarbete i fråga om under-
hållsskyldighet³, *eller*
6. mål eller ärende enligt lagen
(2012:000) om 1996 års Haag-
konvention.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

³ EUT L 7, 10.1.2009, s. 1 (Celex 32009R0004).

1996 års Haagkonvention

Den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention) syftar till att stärka skyddet för barn i internationella situationer. Genom en tillämpning av konventionen ska man kunna undvika konflikter mellan olika rättssystem som gäller behörighet, tillämplig lag eller erkännande och verkställighet av domar och andra avgöranden. Syftet med konventionen är också att utveckla det internationella samarbetet när det gäller skydd av barn. Konventionen gäller alla avgöranden om föräldraansvar, t.ex. avgöranden om vårdnad, boende, umgänge eller en tillfällig placering utanför det egna hemmet.

Behörigheten att tillträda konventionen är delad mellan Europeiska unionen och de enskilda medlemsstaterna. Eftersom Europeiska unionen inte var medlem av Haagkonferensen för internationell privaträtt år 1996, då konventionen antogs, och eftersom konventionen föreskriver att det endast är stater som har rätt att tillträda den, bemyndigade Rådet för rättsliga och inrikes frågor genom ett beslut den 19 december 2002 medlemsstaterna att i gemenskapens intresse underteckna konventionen (EUT L 48/1, 21.2.2003). Den 1 april 2003 undertecknades konventionen av alla de dåvarande medlemsstaterna, däribland Sverige, utom Nederländerna som hade undertecknat konventionen redan år 1997. Rådet för rättsliga och inrikes frågor beslutade den 5 juni 2008 att bemyndiga de medlemsstater som inte redan hade tillträtt konventionen, bl.a. Sverige, att i gemenskapens intresse ratificera konventionen eller att ansluta sig till den (EUT L 151/36, 11.6.2008).

År 2004 gavs en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag om ett svenskt tillträde till konventionen (dir. 2004:14). Frågan om ett tillträde till konventionen behandlas i utredningens slutbetänkande, Föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn i internationella situationer – 1996 års Haagkonvention m.m. (SOU 2005:111), som överlämnades i december 2005. En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 2*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 3*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2005/11509/L2). Synpunkter på förslag i propositionen som sakligt eller lagtekniskt skiljer sig från utredningens förslag har dessutom inhämtats från Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Kronofogdemyndigheten och Datainspektionen. Synpunkterna finns tillgängliga i lagstiftningsärendet.

I propositionen behandlas i allt väsentligt endast de av utredningens förslag som är föranledda av ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention. För närvarande finns det inte ett tillräckligt starkt behov av att reglera frågor om föräldraansvar i internationella situationer även i förhållande till de länder som varken är medlemmar i Europeiska unionen eller väljer att ansluta sig till 1996 års Haagkonvention. Utredningens övriga förslag föranleder därför inte någon vidare åtgärd.

Våren 2009 fick en utredare i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med att utreda sociala myndigheters samarbete enligt förordningen (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (Bryssel II-förordningen) och enligt 1996 års Haagkonvention (Ju 2009/3919/P). Uppdraget redovisades i departementspromemorian Placering av barn över nationsgränser med stöd av Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention m.m. (Ds 2009:62). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 5*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 6*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2009/9943/L2). Synpunkter på förslag i propositionen som sakligt eller lagtekniskt skiljer sig från promemorians förslag har dessutom inhämtats från Riksdagens ombudsmän (JO), domstolar, Migrationsverket, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Lands-ting. Synpunkterna finns tillgängliga i lagstiftningsärendet.

Översyn av verkställighetslagen

Genom lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn (verkställighetslagen) införlivades med svensk rätt dels Europarådskonventionen den 20 maj 1980 om erkännande och verkställighet av avgöranden rörande vårdnad om barn samt om återställande av vård av barn (1980 års Europarådskonvention), dels Haagkonventionen den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (1980 års Haagkonvention).

År 2002 fick en utredare i uppdrag att biträda Justitiedepartementet med en översyn av verkställighetslagen. Uppdraget redovisades i departementspromemorian Stärkt rättsskydd för barn i gränsöverskridande fall (Ds 2003:5). De i promemorian föreslagna reglerna i fråga om en effektivare handläggning av verkställighetsärenden stämmer i allt väsentligt överens med de lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2006 (prop. 2005/06:99, bet. 2005/06:LU27, rskr. 2005/06:309). Förändringarna innebär bl.a. att principen om barnets bästa har stärkts i verkställighetsprocessen och att förfarandet enligt 21 kap. föräldrabalken har förbättrats. När det gäller promemorians förslag om svensk domsrätt i vårdnadsfrågor stämmer det i huvudsak överens med vad som sedan den 1 mars 2005 gäller enligt Bryssel II-förordningen. Med hänsyn härtill och till de ställningstaganden regeringen gör i denna proposition saknas det anledning att vidta ytterligare åtgärder med anledning av förslagen i promemorian.

Regeringen beslutade den 2 februari 2012 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 8*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 9*. Regeringen följer Lagrådets förslag till utformning av bestämmelsen i 5 kap. 15 c § utlänningslagen (2005:716). Lagrådet framför också synpunkter på hur bedömningen av barnets bästa ska göras när en socialnämnd överväger att placera ett barn i ett annat land. Synpunkterna föranleder vissa förtydliganden i författningskommentaren till 6 kap. 11 b § socialtjänstlagen (2001:453).

I förhållande till lagrådsremissens lagförslag görs även ett par redaktionella ändringar i lagtexten.

4 1996 års Haagkonvention

Tillämpningsområde

Syftet med 1996 års Haagkonvention är till att börja med att fastställa den stat vars myndigheter har behörighet att vidta åtgärder till skydd för ett barns person eller egendom och att fastställa vilken lag dessa myndigheter ska tillämpa. Ett annat ändamål med konventionen är att bestämma vilken lag som är tillämplig på föräldraansvar. Begreppet föräldraansvar omfattar vårdnad eller varje liknande förhållande som avgör föräldrars, förmyndares eller andra rättsliga företrädares rättigheter, befogenheter och ansvar i förhållande till barnets person eller egendom. Vidare syftar konventionen till att möjliggöra erkännande och verkställighet av skyddsåtgärder enligt konventionen i alla fördragsslutande stater. Dessutom ska det upprättas ett sådant samarbete mellan myndigheterna i de fördragsslutande staterna som krävs för att uppnå konventionens mål (artikel 1).

Konventionen ska tillämpas till dess barnet har fyllt 18 år (artikel 2). Det saknar betydelse om barnet före 18 års ålder skulle ha uppnått myndig ålder enligt den lag som är tillämplig, t.ex. på grund av att barnet har ingått äktenskap.

Konventionens materiella tillämpningsområde preciseras genom en uppräkningslista av de myndighetsåtgärder som kan omfattas av konventionen (artikel 3). Såväl privat- som offentligrättsliga åtgärder omfattas. Uppräkningen är inte uttömmande. Även andra myndighetsåtgärder omfattas alltså om avsikten är att skydda barnets person eller egendom. Konventionen gäller t.ex. beslut om vårdnad och om omhändertagande av barn. Den omfattar även beslut om umgänge och andra kontakter med ett barn, t.ex. genom brev eller telefon. Åtgärderna kan vidare gälla förmynderskap och godmanskap. De kan också avse förordnande av och uppgifter för någon som ska ansvara för barnets person eller egendom eller som ska företräda eller bistå barnet. Konventionen gäller även placering av ett barn i familjehem eller på institution. Också åtgärder som gäller tillsyn av vården av ett barn som är placerat i familjehem eller hem för vård eller boende omfattas, liksom åtgärder som med samtycke från överförmyndaren vidtas på en omyndigs vägnar (jfr 13 kap. föräldrabalken).

I artikel 4 anges vilka åtgärder som konventionen inte är tillämplig på. Konventionen gäller inte fastställande eller upphävande av faderskap eller moderskap, inte heller fastställande av föräldraskap direkt på grund av lag. Frågan om laglig företrädare för ett barn i ett ärende om fastställande eller upphävande av ett faderskap omfattas däremot av tillämpningsområdet. Beslut om adoption är uteslutna, liksom placering av ett barn för adoption. Konventionen tillämpas inte på frågor om ett barns efternamn eller förnamn. Konventionen är inte heller tillämplig på frågor om myndighetsförklaring. Med myndighetsförklaring avses att omyndighet eller vård upphör, antingen efter beslut av en myndighet eller på grund av lag, t.ex. vid ingående av äktenskap. Frågor om underhållsskyldighet omfattas inte. Konventionen tillämpas inte i fråga om truster eller arv. Om det i en författning som ska tillämpas på arv föreskrivs att en underårig ska ha en företrädare i någon fråga, blir dock konventionen tillämplig på den frågan. Alla beslut om social trygghet faller utanför tillämpningsområdet för konventionen. Inte heller tillämpas den på offentligrättsliga åtgärder av allmän karaktär för utbildning eller hälsa, t.ex. myndighetsbeslut om skolornas läroplaner eller om vaccineringsbeslut. Däremot gäller konventionen en myndighets beslut om placering av ett barn i en viss skola för att skydda barnet. Konventionen tillämpas inte på åtgärder som vidtas till följd av brottsliga gärningar som har begåtts av ett barn, inte ens i sådana fall där det är fråga om åtgärder för att skydda barnet. Konventionen begränsar därmed inte staternas behörighet när det gäller straff eller åtgärder i uppfostrande syfte i situationer där ett barn har begått en gärning som betraktas som ett brott. Konventionen tillämpas slutligen inte på beslut om asylrätt eller invandring. Frågor om företräderskap för barn i frågor om asyl eller invandring omfattas däremot.

Behörighet

Huvudregeln i konventionen är att myndigheterna i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist är behöriga att vidta åtgärder som syftar till att skydda barnets person eller egendom (artikel 5.1). Detta är en princip som är allmänt godtagen i internationell privaträtt. Ett beslut som är förenligt med barnets bästa kan i regel bäst och enklast fattas i den stat där barnet bor och dit barnet har störst anknytning. Begreppet hemvist definieras inte i konventionen.

När ett barn får ett nytt hemvist i en annan fördragsslutande stat, blir myndigheterna i barnets nya hemviststat behöriga (artikel 5.2). Olovliga bortföranden eller kvarhållanden av barn utgör undantag från denna regel. För dessa fall finns det bestämmelser i artikel 7.

I artikel 6 finns det ett undantag från huvudregeln som gäller flyktbarn och barn som har fördrivits på grund av oroligheter i sitt land. Undantaget ska också tillämpas på barn vars hemvist inte kan fastställas. Det rör sig om sällsynta situationer där barnet lever ett sådant kringresande liv att barnet inte kan anses vara stadigvarande bosatt i något land. Dessa barn saknar många gånger hemvist. Det har då ansetts lämpligare att myndigheterna i den fördragsslutande stat där barnet uppehåller sig är behöriga att vidta åtgärder.

Ett annat undantag från huvudregeln i artikel 5 gäller när ett barn har förts till en annan stat genom ett olovligt bortförande eller kvarhållande (artikel 7.1). Då överförs inte den internationella behörigheten genom bytet av hemvist, om inte också ett av två alternativa villkor uppfylls. Syftet med artikeln är att göra det svårare för den som har fört bort barnet att få behörigheten överflyttad till önskad stat och på så sätt dra nytta av bortförandet. Det första alternativa villkoret som påverkar om behörigheten överförs eller inte är om barnets vårdnadshavare har godtagit bortförandet eller kvarhållandet. Det andra alternativa villkoret är att barnet har varit bosatt i sin nya hemviststat i minst ett år efter det att barnets vårdnadshavare har fått eller borde ha fått kännedom om var barnet befinner sig. I en sådan situation överförs behörigheten endast under förutsättning att inte någon begäran om återlämnande har lämnats in och att barnet har funnit sig till rätta i sin nya miljö. Villkoret påminner om artikel 12 i 1980 års Haagkonvention. I 1996 års Haagkonvention anges också när ett bortförande eller ett kvarhållande av ett barn ska betraktas som olovligt (artikel 7.2). Bestämmelsen överensstämmer med artikel 3 i 1980 års Haagkonvention. Artikel 7.3 gäller frågan om vilka åtgärder som kan vidtas med stöd av konventionen av den stat dit barnet har förts eller där barnet har kvarhållits, om myndigheterna i den andra staten har kvar sin behörighet. Myndigheterna i barnets vistelsestat får endast vidta åtgärder i brådskande fall som är nödvändiga för att skydda barnets person eller egendom.

Konventionen möjliggör att i undantagsfall flytta över behörigheten till en annan fördragsslutande stats myndigheter (artiklarna 8 och 9).

Av artikel 10 framgår att myndigheterna i en fördragsslutande stat som handlägger ett mål om äktenskapsskillnad under vissa förutsättningar kan vidta skyddsåtgärder även om barnet inte har hemvist i den staten. Vissa länders lagstiftning fastställer nämligen att domstolen ex officio ska besluta om vårdnaden för barnet i samband med upplösningen av äktenskapet.

Konventionen ger även myndigheterna i den stat där barnet eller egendom som tillhör barnet finns behörighet att i brådskande fall vidta åtgärder för att skydda barnet eller egendomen (artikel 11). Myndigheterna får t.ex. i brådskande fall omhänderta barnet även om staten inte har behörighet enligt artiklarna 5–9.

Myndigheterna är behöriga att vidta tillfälliga åtgärder för att skydda ett barn eller egendom som tillhör barnet även i fall som inte är brådskande (artikel 12.1). Bestämmelsen skiljer sig från artikel 11 bl.a. på så sätt att ett beslut som fattas med stöd av artikeln endast får verkan i den egna staten.

Litispens och vidtagna åtgärders kontinuitet

Konventionens bestämmelser om internationell behörighet kan i vissa fall leda till situationer där flera stater får utöva behörighet. Så kan bli fallet eftersom den behörighet som ges i artikel 10 inte begränsas av den behörighet som följer av artiklarna 5–9. Det finns därför bestämmelser om s.k. litispens (artikel 13.1). Myndigheterna i en stat ska avstå från att utöva behörighet om det vid tidpunkten då förfarandet inleds pågår ett

ärendet angående motsvarande åtgärd vid en behörig myndighet i en annan stat.

De åtgärder som har vidtagits med stöd av artiklarna 5–10 ska gälla enligt de villkor som har ställts upp, även om grunden för behörigheten har upphört genom ändrade förhållanden (artikel 14). Exempelvis har en förmyndare som förordnats för ett barn kvar sin ställning även om barnet senare skulle flytta och få hemvist i en annan stat. Ändringen av barnets hemvist kan dock påverka det sätt på vilket förmyndaren ska sköta sitt uppdrag. Från och med tidpunkten för byte av hemvist är det nämligen den nya statens lagstiftning som bestämmer villkoren för tillämpningen av de åtgärder som har vidtagits i barnets tidigare hemviststat (artikel 15.3). Att en åtgärd gäller hindrar inte att den ändras. Den stat som enligt konventionen har behörighet får självfallet ändra en åtgärd, ersätta den med en annan åtgärd eller besluta att den ska upphöra. Artikel 14 gäller inte tillfälliga åtgärder som har vidtagits med stöd av artikel 11 eller 12. Bestämmelser om hur sådana åtgärder upphör att gälla finns i punkterna 2 och 3 i respektive artikel.

Tillämplig lag

När myndigheterna i de fördragsslutande staterna utövar sin behörighet, ska de tillämpa sitt eget lands lag (artikel 15.1). En myndighet får dock, i den mån skyddet för barnets person eller egendom kräver det, undantagsvis tillämpa eller beakta lagen i en annan stat till vilken situationen har en väsentlig anknytning (artikel 15.2). Bestämmelsen syftar till att ge flexibilitet i lagvalsreglerna.

Om barnet får ett nytt hemvist i en annan fördragsslutande stat, ska den nya statens lag bestämma villkoren för tillämpningen av de åtgärder som har vidtagits där barnet tidigare hade hemvist (artikel 15.3). Tillämpningen av skyddsåtgärderna anpassas alltså till förhållandena i den nya hemviststaten.

Konventionen anger vilken stats lag som ska tillämpas på tillerkännande eller upphörande av föräldraansvar direkt på grund av lag, dvs. utan att en myndighet beslutar om saken. Enligt artikel 16.1 ska frågan, t.ex. vem som är barnets vårdnadshavare, bestämmas av lagen i den stat där barnet har hemvist. Frågan om vem som är barnets vårdnadshavare kan påverkas direkt på grund av lag om äktenskap ingås, ett faderskap erkänns eller föräldrarna skiljer sig.

I konventionen finns det även en bestämmelse om tillämplig lag i fråga om tillerkännande eller upphörande av föräldraansvar genom en överenskommelse eller en ensidig rättshandling (artikel 16.2). Denna bestämmelse blir tillämplig endast när en överenskommelse eller en ensidig rättshandling har tillkommit utan ingripande av en myndighet. Exempel på detta är en överenskommelse mellan barnets föräldrar om vårdnaden eller ett testamente där barnets vårdnadshavare bestämmer hur vårdnaden ska skötas vid händelse av dödsfall. Det är tidpunkten då överenskommelsen eller den ensidiga rättshandlingen får verkan som är avgörande. Om t.ex. barnets vårdnadshavare har upprättat ett testamente där det framgår vad som ska gälla i fråga om vårdnaden om barnet i händelse av föräldrarnas död, ska detta följas om barnet vid föräldrarnas död har

hemvist i en stat som tillåter sådana testamentsförordnanden. Detta gäller även om testamentsförordnandet har tillkommit när barnet hade hemvist i en stat vars lag inte tillmäter sådana förordnanden någon betydelse.

Föräldraansvar som gäller enligt lagen i barnets hemviststat består efter en ändring av barnets hemvist till en annan stat (artikel 16.3). Om bestämmelsen i artikel 16.1 tillämpades utan undantag, skulle det kunna leda till att barnet skulle förlora sin vårdnadshavare vid byte av hemvist. Detta skulle kunna inträffa t.ex. som en följd av att lagen i barnets nya hemviststat inte känner den möjligheten att föräldrarnas gemensamma vårdnad fortsätter direkt på grund av lag efter en skilsmässa.

Även artikel 16.4 gäller situationer där barnets hemvist ändras. När barnet byter hemvist, kan det uppkomma en situation där föräldraansvaret enligt lagen i barnets nya hemviststat tillkommer en person som inte har haft föräldraansvar enligt lagen i barnets gamla hemviststat. Enligt artikel 16.4 gäller att frågan om föräldraansvar direkt på grund av lag för en person som tidigare inte har haft föräldraansvar för barnet ska bestämmas av den nya hemviststatens lag. Om t.ex. endast barnets mor var vårdnadshavare enligt lagen i den gamla hemviststaten, men regleringen i den nya hemviststaten ger barnets far gemensam vårdnad direkt på grund av lag, bestäms vårdnaden i barnets nya hemviststat så att barnets mor kvarstår som vårdnadshavare med stöd av artikel 16.3 och fadern blir vårdnadshavare med stöd av artikel 16.4.

I konventionen görs det en skillnad mellan den lag som ska tillämpas på anförtröende eller upphörande av föräldraansvar och den lag som ska tillämpas på utövande av föräldraansvaret. Utövandet av föräldraansvar bestäms av lagen i barnets hemviststat (artikel 17). Regleringen av frågan om tillämplig lag för utövandet bygger på tanken att den tillämpliga lagen bör ändras när barnets hemvist ändras. Med andra ord är det alltid lagen i barnets hemviststat som bestämmer hur föräldraansvaret ska utövas. Hit hör bl.a. hur föräldrarna ska sköta sina uppgifter, hur de ska besluta i frågor som rör vårdnaden i sådana fall där de har gemensam vårdnad och om myndigheternas tillstånd behövs för en viss rättshandling.

I artikel 18 förtydligas det att det föräldraansvar som avses i artikel 16 får upphävas genom åtgärder som vidtas enligt konventionen. Även villkoren för utövandet av föräldraansvaret får ändras genom sådana åtgärder.

Artikel 19 gäller skyddet för tredje man när en rättshandling företagits mellan denne och en person som uppträtt som barnets företrädare och varit behörig att handla som barnets företrädare enligt lagen i den stat där rättshandlingen företogs. Om tredje man inte visste eller borde ha vetat att föräldraansvaret reglerades enligt en annan stats lag, får rättshandlingens giltighet inte angripas och tredje man kan inte hållas ansvarig. Detta gäller endast i de fall rättshandlingen företas mellan personer som befinner sig på samma stats territorium.

Konventionens bestämmelser om tillämplig lag gäller även om den lag som anvisas är en icke-fördragsslutande stats lag (artikel 20). Det krävs alltså inte att den sak som ska avgöras har en anknytning till en stat som är part i konventionen.

Med lag avses som huvudregel den gällande lagen i en stat, med undantag för dess lagvalsregler (artikel 21).

Konventionen gör det möjligt att åsidosätta tillämpningen av lagen i en annan stat om tillämpningen är uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen, s.k. ordre public (artikel 22). Artikel 21 avviker från det vanliga ordre public-förbehållet på så sätt att hänsyn i dessa fall ska tas till barnets bästa.

Erkännande, verkställbarhet och verkställighet

De åtgärder som vidtas av en fördragsslutande stats myndigheter ska i princip erkännas direkt på grund av lag i övriga stater (artikel 23.1).

Ett erkännande får vägras endast på någon av de grunder som anges i artikel 23.2. Ett erkännande får vägras om den myndighet som fattat beslutet saknade internationell behörighet. Ett erkännande får även vägras om det finns vissa allvarliga brister i beslutsförfarandet. Därutöver får ett erkännande vägras om åtgärden uppenbart strider mot grunderna för rättsordningen med hänsyn tagen till barnets bästa. Ett erkännande får också vägras om beslutet är oförenligt med ett senare beslut som har fattats i en icke-fördragsslutande stat där barnet har hemvist. Ett villkor i detta fall är att beslutet i den icke-fördragsslutande staten uppfyller kraven för erkännande i den anmodade staten. Den sista vägransgrunden gäller situationer där det är fråga om att placera ett barn för vård i en annan stat. Om samråd enligt artikel 33 inte har skett, får ett erkännande vägras.

En berörd part kan begära att de behöriga myndigheterna beslutar om erkännande eller icke-erkännande av en åtgärd som har vidtagits i en annan fördragsslutande stat (artikel 24). Förfarandet ska regleras i den anmodade statens lagstiftning. Samtliga medlemsstater i EU, förutom Danmark, har lämnat en förklaring som innebär att en dom meddelad av en domstol i någon av medlemsstaterna, i ett ärende som rör konventionen, ska erkännas och verkställas i medlemsstaterna i enlighet med Bryssel II-förordningen.

Myndigheten som ska besluta om erkännande eller icke-erkännande är bunden av den bedömning av de faktiska omständigheterna som myndigheten i den stat där åtgärden vidtogs grundade sin behörighet på (artikel 25). Om en domstol har utövat sin behörighet t.ex. på grund av att barnet har hemvist i domstolsstaten, får myndigheten i den anmodade staten inte pröva riktigheten av de faktiska omständigheterna som låg till grund för domstolens beslut om barnets hemvist.

Konventionen reglerar även verkställbarhet av åtgärder som har vidtagits i en fördragsslutande stat (artikel 26). Om en åtgärd kräver verkställighet i en annan fördragsslutande stat, ska åtgärden förklaras verkställbar eller registreras för verkställighet där. Ett enkelt och snabbt förfarande för detta ska tillämpas. En verkställbarhetsförklaring eller registrering får vägras endast på någon av de grunder som anges i artikel 23.2.

Ingen omprövning i sak får äga rum i samband med att beslut ska fattas om erkännande eller verkställbarhet (artikel 27).

En åtgärd som har förklarats verkställbar eller registrerats för verkställighet ska verkställas som om den hade vidtagits av en myndighet i den verkställande staten (artikel 28). Det är alltså inte tillåtet att ge avgörandet en annan ställning än motsvarande inhemska avgöranden. Verkstäl-

ligheten ska äga rum enligt den anmodade statens lag med de begränsningar som föreskrivs där, och med hänsyn tagen till barnets bästa. Om det på särskilda grunder är möjligt att låta bli att verkställa ett avgörande, gäller dessa grunder också för verkställigheten av det utländska avgörandet.

Konventionens bestämmelser om samarbete

De fördragsslutande staterna ska utse en centralmyndighet (artikel 29).

Centralmyndigheterna har en allmän samarbets- och informationsskyldighet (artikel 30). Skyldigheten gäller samarbetet mellan centralmyndigheterna, men det finns också en skyldighet att främja samarbetet mellan de behöriga myndigheterna i respektive stat.

I konventionen anges de åtgärder som centralmyndigheten ska vidta, direkt eller genom andra myndigheter (artikel 31). Det är fråga om att lämna stöd för informationsutbyte, att underlätta samförståndslösningar och att ta reda på var ett barn befinner sig.

Under vissa förutsättningar får en myndighet i en fördragsslutande stat som barnet har väsentlig anknytning till göra en motiverad framställning hos centralmyndigheten i barnets hemviststat eller den stat där barnet befinner sig (artikel 32). Centralmyndigheten får då rapportera om barnets situation eller begära att den behöriga myndigheten överväger om åtgärder måste vidtas till skydd för barnets person eller egendom. Bestämmelsen har ansetts kunna bli tillämplig när en förälder, som bor i en annan stat än barnet gör, befarar att barnet far illa och vill undersöka barnets situation.

Konventionen innehåller också bestämmelser som behandlar situationen att en myndighet överväger att placera ett barn för vård i en annan fördragsslutande stat (artikel 33). Detta kan t.ex. bli aktuellt när ett litet barn har förlorat sina föräldrar och bedömningen görs att det är till barnets bästa att placera barnet för vård i medborgarstaten där barnet har sina anhöriga. Myndigheten ska först samråda med centralmyndigheten eller en annan behörig myndighet i den tilltänkta staten. Myndigheten ska i detta syfte överlämna en utredning om barnet tillsammans med motiveringen för den föreslagna placeringen eller vården. Beslut om placering eller vård kan fattas först sedan myndigheten i den anmodade staten har samtyckt till det. Om samrådsförfarandet inte har iakttagits, får den anmodade staten vägra att erkänna beslutet.

Av artikel 34 framgår att en myndighet som överväger att vidta en skyddsåtgärd kan begära att relevanta upplysningar hos myndigheter i andra stater överlämnas. En stat får bestämma att sådana framställningar endast får lämnas via centralmyndigheten.

Myndigheterna i en fördragsslutande stat kan begära hjälp med genomförandet av en skyddsåtgärd som vidtas med stöd av konventionen (artikel 35.1). En sådan begäran kan gälla t.ex. övervakning av umgänge eller omhändertagande av pass, om en sådan åtgärd har ställts som villkor för umgänget. Artikel 35.2 och 35.3 gäller samarbetet mellan myndigheter i ärenden som gäller fastställande av umgänge. För att kunna fatta ett beslut som är till barnets bästa kan myndigheterna i barnets hemviststat behöva information om en umgängesförälder som är bosatt i en

annan stat. Enligt artikel 35.2 får den stat som umgängesföräldern bor i på begäran av föräldern samla in upplysningar och underlag och uttala sig i frågan om det är lämpligt att den föräldern utövar umgänge och på vilka villkor detta ska ske. Någon skyldighet att utföra den aktuella utredningen på varje initiativ av en förälder finns inte. En myndighet som utövar behörighet ska beakta sådana upplysningar och underlag när den fattar sitt beslut. Myndigheten får låta saken vila i avvaktan på upplysningarna eller underlagen. Enligt artikel 35.3 kan detta vara lämpligt särskilt om myndigheten prövar en ansökan om begränsning eller upphävande av umgänge som beviljats i den stat där barnet tidigare hade hemvist. Enligt artikel 35.4 hindrar bestämmelserna inte att en myndighet vidtar interimistiska åtgärder i avvaktan på information eller underlag.

Konventionen innehåller också en underrättelseskyldighet som träffar varje myndighet som har vidtagit eller överväger att vidta skyddsåtgärder och som får kännedom om att barnet har bytt hemvist eller annars vistas utomlands (artikel 36). Myndigheterna i den tidigare staten ska, om de anser att barnet utsätts för allvarlig fara, underrätta myndigheterna i den nya staten om faran och de åtgärder som har vidtagits eller som övervägs.

Om en myndighet anser att ett överlämnande av upplysningar skulle medföra fara för barnets person eller egendom eller innebära att friheten eller livet för en medlem av barnets familj allvarligt hotas, får myndigheten inte begära eller överlämna upplysningar (artikel 37).

Artikel 38 gäller ansvaret för kostnader som kan uppkomma hos centralmyndigheterna eller andra myndigheter vid samarbetet.

I artikel 39 ges möjlighet att träffa överenskommelser med andra fördragsslutande stater för att förbättra samarbetet. Detta möjliggör ett närmare samarbete mellan vissa stater än vad som har överenskommit i konventionen.

Konventionens allmänna bestämmelser

Konventionen innehåller bestämmelser om ett intyg som kan ges till den som har föräldraansvar för ett barn eller den som ska skydda barnets person eller egendom. Av intyget ska framgå i vilken egenskap personen handlar och vilka befogenheter han eller hon har (artikel 40). Ett sådant intyg får utfärdas av myndigheterna i den stat där barnet har hemvist eller där en skyddsåtgärd har vidtagits. Syftet med intyget är att det ska vara lättare att utöva de rättigheter som hör samman med föräldraansvar i en annan stat, där man kanske inte har kännedom om lagstiftningen i barnets hemviststat eller inte kan tolka ett beslut om skyddsåtgärder rätt. En person anses handla i den egenskap som anges i intyget om inte annat kan visas.

I artikel 41 anges att personuppgifter som samlats in eller överlämnats enligt konventionen endast får användas i de syften för vilka de samlats in eller överlämnats.

Upplysningar som har tagits emot med stöd av konventionen omfattas av sekretess i enlighet med lagstiftningen i den mottagande staten (artikel 42). Sekretess för upplysningar som överlämnas till svenska myndigheter med stöd av konventionen regleras i offentlighets- och sekretesslagen

(2009:400). Ingen legalisering eller annat liknande förfarande får krävas (artikel 43). Prop. 2011/12:85

Staterna har möjlighet att utse myndigheter till vilka framställningar ska göras om överflyttning av behörighet enligt artiklarna 8 och 9 och om samråd enligt artikel 33 (artikel 44).

1996 års Haagkonvention påverkar inte tillämpningen av 1980 års Haagkonvention i förbindelser mellan parter i båda konventionerna (artikel 50). Det finns dock inget hinder mot att 1996 års Haagkonvention åberopas vid olovligt bortförande av barn. Så kan vara lämpligt t.ex. för att anordna umgänge i ett fall där man beslutat att ett barn inte ska återföras eftersom en vägransgrund i 1980 års Haagkonvention är tillämplig.

Artikel 51 reglerar förhållandet mellan 1996 års Haagkonvention och 1961 års Haagkonvention om myndigheters behörighet och tillämplig lag i frågor om skydd för underåriga och 1902 års Haagkonvention rörande förmynderskap för minderåriga. Sverige är inte part i konventionerna från 1961 och 1902 och berörs således inte direkt av artikeln.

I artikel 52.1 regleras förhållandet mellan 1996 års Haagkonvention och internationella instrument som de fördragsslutande staterna är parter i och som innehåller bestämmelser om frågor som regleras i konventionen. Enligt artikeln inverkar konventionen inte på dessa instrument. Ett svenskt tillträde till konventionen inverkar således inte på den konvention från år 1931 som de nordiska länderna träffat om internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap. 1931 års konvention är införlivad genom förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap. Inte heller inverkar ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention på den konvention som Sverige ingick med Schweiz år 1936. Konventionen är införlivad genom lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz.

Konventionen ger fördragsslutande stater möjlighet att ingå nya överenskommelser inom konventionens tillämpningsområde. Enligt artikel 52.2 inverkar konventionen inte på sådana överenskommelser, om bestämmelserna avser barn som har hemvist i någon av de stater som är parter i respektive överenskommelse.

Artikel 52.3 gäller inverkan av en senare överenskommelse som ingås av en fördragsslutande stat inom tillämpningsområdet för 1996 års Haagkonvention på förbindelserna mellan den staten och andra stater som är parter i konventionen. Enligt artikel 52.3 inverkar en senare överenskommelse inte på tillämpningen av konventionen i förhållandet mellan den stat som ingått den senare överenskommelsen och andra fördragsslutande stater till konventionen.

Enligt artikel 52.4 ska de föregående bestämmelserna i artikeln även vara tillämpliga på enhetliga lagar som är grundade på särskilda förbindelser av regional eller annan karaktär mellan berörda stater. Exempel på sådana författningar är lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område (som är äldre än 1996 års Haagkonvention) och Bryssel II-förordningen (som har antagits efter tillkomsten av konventionen). Konventionen inverkar inte på tillämpningen av den nämnda lagen. När det gäller förhållandet mellan konventionen och Bryssel II-förordningen ska konventionen gälla i den

mån den har ett vidare tillämpningsområde än förordningen. Så är fallet i fråga om lagvalsregler, som saknas i Bryssel II-förordningen. Bryssel II-förordningen gäller framför konventionen när barnet har hemvist inom en medlemsstats territorium, utom Danmark. Detsamma gäller när det är fråga om att en dom från en medlemsstat ska erkännas eller verkställas i en annan medlemsstat, även om barnet har hemvist i en icke-medlemsstat som är part i 1996 års Haagkonvention.

Konventionen är tillämplig på åtgärder endast om de vidtas i en stat efter det att konventionen har trätt i kraft för den staten (artikel 53.1). Konventionen är tillämplig på erkännande och verkställighet av åtgärder som vidtas efter det att den har trätt i kraft mellan den stat där åtgärderna har vidtagits och den anmodade staten.

I artikel 54 finns det bestämmelser om det språk som ska användas i meddelanden till en centralmyndighet eller annan myndighet. Meddelandet ska vara avfattat på originalspråket och åtföljas av en översättning till det officiella språket eller ett av de officiella språken i den andra staten. Om det är svårt att få till stånd en sådan översättning, får översättningen göras till engelska eller franska. Staterna får reservera sig mot användandet av antingen franska eller engelska.

Enligt artikel 55 får staterna förbehålla sig rätten att vidta åtgärder som gäller ett barns egendom som finns på statens territorium trots att staten inte har behörighet enligt konventionen.

Enligt artikel 56 ska en specialkommission sammankallas för att granska den praktiska tillämpningen av konventionen.

I artiklarna 57–63 finns det slutbestämmelser om bl.a. ratificering, ikraftträdande och uppsägning av konventionen.

5 Sveriges tillträde till 1996 års Haagkonvention

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner 1996 års Haagkonvention. Artiklarna 1–53 i konventionen ska gälla som svensk lag.

Riksdagen godkänner att Sverige vid anslutning till konventionen reserverar sig mot användandet av franska i meddelanden till myndigheter i Sverige.

Regeringens bedömning: Sverige bör inte förbehålla sig rätten att alltid ha behörighet i frågor om barns egendom här i landet.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att även artiklarna 54–56 i 1996 års Haagkonvention ska gälla som svensk lag (se SOU 2005:111).

Remissinstanserna tillstyrker förslaget att Sverige ska tillträda konventionen eller har inget att invända mot det. Ingen remissinstans uttalar sig i frågan om Sverige ska utnyttja möjligheten att reservera sig mot användandet av franska. När det gäller möjligheten att reservera sig så att svenska myndigheter alltid ska vara behöriga i fråga om egendom här i landet lämnar samtliga remissinstanser utredningens bedömning utan någon invändning.

Sverige ska tillträda 1996 års Haagkonvention

1996 års Haagkonvention syftar till att stärka skyddet för barn i internationella situationer. Genom en tillämpning av konventionen ska man kunna undvika konflikter mellan olika rättssystem som gäller behörighet, tillämplig lag eller erkännande och verkställighet av domar och andra avgöranden. Dessutom utvecklas det internationella samarbetet när det gäller skydd av barn. Sverige deltog aktivt i utarbetandet av konventionen och undertecknade den år 2003. Som framgår av avsnitt 3 är behörigheten att tillträda konventionen delad mellan Europeiska unionen och de enskilda medlemsstaterna. Rådet för rättsliga och inrikes frågor har bemyndigat de medlemsstater som inte redan har tillträtt konventionen, bl.a. Sverige, att i gemenskapens intresse ratificera konventionen eller ansluta sig till den.

Grundprincipen i konventionen är att det är den stat där barnet har sitt hemvist som har de bästa förutsättningarna att fatta beslut som gäller barnet. Som huvudregel gäller därför att det är myndigheterna där som är behöriga att vidta åtgärder som syftar till att skydda barnet eller barnets egendom. Hemvistprincipen utgår från att det finns en närhet mellan barnet och den beslutande myndigheten. Därmed ges goda förutsättningar för att nödvändiga och ändamålsenliga beslut kan fattas. Hemvistprincipen har fördelar jämfört med nationalitetsprincipen, som utgår från medborgarskap. Nationalitetsprincipen har blivit alltmer svårtillämpad. Det beror bl.a. på att rörligheten över gränserna ökar och på att alltför många har dubbelt medborgarskap. Hemvistprincipen tillämpas även som huvudregel i t.ex. Bryssel II-förordningen. Enligt konventionen ska den behöriga myndigheten normalt tillämpa sitt eget lands lag, alltså den lag som är mest lättillgänglig där. Eftersom konventionen innehåller detaljerade regler för såväl behörighet som lagval, kan det inte förväntas uppstå någon osäkerhet i fråga om vilken myndighet som är behörig eller vilken lag som är tillämplig.

Konventionen bygger på att staterna har förtroende för att de beslut som myndigheterna i en annan fördragsslutande stat fattar är till barnets bästa. Enligt konventionen ska därför staterna erkänna varandras avgöranden. Regeringen anser att de grunder som finns att ändå vägra ett erkännande är väl avgränsade och definierade och tar hand om de situationer där det kan finnas skäl att inte erkänna ett utländskt avgörande. Erkännande kan t.ex. vägras om avgörandet uppenbart skulle strida mot grunderna för den svenska rättsordningen med hänsyn tagen till barnets bästa. I fall då ett utländskt avgörande behöver verkställas ska det finnas ett snabbt och enkelt förfarande för verkställbarhetsförklaring. Ett verkställbart avgörande ska verkställas på samma villkor som om det hade fattats av statens egna myndigheter. Regleringen i konventionen leder till att dubbla processer om samma fråga kan undvikas och att beslut till skydd för ett barn kan fattas och verkställas på ett snabbt och smidigt sätt. Enligt regeringens mening ger konventionens bestämmelser om erkännande och verkställighet möjlighet att på ett bra sätt tillvarata ett barns intressen.

Konventionen ger även förutsättningar för ett omfattande samarbete mellan de fördragsslutande staterna i frågor som rör barn.

Sammantaget innehåller konventionen ett väl utarbetat regelsystem till skydd för barn. Det kan förutses att den kommer att få stor internationell betydelse. Genom ett svenskt tillträde till konventionen skapas en ändamålsenlig reglering i förhållande till övriga fördragsslutande stater. Regeringen delar utredningens bedömning att ett tillträde till konventionen är positivt från ett svenskt perspektiv. Regeringen anser därför att det finns starka skäl för Sverige att tillträda konventionen.

Regeringen får inte ingå en för riket bindande överenskommelse utan riksdagens godkännande, om överenskommelsen förutsätter att en lag ändras eller upphävs eller att en ny lag stiftas eller om den i övrigt gäller ett ämne i vilket riksdagen ska besluta (10 kap. 3 § regeringsformen). Av genomgången i avsnitt 6 framgår att ett tillträde till konventionen förutsätter lagstiftning. Regeringen föreslår därför att riksdagen ska godkänna 1996 års Haagkonvention.

Relevanta artiklar i konventionen ska gälla som svensk lag

Utredningen har övervägt om konventionen bör införlivas med nationell rätt genom transformering (som innebär att konventionen omarbetas till svensk författningstext i den utsträckning nya bestämmelser krävs) eller inkorporering (som innebär att det föreskrivs i lag att bestämmelserna i konventionen ska gälla som lag i Sverige). Utredningen föreslår att konventionen inkorporeras med svensk rätt. Ingen remissinstans motsätter sig utredningens förslag. Inkorporeringsmetoden har bl.a. använts när Sverige ratificerade 1993 års Haagkonvention om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner. Till skillnad från den konventionen innehåller 1996 års Haagkonvention bestämmelser som berör en rad olika områden i svensk rätt med familjerättslig anknytning. 1996 års Haagkonvention kommer att tillämpas av fler myndigheter än vad som är fallet när det gäller 1993 års Haagkonvention. Valet mellan transformering och inkorporering är därför inte lika självklart i fråga om 1996 års Haagkonvention. Det kan dock konstateras att 1996 års Haagkonvention är uppbyggd på ett sätt som gör att den är förhållandevis lätt att överblicka. Den innehåller bestämmelser som är både detaljerade och systematiskt väl utformade för att tillämpas direkt av domstolar och andra myndigheter. En av fördelarna med en inkorporering är att konventionens bestämmelser på detta sätt hålls samman och kan läsas i sitt naturliga sammanhang. Ett annat skäl som talar för en inkorporering är att konventionen har stora likheter med Bryssel II-förordningen, som är direkt tillämplig i Sverige. Enligt regeringens uppfattning talar övervägande skäl för att inkorporera konventionen med svensk rätt.

Utredningen gör bedömningen att samtliga artiklar – förutom slutbestämmelserna – bör inkorporeras. Bestämmelserna om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet bör göras till svensk lag. När det däremot gäller konventionens bestämmelser om samarbete är det inte lika naturligt att dessa görs till lag. En delvis inkorporering skulle dock innebära att konventionen inte blir lika överskådlig. Tillämpningen underlättas om samtliga artiklar av materiell natur görs till lag, låt vara

att en del av dem också kunde inkorporeras genom förordning. Även t.ex. bestämmelserna om samarbete bör därför göras till svensk lag. När det gäller artiklarna 54–56 och slutbestämmelserna är dessa sådana att de inte lämpar sig för lag. Regeringen föreslår därför att artiklarna 1–53 i konventionen ska gälla som svensk lag.

De kompletterande bestämmelser som behövs till konventionen bör tas in i en särskild lag. I avsnitt 6 behandlas behovet av kompletterande bestämmelser till 1996 års Haagkonvention. I samma avsnitt berörs även behovet av vissa ytterligare kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen.

Eftersom det är fråga om konventionsbaserad lagstiftning, måste den ges företräde bl.a. i förhållandet till andra fördragsslutande stater. Svenska allmänt tillämpliga bestämmelser bör därför göras subsidiära i förhållande till vad som följer av den inkorporerade konventionen. Som *Domstolsverket* är inne på bör detta anges på ett tydligt sätt. Det föreslås därför en uttrycklig bestämmelse om detta i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap (1904 års lag).

Centralmyndigheten

Regeringen kommer att utse en centralmyndighet med uppdrag att fullgöra de uppgifter som följer av konventionen. Samarbetssystem med centralmyndigheter finns i flera internationella instrument med regler till skydd för barn. Regeringskansliet, Utrikesdepartementet, är centralmyndighet enligt såväl Bryssel II-förordningen som 1980 års Haagkonvention och 1980 års Europarådskonvention. Centralmyndighetens uppgifter enligt 1996 års Haagkonvention liknar dem som följer av de andra internationella instrumenten. Det är lämpligt att även denna gång utse Regeringskansliet, Utrikesdepartementet, som centralmyndighet.

Enligt konventionen får en stat föreskriva att en begäran om upplysningar från en annan stat måste lämnas via centralmyndigheten (artikel 34.2). Det finns också en möjlighet att utse myndigheter till vilka framställningar ska göras i fråga om överföring av behörighet enligt artikel 8 eller 9 och i fråga om godkännande av en placering av ett barn här i landet enligt artikel 33 (artikel 44). Regeringen anser dock att det i samtliga dessa fall bör vara möjligt för en utländsk myndighet att antingen vända sig direkt till den behöriga svenska myndigheten eller att göra en framställning till centralmyndigheten här för vidarebefordran till behörig myndighet.

Reservationer och förbehåll

Konventionen ger möjligheter för de fördragsslutande staterna att göra språkreservationer och att göra förbehåll när det gäller en stats egna myndigheters behörighet i vissa fall. Utgångspunkten bör vara att Sverige ska reservera sig eller göra förbehåll endast om det finns starka skäl för det.

Huvudregeln enligt konventionen är att varje meddelande som skickas till en centralmyndighet eller en annan myndighet ska vara skrivet på

originalspråket och vara översatt till det officiella språket i den stat dit meddelandet skickas (artikel 54.1). Om det är svårt att få till stånd en sådan översättning, får översättning ske till franska eller engelska. Bestämmelserna återspeglar vad som redan är en självklar ordning i Sverige. Vid skriftliga kontakter med svenska myndigheter ska som regel svenska språket användas. I undantagsfall kan det dock accepteras att t.ex. engelska används. I konventionen finns det en möjlighet att reservera sig mot användandet av antingen franska eller engelska. Som utredningen föreslår bör Sverige reservera sig mot användandet av franska i meddelanden till myndigheter. Av det föregående framgår att artikel 54.1 inte lämpar sig för att göras till svensk lag. En anledning är att det i artikeln anges att franska i undantagsfall får tillämpas, trots att så inte kommer att vara fallet eftersom Sverige föreslås reservera sig mot det.

En fördragsslutande stat får förbehålla sig rätten att alltid ha behörighet att vidta åtgärder som gäller ett barns egendom på statens territorium, dvs. trots att myndigheterna i den staten annars inte har behörighet enligt konventionen. Bestämmelsen togs in i konventionen främst med tanke på de stater som anser det vara av central vikt att de har behörighet att fatta beslut om skötseln av egendom som finns på deras territorier. Det praktiska behovet av ett sådant förbehåll kan dock ifrågasättas, eftersom barnets intresse kan tillgodoses genom att myndigheterna i barnets hemviststat kan utse någon som företräder barnet och som kan vidta åtgärder beträffande egendomen. I vissa brådskande fall kan behörighet dessutom finnas direkt på grund av konventionen. Enligt regeringens bedömning saknas det tillräckliga skäl att göra det aktuella förbehållet.

6 Kompletterande bestämmelser till 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen

6.1 Behörighet

Regeringens förslag: Det ska införas ett par nya bestämmelser om behörighet för socialnämnden att handlägga en framställning med stöd av 1996 års Haagkonvention. Det ska dessutom införas en bestämmelse om reservforum för ärenden som ska handläggas av en socialnämnd.

Det ska även införas en bestämmelse om hur en svensk myndighet ska gå till väga efter en framställning enligt artikel 9.1 i 1996 års Haagkonvention om att en utländsk myndighet ska få utöva behörighet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att det ska införas ett antal bestämmelser om det förfarande som ska tillämpas när det aktualiseras en fråga om att en myndighet i en fördragsslutande stat som inte är behörig enligt 1996 års Haagkonvention bör utöva behörighet (se SOU 2005:111).

Remissinstanserna: I stort sett samtliga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag om behörighet för socialnämnden och om reserv-

forum eller har inga invändningar mot förslagen. *Sveriges advokatsamfund* anser dock att det primära ansvaret för framställningar till en myndighet i Sverige bör ligga på länsstyrelserna.

Remissinstanserna har inga invändningar mot utredningens förslag om hur en svensk myndighet ska gå till väga när det kan vara lämpligt att en myndighet i en fördragsslutande stat som inte är behörig enligt 1996 års Haagkonvention ändå utövar behörighet. *Socialstyrelsen* och *Barnombudsmannen* framhåller dock vikten av att beslutsfattaren, om det är lämpligt, även inhämtar barnets åsikt innan saken avgörs. *Sveriges advokatsamfund* anser att förslaget att ett beslut om att en utländsk myndighet ska utöva behörighet inte ska kunna överklagas är oacceptabelt ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Skälen för regeringens förslag

Placering av ett barn över nationsgränserna

En i 1996 års Haagkonvention särskilt reglerad situation är att en myndighet i en stat överväger en placering av ett barn på en institution eller i ett familjehem i en annan fördragsslutande stat. På samma sätt som enligt Bryssel II-förordningen bör samråd ske med socialnämnden, som därefter ska pröva om placeringen ska godkännas (artikel 33). För att undvika tvekan är det lämpligt att i en särskild bestämmelse klargöra att ansvaret för detta ligger på en nämnd i den kommun där barnet avses bli placerat. Det bör också av lagen framgå att samråd i fråga om en placering över nationsgränserna sker med samma nämnd.

Ett klargörande i fråga om samråd bör också införas när det gäller Bryssel II-förordningen.

Frågan om placering av barn över nationsgränserna behandlas i avsnitt 6.4.

Det tydliggörs att socialnämnden får handlägga vissa frågor

Vidare finns det behov av att tydliggöra vilken myndighet som ska ha möjlighet att handlägga vissa frågor enligt konventionen som i dag inte kan anses falla inom någon myndighets ansvarsområde. Det gäller vilken myndighet som på begäran av en utländsk myndighet ska rapportera om ett barns situation (artikel 32). En sådan begäran kan kräva att information om ett visst barn samlas in och sammanställs. Behovet av förtydligande gäller också vilken myndighet som på en förälders initiativ, när barnet har hemvist i en annan fördragsslutande stat och föräldern har hemvist i Sverige, ska ha möjlighet att samla in information och underlag om föräldern samt uttala sig i fråga om lämpligheten av att föräldern utövar umgänge med barnet (artikel 35.2). Enligt regeringens bedömning har socialnämnden bäst förutsättningar att utföra även dessa uppgifter, framför allt därför att det finns en nära koppling till övriga uppgifter som nämnden utför.

Utgångspunkten i konventionen är att myndigheterna i den stat där barnet har hemvist är behöriga att vidta åtgärder som syftar till att skydda barnets person eller egendom. Gällande svenska behörighetsregler är i de allra flesta fall tillräckliga för att avgöra vilken svensk myndighet som ska handlägga en fråga som aktualiseras av konventionen. Behörighetsreglerna i socialtjänstlagen (2001:453) är normalt tillräckliga för att avgöra vilken nämnd som ska handlägga en fråga som svenska myndigheter kan agera i och som faller inom socialtjänstens område. Om barnet vistas i Sverige, är det en nämnd i den kommun där barnet vistas som ytterst ansvarar för frågan (2 kap. 1 § och 2 a kap. 1 § socialtjänstlagen). I vissa andra fall kan det även utan uttryckliga regler vara klart i vilken kommun ärendet ska handläggas. Så är fallet när en socialnämnd ska uttala sig om en förälders lämplighet i fråga om umgänge när barnet inte har hemvist i Sverige (artikel 35.2). I en sådan situation är det socialnämnden i den kommun där föräldern bor som handlägger ärendet.

Det kan emellertid förekomma mer allmänna framställningar som inte är knutna till en viss kommun. Som utredningen konstaterar finns det därför ett behov av en kompletterande bestämmelse om reservforum. Det är lämpligt att samma reservforum gäller för förfaranden enligt 1996 års Haagkonvention som för förfaranden enligt Bryssel II-förordningen. Regeringen föreslår därför att en nämnd i Stockholms kommun som fullgör uppgifter inom socialtjänsten ska vara reservforum. Som *JO* framhåller kan detta innebära att det kan finnas flera nämnder som formellt sett blir behöriga, eftersom vissa av socialtjänstens uppgifter i Stockholms kommun fullgörs av ett antal stadsdelsnämnder. Det ankommer i sådana fall på kommunen själv att bestämma vilken eller vilka av nämnderna som ska handlägga de aktuella frågorna.

Anmodan att utöva behörighet

Som huvudregel ligger behörigheten på myndigheterna i den stat där barnet har hemvist (artikel 5). I undantagsfall kan det dock vara lämpligare att en myndighet i en annan fördragsslutande stat utövar behörighet. Konventionen möjliggör därför för myndigheterna att i en sådan särskild situation komma överens om vilken myndighet som ska utöva behörighet (artiklarna 8 och 9).

I konventionen finns det ett antal bestämmelser om det förfarande som ska tillämpas. Det finns dock ingen uttrycklig bestämmelse om hur en behörig svensk myndighet ska gå till väga när en utländsk myndighet – eller parterna i målet eller ärendet vid den utländska myndigheten – har gjort en framställning om att den myndigheten ska få utöva behörighet i stället för den svenska myndigheten (artikel 9.1). På motsvarande sätt som enligt Bryssel II-förordningen bör en svensk myndighet som får en sådan framställning anmoda den utländska myndigheten att utöva behörigheten. En förutsättning för en sådan anmodan bör vara att den svenska myndigheten anser att den utländska myndigheten är bättre lämpad att bedöma vad som är bäst för barnet. Regeringen föreslår att det tas in en kompletterande bestämmelse om detta.

Till skillnad från utredningen gör regeringen bedömningen att det i övrigt inte är nödvändigt med några kompletterande bestämmelser. I de frågor om förfarandet som inte regleras i konventionen får, på samma sätt som vid tillämpningen av Bryssel II-förordningen, allmänna processuella regler tillämpas. T.ex. får det med ledning av rättegångsbalkens regler avgöras vad som gäller om överklagande av ett beslut av en svensk domstol att inte skilja sig från ett mål efter en framställning om att en domstol i en annan fördragsslutande stat önskar utöva behörighet. Frågor om rättens sammansättning eller behörigheten inom socialtjänsten bestäms av rättegångsbalken respektive socialtjänstlagen. När det gäller en domstols beslut om att anmoda en utländsk domstol att utöva behörigheten följer det av rättegångsbalken att ett sådant beslut under rättegången kan överklagas i samband med att dom eller slutligt beslut överklagas.

6.2 Erkännande, verkställbarhet och verkställighet

Regeringens förslag: Svea hovrätt ska vara behörig domstol när det gäller ansökningar om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras verkställbart i Sverige. Kompletterande bestämmelser om förfarandet i Svea hovrätt ska införas.

Ett utländskt avgörande som har förklarats verkställbart ska verkställas enligt 21 kap. föräldrabalken om det avser barnets person. Ett avgörande som avser barnets egendom ska verkställas enligt utsökningsbalken. För verkställigheten ska gälla vad som är föreskrivet om verkställighet av svensk domstols avgörande i motsvarande fall.

Utredningens förslag överensstämmer till stora delar med regeringens. Utredningen bedömer att det inte finns anledning att i lag ange enligt vilka lagar verkställighet ska ske (se SOU 2005:111).

Remissinstanserna: I princip samtliga remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller har inga invändningar mot dem. *Svea hovrätt* har vissa synpunkter på det föreslagna förfarandet där.

Skälen för regeringens förslag

Erkännande och verkställbarhet

De åtgärder som vidtas av en fördragsslutande stats myndigheter ska enligt 1996 års Haagkonvention erkännas direkt på grund av lag i samtliga övriga fördragsslutande stater (artikel 23.1). Avsikten är att en åtgärd till skydd för ett barn, t.ex. att en person anförtros vårdnaden om barnet, ska gälla direkt i de stater som barnet har anknytning till. Det ska alltså inte vara nödvändigt att genomgå någon procedur för att åtgärden ska erkännas. Principen att en åtgärd ska erkännas är dock inte utan undantag; konventionen innehåller ett antal vägransgrunder. Det är också möjligt för en part att begära att myndigheterna beslutar om erkännande eller icke-erkännande av en viss åtgärd. Vidare ska en åtgärd som beslutas i en stat och som är verkställbar där också kunna verkställas i en annan fördragsslutande stat (artikel 26.1). För att verkställighet ska kunna ske i

en annan stat krävs dock att åtgärden först har förklarats vara verkställbar.

Förfarandet i fråga om erkännande och verkställbarhetsförklaring ska regleras i den anmodade statens lagstiftning. Erkännande eller verkställbarhetsförklaring får endast vägras på de grunder som framgår av konventionen (artikel 23.2). Enligt konventionen ska förfarandet vara enkelt och snabbt.

Konventionens likheter med Bryssel II-förordningen talar i och för sig för att införa bestämmelser som motsvarar exekvaturförfarandet enligt det instrumentet. Regeringen gör dock – liksom utredningen – bedömningen att det inte finns anledning att föreskriva tre stadier för förfarandet när det inte krävs enligt konventionen. Det förfarande som väljs bör vara enklare och ha sin förebild i andra lagar med exekvaturbestämmelser. Regeringen föreslår därför en ordning som innebär att motparten redan under det första stadiet ges tillfälle att yttra sig innan domstolen fattar beslut i frågan. Enligt Bryssel II-förordningen får motparten möjlighet att yttra sig först efter det att parten ansökt om ändring av avgörandet. Exekvaturprövningen bör alltså ske i två led. Det andra ledet består av en möjlighet att överklaga domstolens beslut.

Svea hovrätt är behörig domstol enligt såväl Bryssel II-förordningen som andra lagar med exekvaturbestämmelser på familjerättens område. Ett eventuellt överflyttande av exekvaturförfarandet till tingsrätt tas upp i regeringens proposition Kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning (prop. 2010/11:120). Där görs bedömningen att en sådan reform bör avvakta den pågående översynen av rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen). Det saknas anledning att nu göra en annan bedömning. Det föreslås alltså att Svea hovrätt ska handlägga förklaringar om erkännande och verkställbarhet enligt konventionen.

En part som ansöker om erkännande eller verkställbarhetsförklaring bör ge in avgörandet i original eller en kopia av detta som har bestyrkts av en behörig myndighet. Vidare bör det krävas att sökanden bifogar bevis om att åtgärden är verkställbar i ursprungsstaten – något som av naturliga skäl inte kan krävas om ansökan bara avser beslut om erkännande. Utredningen är av uppfattningen att det saknas skäl att tynga förfarandets inledningsskede med ytterligare föreskrifter. När ansökan avser en dom eller ett slutligt beslut som har meddelats i en parts utevaro bör dock, som Svea hovrätt föreslår, sökanden redan i samband med ansökan om erkännande eller verkställbarhetsförklaring ge in bevis om att parten blivit delgiven stämning. Om komplettering krävs först i ett senare skede, kan förfarandet försenas och många gånger föranleda onödigt skriftväxling. Liksom utredningen anser regeringen att hovrätten bör kunna förelägga sökanden att inkomma med ytterligare handlingar om det behövs för prövningen av ansökningen.

Det bör krävas att de handlingar som ges in till hovrätten är översatta till svenska, om inte hovrätten finner att det är obehövligt. Svea hovrätt framhåller att möjlighet bör ges att frångå kravet på översättning även när det inte skäligen kan krävas av sökanden att handlingen översätts. Så kan vara fallet t.ex. om sökanden har haft rättshjälp i den ursprungliga processen. Regeringen föreslår att det införs en sådan möjlighet. Särskilt

när det handlar om åtgärder till skydd för ett barn finns det skäl att inte upprätthålla ett absolut krav på att sökanden alltid ska översätta samtliga handlingar i ärendet.

Prop. 2011/12:85

Verkställighet

Enligt konventionen ska en åtgärd, som har vidtagits av en fördragslutande stats myndighet och som har förklarats verkställbar i Sverige, verkställas här som om den hade vidtagits av en svensk myndighet. Verkställigheten ska ske enligt svensk lag med de begränsningar som denna kan innehålla och med hänsyn tagen till barnets bästa (artikel 28). Konventionens bestämmelser är ett sätt att anpassa åtgärderna till inhemska förhållanden i den stat där de ska genomföras. Åtgärderna kan alltså passa in i de möjligheter till verkställighet som finns tillgängliga i den aktuella staten. Konventionen innebär att svenska bestämmelser för motsvarande situation ska användas vid verkställighet av en sådan utländsk åtgärd.

En dom eller ett beslut av svensk domstol om vårdnad, boende eller umgänge verkställs enligt 21 kap. föräldrabalken. Detsamma gäller avtal mellan föräldrar i sådana frågor när avtalet har godkänts av socialnämnden enligt 6 kap. föräldrabalken. Verkställighet söks hos tingsrätten. Beslutar domstolen om verkställighet får den även besluta om vissa tvångsåtgärder, t.ex. föreläggande av vite eller beslut om hämtning av barnet genom polismyndighetens försorg. I första hand ska domstolen dock verka för att avgörandet följs frivilligt. Domstolen kan t.ex. uppdra åt en ledamot eller suppleant i socialnämnden eller tjänsteman inom socialtjänsten att verka för att den som har hand om barnet frivilligt fullgör vad som åligger honom eller henne. Domstolen bör hålla sammanträde när detta kan antas vara till fördel för utredningen eller främjar ett snabbt avgörande av ärendet. Domstolen kan vägra verkställighet bl.a. om barnet motsätter sig det. Det är barnets ålder och mognad som avgör vilken tyngd barnets synpunkter har. Verkställighet kan också vägras om det är uppenbart att verkställigheten är oförenlig med barnets bästa.

Bestämmelserna i 21 kap. föräldrabalken är utformade främst med tanke på sådana frågor som regleras i 6 kap. föräldrabalken, dvs. vårdnad, boende och umgänge, och på verkställighetsåtgärder som går ut på överlämnande av eller sammanträffande med barn. Normalt kommer också de avgöranden om föräldraansvar som ska verkställas enligt 1996 års Haagkonvention att röra just sådana frågor. I vissa fall kan ett avgörande avse en fråga om föräldraansvar som inte har någon direkt motsvarighet i 6 kap. föräldrabalken och där verkställigheten inte går ut på överlämnande av eller sammanträffande med barn. Som exempel kan nämnas att det förekommer att en förälder kan föreläggas att lämna information om barnet till den andra föräldern. Uppenbarligen gör sig samma intressen gällande här som vid verkställighet av avgöranden om vårdnad, boende och umgänge. Barnets bästa bör även då komma i främsta rummet, och man bör verka för att föräldrarna frivilligt fullgör vad som åligger dem innan det blir aktuellt med tvångsåtgärder. Det ligger alltså nära till hands att låta avgöranden om föräldraansvar verkställas av domstolen enligt 21 kap. föräldrabalken.

Verkställighetsreglerna i 21 kap. föräldrabalken kan tillämpas även i de fall där det handlar om att vidta en åtgärd i anledning av ett beslut i en annan stat att ett barn ska vara placerat utanför det egna hemmet där. I de troligen fåtal praktiska fall där det över huvud taget blir aktuellt med en verkställighet med stöd av konventionen handlar det om att flytta barnet tillbaka till det land där beslutet om placering fattades. Utgångspunkten är att myndigheterna så långt det är möjligt ska eftersträva ett frivilligt fullgörande. Även om det skulle vara fråga om att vidta tvångsåtgärder, är bestämmelserna i 21 kap. föräldrabalken lämpliga. De tillämpas redan analogt i de undantagsfall där det med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) blir aktuellt att hämta ett barn med polismyndighetens hjälp. I samband med övervägandena till de kompletterande bestämmelserna till Bryssel II-förordningen gjordes bedömningen att förfarandet i 21 kap. föräldrabalken får anses väl ägnat för internationell verkställighet även av beslut att ett barn ska vara placerat utanför det egna hemmet (prop. 2007/08:98 s. 38). Det saknas anledning att göra någon annan bedömning i nu aktuellt lagstiftnings-ärende.

Tillämpningsområdet för 1996 års Haagkonvention innebär att det också kan bli aktuellt med verkställighet av ett avgörande som avser en åtgärd till skydd för barnets egendom. För dessa fall går det inte att använda verkställighetsförfarandet enligt 21 kap. föräldrabalken, eftersom det tar sikte på åtgärder angående barnets person. Verkställigheten bör på vanligt sätt i stället ske enligt utsökningsbalkens regler.

Liksom när det gäller Bryssel II-förordningen kan det naturligtvis vid verkställighet av utländska avgöranden förekomma förordnanden eller villkor som saknar direkt motsvarighet i svensk rätt. I samband med övervägandena till de kompletterande bestämmelserna till Bryssel II-förordningen gjordes bedömningen att reglerna i 21 kap. föräldrabalken och utsökningsbalken är tillräckligt flexibla och inte behöver kompletteras för att möjliggöra verkställighet i dessa fall (prop. 2007/08:98 s. 39). Det saknas anledning att nu göra en annan bedömning beträffande verkställighet av åtgärder enligt 1996 års Haagkonvention.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att det klargörs att ett utländskt avgörande ska verkställas enligt 21 kap. föräldrabalken om det avser barnets person och enligt utsökningsbalken om det avser barnets egendom. Det bör också i den kompletterande lagen tydliggöras att de bestämmelser som är tillämpliga för verkställigheten av motsvarande frågor i svensk lag är tillämpliga även beträffande utländska, verkställbara åtgärder. Det är inte nödvändigt att – som utredningen föreslår – i den kompletterande lagen särskilt ange att ett beslut om tvångsmedel i det utländska avgörandet inte ska tillämpas vid verkställigheten. Det kommer ändå att framgå tydligt att verkställighet i Sverige ska ske enligt svensk lag, vilket innebär att svenska regler, däribland regler om tvångsmedel, ska tillämpas vid verkställigheten.

Regeringens förslag: Det ska införas en möjlighet för svensk domstol att besluta om en tillfällig skyddsåtgärd även om den allmänna behörigheten enligt 1996 års Haagkonvention ligger hos en annan stats myndigheter. I brådskande fall ska svensk domstol kunna fatta beslut om en tillfällig åtgärd även när Bryssel II-förordningen är tillämplig.

Vid domstolens handläggning ska lagen om domstolsärenden tillämpas. Det ska införas vissa kompletterande bestämmelser om handläggningen. I domstolens beslut ska det anges hur länge den tillfälliga åtgärden gäller.

Utredningens förslag överensstämmer till viss del med regeringens. Utredningen föreslår inte några bestämmelser om handläggningen i domstol (se SOU 2005:111).

Remissinstanserna har i allt väsentligt inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Möjlighet för domstolen att besluta om en tillfällig åtgärd

Enligt 1996 års Haagkonvention har svenska myndigheter behörighet att i brådskande fall vidta åtgärder när ett barn eller barnets egendom finns här i landet (artikel 11). Om det krävs ett skyndsamt ingripande, får alltså en svensk myndighet besluta om en tillfällig skyddsåtgärd trots att den allmänna behörigheten enligt konventionen utövas av en myndighet i en annan stat, t.ex. därför att barnet har sitt hemvist där. Som exempel kan nämnas att en förälders umgänge måste begränsas eftersom det finns risk för att barnet utsätts för övergrepp och ärendet är så brådskande att det inte går att avvakta ett avgörande av umgängesfrågan i den stat som är behörig. En annan skyddsåtgärd som kan aktualiseras är ett omedelbart omhändertagande av ett barn som vistas här. Beslut om eventuella ytterligare insatser som ett barn kan vara i behov av fattas sedan av den stats myndigheter som har allmän behörighet enligt konventionen. I fråga om de allra flesta åtgärder som kan komma att aktualiseras görs bedömningen att nuvarande reglering möjliggör för svenska myndigheter att besluta om tillfälliga skyddsåtgärder.

Svensk domstol saknar däremot i princip lagstöd för att enbart besluta om en tillfällig åtgärd när frågan slutligt ska avgöras av en myndighet i en annan stat. Regeringen föreslår därför att det i lagen om 1996 års Haagkonvention tas in en bestämmelse som ger domstolen möjlighet att besluta om tillfälliga åtgärder i fråga om vårdnad, boende, umgänge och förmynderskap.

Bryssel II-förordningen skiljer sig från konventionen på så sätt att förordningens bestämmelser inte hindrar att en medlemsstats domstolar i brådskande fall tillämpar nationella behörighetsgrunder för att kunna vidta tillfälliga åtgärder beträffande ett barn som befinner sig i landet eller har egendom där (artikel 20). För svensk del kan en tillämpning av 3 kap. 12 § i 1904 års lag bli aktuell. Bestämmelsen gäller fall där ett äktenskapsmål pågår i en annan stat och ger en svensk domstol behörighet att meddela tillfälliga beslut om t.ex. vårdnad och umgänge. Det kan

dock uppkomma behov av att besluta om en tillfällig åtgärd även annars än när ett äktenskapsmål pågår i en annan stat. Regeringen föreslår att det också i lagen med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen tas in en bestämmelse som ger svensk domstol behörighet i brådskande fall.

Enligt konventionen är svenska myndigheter även behöriga att besluta om tillfälliga åtgärder till skydd för ett barns person eller egendom som finns här i landet trots att det inte är fråga om ett brådskande fall (artikel 12). Det finns ingen motsvarande bestämmelse i Bryssel II-förordningen. Ett beslut får verkan endast i Sverige. En förutsättning är att beslutet inte är oförenligt med åtgärder som redan har vidtagits av de myndigheter som har allmän behörighet enligt konventionen. Regeringen föreslår att det i lagen om 1996 års Haagkonvention tas in en bestämmelse som möjliggör för domstol att även i dessa fall besluta om tillfälliga åtgärder.

Kompletterande bestämmelser om handläggningen i domstolen

Lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen) ger utrymme för ett i det konkreta fallet mindre formbundet förfarande. Lagen ger också generellt ett snabbare förfarande än vad som är fallet vid en handläggning enligt rättegångsbalken. Enligt regeringens mening är det därför ändamålsenligt att de tillfälliga åtgärderna handläggs enligt ärendelagen.

Valet av den ordningen innebär bl.a. att bestämmelserna om sammanträde i ärendelagen blir tillämpliga. Ärenden om tillfälliga åtgärder torde många gånger vara av sådan karaktär att det behöver hållas ett sammanträde. Med hänsyn till frågornas natur bör det finnas en möjlighet för domstolen att höra barnet på motsvarande sätt som gäller enligt föräldrabalken.

För att säkerställa att domstolen får ett så bra underlag som möjligt för sitt beslut bör det också, på samma sätt som i mål och ärenden enligt föräldrabalken, finnas en möjlighet att inhämta upplysningar från socialnämnden. Innan socialnämnden lämnar upplysningar till domstolen bör nämnden höra föräldrarna och barnet om det är lämpligt.

Enligt 1996 års Haagkonvention upphör en tillfällig skyddsåtgärd att gälla så snart den myndighet som har allmän behörighet enligt konventionen har fattat de beslut som situationen kräver. Även i Bryssel II-förordningen finns det en motsvarande bestämmelse. Det är lämpligt att den svenska domstolen i sitt beslut om en tillfällig skyddsåtgärd anger hur länge åtgärden gäller. Som *Stockholms tingsrätt* påpekar bör detta framgå av lagtexten.

Regeringens förslag: Förutsättningarna för när en socialnämnd ska kunna godkänna en placering av ett barn här i landet, som övervägs av en utländsk myndighet, ska klargöras i lag. Detsamma gäller förutsättningarna för när en socialnämnd ska kunna besluta om en placering av ett barn utomlands. Det ska alltid krävas att placeringen är bäst för barnet, särskilt med beaktande av barnets anknytning till landet. En placering ska endast kunna ske om vårdnadshavaren och, om barnet fyllt 15 år, barnet samtycker till åtgärden. Ett godkännande av en placering här i landet ska endast kunna lämnas om placeringen sker med stöd av 1996 års Haagkonvention eller Bryssel II-förordningen.

Det ska införas ett särskilt uppehållstillstånd för barn som avses bli placerade här i landet.

Promemorians förslag överensstämmer till stora delar med regeringens. I promemorian föreslås det inte att ett barn som placerats här ska kunna få permanent uppehållstillstånd. I promemorian föreslås det inte heller att placeringar här i landet ska kunna godkännas endast om placeringen sker med stöd av ett internationellt instrument (se Ds 2009:62).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna instämmer i promemorians förslag och bedömningar eller har inga invändningar mot dem. Hit hör bl.a. *JO, Hovrätten för Västra Sverige, Kammarätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Malmö, Socialstyrelsen, Länsstyrelsen i Västra Götalands Län och Årjängs kommun. Uppsala universitet* anser att de nya instrumentens innebörd inte analyserats tillräckligt och ifrågasätter om det kan göras en åtskillnad mellan frivillig och tvångsvis placering. *Lunds universitet* och *Stockholms universitet* framför liknande synpunkter. *Kammarätten i Jönköping* framhåller att en placering i utlandet bör komma i fråga först när de alternativ som finns i Sverige inte är tillfredsställande. *Barnombudsmannen* anser att en placering i utlandet aldrig ska kunna göras om det inte kan garanteras att socialnämnden får samma möjligheter att utöva tillsyn och följa upp placeringen som vid en placering inom landet.

Skälen för regeringens förslag

Vård och fostran utanför det egna hemmet

Det är kommunen som ansvarar för socialtjänsten och som har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden – eller någon annan nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten – ska verka för att barn och ungdom växer upp under trygga och goda förhållanden. Nämnden ska i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det stöd och skydd som de behöver och, om hänsynen till den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet (2 kap. 1 § och 5 kap. 1 § socialtjänstlagen).

Om en placering utanför det egna hemmet blir aktuell, måste socialnämnden först pröva om barnet kan placeras hos en anhörig eller annan närstående (6 kap. 5 § socialtjänstlagen). Vidare krävs socialnämndens

medgivande för att ett barn ska få tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet (6 kap. 6 § socialtjänstlagen). Socialnämnden får inte lämna ett sådant medgivande förrän förhållandena i det enskilda hemmet och förutsättningarna för vård där är utredda. Socialnämnden ska även lämna medgivande när ett barn placeras i ett annat enskilt hem (s.k. privatplacering). Härmed avses situationer där barnets vårdnadshavare – och inte socialnämnden – tar initiativ till att barnet ska tas emot av någon annan. När socialnämnden efter en utredning bedömer att ett barn behöver placeras utanför det egna hemmet, finns det i princip två placeringsalternativ. Det ena sättet är institutionsboende, i form av hem för vård eller boende, s.k. HVB-hem. Alternativet är s.k. familjehem, med vilket avses enskilda hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård eller fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Båda dessa placeringsformer kan aktualiseras såväl när insatsen sker på frivillig väg som när den görs med stöd av LVU.

Att de enskilda kommunerna har det yttersta ansvaret för de sociala insatserna inom sina respektive gränser utesluter inte att de kan samarbeta med varandra i enskilda fall. På så sätt möjliggörs placeringar av barn och unga i familjehem belägna i någon annan kommun än den egna. En förutsättning är att den placerande kommunen först informerar och samråder med den andra kommunen. Det är inte reglerat under vilka förutsättningar ett barn med hemvist i utlandet kan placeras i Sverige. Utländska placeringar i Sverige torde förekomma men är ovanligt. Det saknas också regler som anger under vilka förutsättningar placeringar av barn och ungdomar kan ske i utlandet.

Ett system för placering av barn över nationsgränserna

Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention innehåller bestämmelser om placering av barn och unga över nationsgränserna. För att en placering ska kunna genomföras på ett bra sätt fordras flera överväganden, såsom vilket hem som är lämpligt, hur vården kan ordnas och hur uppföljning och tillsyn ska säkerställas. Även frågan om vem som ska stå för kostnaderna under placeringen aktualiseras. De båda instrumenten skapar ett system som underlättar placeringar i andra länder.

Om en utländsk myndighet avser att placera ett barn på en institution eller i ett familjehem i en annan medlemsstat, ska den enligt Bryssel II-förordningen i förväg samråda med den behöriga myndigheten i den senare staten (artikel 56.1). Ett beslut om placering som sker med stöd av förordningen får fattas endast om myndigheten där först har godkänt placeringen (artikel 56.2). Det sagda gäller under förutsättning att den stat i vilken placeringen avses ske föreskriver ingripande av en offentlig myndighet vid placering av barn inom landet. Svensk rätt förutsätter, som nyss angetts, myndighetsbeslut vid placering av barn utanför det egna hemmet. På motsvarande sätt gäller enligt konventionen att beslut om en placering av ett barn i en annan fördragsslutande stat endast får fattas om samråd skett med behörig myndighet i den stat där placeringen avses ske och godkännande har lämnats till placeringen (artikel 33).

Varje initiativ från en utländsk myndighet om att placera ett barn här i landet förutsätter alltså ett godkännande av behörig svensk myndighet, oavsett om det sker med stöd av Bryssel II-förordningen eller konventionen.

Som framgår av avsnitt 6.1 föreslås det i propositionen att socialnämnden, i likhet med vad som gäller för Bryssel II-förordningen, ska vara behörig myndighet enligt konventionen. Det är alltså socialnämnden som ska avgöra om en placering får äga rum i Sverige. Godkänner socialnämnden placeringen, kan den utländska myndigheten fatta beslut om placeringen. Ett utländskt beslut om placering som fattats efter socialnämndens godkännande ska normalt godtas och alltså erkännas här (jfr artikel 21 i Bryssel II-förordningen och artikel 23 i 1996 års Haagkonvention). När barnet sedan kommer till Sverige, bereds vården som för ett motsvarande svenskt beslut om vård utanför det egna hemmet.

Det kan vara bäst för ett barn att placeras i ett annat land

Socialnämnden ska sörja för att den som har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. En viktig utgångspunkt för vården är att den som huvudregel bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön. För placeringar av barn gäller också principerna om närhet, kontinuitet och placering hos en anhörig eller annan närstående. Närhetsprincipen innebär att placeringar i familjehem eller i annan vård eller behandling som utgångspunkt bör ske så nära hemmiljön som möjligt. Närhetsprincipen är dock inte absolut. Med en alltmer rörlig befolkning som flyttar över nationsgränserna kan det finnas situationer där det bedöms vara bäst för barnet att han eller hon placeras i ett annat land. Det kan t.ex. handla om en placering hos en anhörig eller någon annan närstående.

Såväl Bryssel II-förordningen som 1996 års Haagkonvention skapar ett effektivt och säkert system för placeringar av barn över nationsgränserna. I samband med övervägandena till de kompletterande bestämmelserna till Bryssel II-förordningen gjorde regeringen bedömningen att det fanns anledning att återkomma till frågan om förutsättningarna för att godkänna en placering över nationsgränserna; det fanns inget beredningsunderlag i det lagstiftningsärendet (prop. 2007/08:98 s. 31). Det bör nu regleras under vilka förutsättningar socialnämnden kan godkänna en placering här och vilket förfarande socialnämnden ska tillämpa vid handläggningen av sådana ärenden. Även den situationen att socialnämnden överväger att fatta beslut om en placering av ett barn i utlandet bör regleras.

De båda instrumenten skapar ett väl fungerande system som underlättar placeringar över nationsgränserna. Det är inte lämpligt att – som det föreslås i promemorian – ordningen för godkännande av placering av barn här i landet görs allmänt tillämplig, dvs. även för sådana fall där de internationella instrumentens regelverk inte blir tillämpliga. En förutsättning för att socialnämnden ska få lämna godkännande till en placering här i landet bör vara att den sker med stöd av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Något motsvarande krav på att placeringar ska ske enligt något av de nämnda instrumenten bör inte uppställas när det

gäller socialnämndens placeringar av barn utomlands. Utifrån barnets perspektiv kan det inte anses motiverat att utesluta möjligheten av en placering i ett land som inte omfattas av något av de internationella instrumenten, om placeringen i utlandet bedöms vara bäst för barnet. Det är det mottagande landets lagstiftning som får avgöra om en förutsättning för placeringen där ska vara att den sker med stöd av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention.

Barnets bästa ska vara avgörande

En grundläggande förutsättning för att en placering här i landet ska godkännas bör vara att socialnämnden anser att den är bäst för barnet. Ett godkännande ska därför inte lämnas om det inte kan slås fast att placeringen är bäst för barnet. Utgångspunkten för bedömningen av om en placering här är bäst för barnet bör vara barnets anknytning till Sverige, såsom att barnet har sociala kontakter med föräldrar eller släktingar här eller har sin nationella eller kulturella bakgrund i Sverige.

De nyss angivna principerna om närhet, kontinuitet och placering hos en anhörig eller annan närstående får till konsekvens att en placering av ett barn utomlands endast kan komma i fråga i undantagsfall. En förutsättning för en placering av ett barn utomlands bör vara att en placering där är bäst för barnet, särskilt med beaktande av barnets anknytning till landet.

När en åtgärd rör barn är socialnämnden alltid skyldig att ta hänsyn till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad (3 kap. 5 § socialtjänstlagen). En ytterligare förutsättning för att socialnämnden ska godkänna en placering i Sverige bör därför vara att den anmodande staten så långt det är möjligt har klarlagt barnets inställning till åtgärden, om det inte är olämpligt. Om det i den utredning som har överlämnats till socialnämnden inte finns någon information om barnets inställning, bör något godkännande till placeringen normalt inte lämnas. Godkänns ändå placeringen, bör nämnden nogta redovisa på vilka grunder beslutet har fattats. Vid socialnämndens bedömning av om placeringen här är bäst för barnet bör hänsyn tas till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad. Motsvarande bör naturligtvis gälla vid en placering av ett barn i utlandet. Socialnämnden bör dokumentera och redovisa barnets inställning. I de fall det inte har ansetts möjligt att klarlägga inställningen måste orsakerna till detta nogta dokumenteras och redovisas.

Ett särskilt uppehållstillstånd för barn som avses bli placerade här

Placering av barn i Sverige som avser längre tid än tre månader kommer i många fall att förutsätta uppehållstillstånd. Enligt nuvarande ordning finns det inte någon möjlighet att bevilja ett barn uppehållstillstånd enbart på den grunden att barnet avses bli placerat i Sverige med stöd av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Regeringen anser att en sådan grund för uppehållstillstånd bör införas.

Som *Migrationsverket* framhåller bör barnets första uppehållstillstånd gälla i minst ett år. Vid uppehållstillstånd om minst ett år folkbokförs

barnet här. Barnet får då tillgång till samma sociala förmåner som andra i Sverige folkbokförda personer, t.ex. vård och skolgång. Prop. 2011/12:85

I promemorian föreslås det att barnets tidsbegränsade uppehållstillstånd vid behov ska kunna förlängas. Migrationsverket förordar att barnet i stället ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd före placeringens slut. *Barnombudsmannen* anser att barn endast bör få tidsbegränsade uppehållstillstånd om det från början står klart att barnet endast ska vistas i Sverige under en mycket kort tid. Regeringen, som har förståelse för remissinstansernas synpunkter, konstaterar att ett permanent uppehållstillstånd skulle innebära en trygghet för barnet när placeringen pågår under lång tid, vilket är av särskilt värde i dessa fall. Det föreslås därför att barnet ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd om behovet av placeringen kvarstår när det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut, låt vara att det annars som princip krävs att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd funnits i två år.

Uppföljning och tillsyn vid placeringar av barn

Om socialnämnden har lämnat godkännande till en placering av ett barn här i landet, ska det utländska placeringsbeslutet normalt erkännas. När barnet har kommit till Sverige, bereds vården som för ett motsvarande svenskt beslut om vård utanför det egna hemmet. Vad som gäller för sådan vård bör alltså tillämpas. Uppföljning bör ske på i princip samma sätt som för en inhemsk placering och omfatta den unges hälsa, utveckling, sociala beteende och skolgång samt relation till anhöriga och andra närstående. Även tillsyn över en placering som beslutats av en utländsk myndighet bör genomföras på motsvarande sätt som för en placering som beslutats av socialnämnden.

Efter socialnämndens beslut om placering av ett barn i utlandet genomförs placeringen i det aktuella landet på samma sätt som en placering som beslutats av myndigheterna där. För att socialnämnden ska kunna uppfylla sina skyldigheter när det gäller att följa den beslutade placeringen föreslår regeringen att socialnämnden genom en överenskommelse med behörig myndighet i det land där barnet ska placeras har gjort det möjligt att följa upp placeringen. En sådan överenskommelse bör vara en förutsättning för att en placering i utlandet ska få genomföras.

Det är lämpligt att Socialstyrelsen bistår med stöd och råd till kommuner i fråga om hur överenskommelser om uppföljning kan utformas. Någon föreskrift om detta bedöms inte nödvändigt. Även i övrigt är det lämpligt att Socialstyrelsen bistår med vägledning till kommunerna när det gäller frågor om placering av barn över nationsgränserna enligt Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention.

Tillsynen över en placering i utlandet blir en fråga för myndigheterna i det land där barnet är placerat. En ytterligare förutsättning för att en placering i utlandet ska kunna komma i fråga bör därför vara att det land där barnet ska placeras har en tillfredsställande tillsyn.

I promemorian föreslås det att en förutsättning för ett godkännande av en placering här eller för ett beslut om en placering i utlandet ska vara att åtgärden sker på frivillig väg. Placeringar som sker med tvång, dvs. utan samtycke från vårdnadshavaren och – om barnet fyllt 15 år – barnet, ska alltså inte kunna ske enligt förslaget i promemorian. Bland annat *Uppsala universitet* ifrågasätter om den skillnad som sålunda görs mellan frivillig vård och tvångsvård är förenlig med Sveriges EU-rättsliga förpliktelser om fri rörlighet.

Begreppet föräldraansvar i Bryssel II-förordningen och 1996 års Haag-konvention omfattar inte bara vad som inom svensk rätt anses vara civilrättsliga åtgärder. Även socialrättsliga ingripanden, t.ex. ett beslut om att barnet ska vara tvångsomhändertaget för vård, omfattas (jfr EU-domstolens avgörande i mål C-435/06). Enligt förordningen och konventionen ska alltså även avgöranden i sådana frågor erkännas och verkställas i de andra staterna. Om ett i utlandet tvångsomhändertaget barn olovligen avviker till Sverige, ska det utländska beslut som ligger till grund för omhändertagandet kunna verkställas i Sverige och barnet föras tillbaka till den andra staten (jfr förslaget i avsnitt 6.2). I detta avseende kan det alltså inte göras någon skillnad beroende på om det är fråga om ett beslut om frivillig vård eller ett beslut om tvångsvård. När det däremot gäller situationen att en utländsk myndighet överväger att placera ett barn i ett annat land gäller det enligt såväl förordningen som konventionen att det är upp till de enskilda staterna att bestämma de närmare förutsättningarna för när ett godkännande till placeringen ska kunna lämnas. En sådan förutsättning kan vara att åtgärden sker på frivillig väg.

Ett tvångsomhändertagande är i sig en ingripande åtgärd. Att placera ett tvångsomhändertaget barn i utlandet framstår av flera skäl som mindre lämpligt. Enligt regeringens uppfattning bör det krävas att vårdnadshavaren och, om barnet fyllt 15 år, barnet samtycker till åtgärden för att det ska kunna lämnas ett godkännande till en placering här i landet. Motsvarande krav bör ställas för att socialnämnden ska få placera ett barn utomlands.

Delegering av socialnämndens beslut

Uppdrag att besluta på socialnämndens vägnar i fråga om nämndens medgivande till att ett barn tas emot i enskilt hem för stadigvarande vård och beslut om vård i sådant hem enligt 6 kap. 6 § socialtjänstlagen får endast delegeras till en särskild avdelning som består av ledamöter eller ersättare i nämnden. Samma ordning bör gälla för socialnämndens beslut om godkännande av en placering av ett barn här i landet som övervägs av en utländsk myndighet och för socialnämndens beslut om placering av ett barn på institution (hem för vård eller boende) i utlandet.

Regeringens förslag: Det ska införas en möjlighet att inom ramen för en tillämpning av 1996 års Haagkonvention överföra personuppgifter till en myndighet i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet utan hinder av personuppgiftslagen. Överföring ska dock endast få ske om det behövs för att myndigheten ska kunna överväga en nödvändig åtgärd enligt konventionen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens (se SOU 2005:111).

Remissinstanserna: I princip samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. *Datainspektionen* anser dock att det är nödvändigt att frågan om lämpliga skyddsåtgärder i fråga om utlämnande av uppgifter klargörs. *Sveriges advokatsamfund* menar att kriterierna för överföring av personuppgifter bör vara stramare och föreslår att överföring ska få ske endast när ett barn utsätts för allvarlig fara eller när det annars är nödvändigt för att åtgärder till skydd för barnet ska kunna vidtas. *Huddinge kommun* påpekar att svenska myndigheter måste uppmärksammas på att känsliga uppgifter hanteras enligt det mottagande landets sekretessbestämmelser.

Skälen för regeringens förslag: En tillämpning av 1996 års Haagkonvention kommer att innebära att svenska myndigheter i vissa fall får eller ska överföra uppgifter till myndigheter i ett tredje land, dvs. en stat som varken ingår i Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Ibland kan överföringen komma att omfatta även känsliga personuppgifter. Enligt huvudregeln i 33 § personuppgiftslagen (1998:204) är det inte tillåtet att föra över personuppgifter som är under behandling till tredje land, om landet inte har en adekvat nivå för skyddet av uppgifterna. Förbudet gäller också överföring av personuppgifter för behandling i tredje land. Det finns dock en möjlighet för regeringen att meddela generella föreskrifter om undantag från förbudet mot överföring, om det behövs med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse (35 § andra stycket personuppgiftslagen jämförd med artikel 26.1.d i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter).

Det kan inte uteslutas att det finns tredje länder som saknar en adekvat nivå för skyddet av personuppgifter men dit det ändå kan bli aktuellt att föra över uppgifter enligt 1996 års Haagkonvention. Enligt regeringens uppfattning är samarbetet enligt konventionen ett sådant viktigt allmänt intresse som motiverar att det görs ett undantag från förbudet om överföring. Konventionen innehåller också vissa skyddsbestämmelser. En myndighet får inte begära eller överlämna upplysningar, om den anser att det skulle medföra fara för barnets person eller egendom eller innebära att friheten eller livet för en medlem av barnets familj allvarligt hotas (artikel 37). Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att uppgifter bör kunna lämnas ut om det behövs för att myndigheten ska kunna överväga en nödvändig åtgärd till skydd för ett barn enligt konventionen. En särskild bestämmelse om detta bör tas in i lagen.

Datainspektionen lyfter frågan hur sekretessen ska hanteras i ärenden enligt konventionen. En överföring av personuppgifter till tredje land förutsätter att den svenska myndigheten inte är förhindrad att lämna ut uppgifterna till den utländska myndigheten på grund av sekretessregleringen. Enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) får en uppgift för vilken sekretess gäller inte röjas för en utländsk myndighet, om inte utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning (8 kap. 3 §). Eftersom konventionen införlivas med svensk rätt genom inkorporering, innefattar dess bestämmelser om att lämna ut uppgifter i olika hänseenden av det nämnda undantaget. Personuppgifter som samlats in eller överlämnats enligt konventionen får endast användas i de syften för vilka de samlats in eller överlämnats (artikel 41). Därmed säkerställs att konventionsstaterna har ett minimiskydd för att uppgifterna inte ska spridas otillbörligt. Enligt konventionen gäller också sekretess för upplysningar som tagits emot med stöd av konventionen; upplysningarna ska omfattas av sekretess i enlighet med lagstiftningen i den mottagande staten (artikel 42, se för svensk del vidare avsnitt 6.6).

6.6 Sekretess hos domstol

Regeringens förslag: Sekretess ska gälla för uppgift hos domstol om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i mål eller ärenden enligt lagen om 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen, om den enskilde begär det och det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs. På samma sätt ska sekretess även gälla när domstolen handlägger ett ärende om tillfälliga åtgärder som avses i artikel 20 i Bryssel II-förordningen i fråga om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap. För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst sjuttio år.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att det i vissa fall inte ska krävas att en part har begärt sekretess för att en domstol ska kunna besluta om det (se SOU 2005:111).

Remissinstanserna yttrar sig inte över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Svenska myndigheter till vilka upplysningar överförts enligt 1996 års Haagkonvention ska sörja för att uppgifterna omfattas av sekretess i enlighet med vad som gäller enligt svensk lag (artikel 42). I de allra flesta fall kommer uppgifter som har överförts från utlandet att omfattas av samma sekretess som uppgifter som har lämnats in av myndigheter eller enskilda som finns här i landet. Det kan dock uppstå situationer där uppgifter som ges in till en svensk domstol från utlandet inte omfattas av sekretess. Så kan vara fallet i t.ex. ett ärende om verkställbarhetsförklaring av ett utländskt avgörande eller ett mål om överföring av behörighet från en utländsk domstol till en domstol här i landet. De uppgifter som kan förväntas förekomma i sådana mål och ärenden kommer ofta att vara av samma slag som de som kan finnas i mål och ärenden enligt föräldrabalken. Det kan även inträffa att uppgifter

som ges in till en svensk domstol i ett mål eller ärende enligt konventionen inte omfattas av någon sekretess, trots att uppgiften skulle ha omfattats av sekretess om det varit fråga om en motsvarande uppgift i ett mål eller ärende enligt föräldrabalken. Som exempel kan nämnas ett ärende om en tillfällig skyddsåtgärd i fråga om vårdnad enligt artikel 11. Behovet av att kunna hemlighålla uppgifter i samtliga dessa fall motsvarar det behov som finns beträffande uppgifter i mål och ärenden enligt föräldrabalken. Regeringen föreslår därför att det införs ett sekretesskydd för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden även för dessa mål och ärenden.

En förutsättning för sekretess i familjerättsliga mål och ärenden är att det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men om uppgiften röjs. Ett s.k. rakt skaderekvisit gäller alltså, vilket innebär en presumtion för att uppgifterna är offentliga. Avvägningen mellan intresset av insyn och intresset av skyddet för den personliga integriteten föranleder bedömningen att det bör gälla en presumtion för att uppgifterna är offentliga också i de mål och ärenden som nu är aktuella. Sekretesstiden för uppgift i en allmän handling bör vara begränsad till högst sjuttio år.

Utredningen föreslår att sekretessregleringen ska gälla oavsett om parten framställer en begäran om det eller inte. En sådan ordning finns i dag för familjerättsliga ärenden, där det inte har ansetts kunna krävas av en part att han eller hon begär sekretess, t.ex. av ett barn i ett ärende om särskild företrädare för barn eller av en person som är i behov av en förvaltare. Regeringen konstaterar att det visserligen kan tänkas att en part i ett mål eller ärende enligt 1996 års Haagkonvention är omedveten om att domstolen handlägger ärendet och att han eller hon behöver begära sekretess. Det kan t.ex. vara fallet om en utländsk part har vänt sig till en domstol i sitt eget land, som i sin tur önskar att en svensk domstol ska utöva behörigheten i stället och därför överlämnar handlingarna dit. Svårigheten för den enskilde att begära sekretess beror emellertid då främst på bristande kunskap om lagstiftningen och inte på att han eller hon rent allmänt inte kan ta till vara sina intressen. Detta löses bäst genom att domstolen uppmärksammar parten på förutsättningarna för att sekretess ska gälla. Det finns mot den bakgrunden inte tillräckliga skäl att ha en strängare sekretessreglering i de här fallen än i ett annat mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap. Enligt regeringens uppfattning bör det alltså krävas att en part har begärt sekretess.

De föreslagna sekretessbestämmelserna innebär att det gäller en presumtion för att uppgifterna är offentliga. Den tystnadsplikt som följer av bestämmelserna bör i linje med det inte ha företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter (jfr prop. 1979/80:2 Del A s. 111 f.). Någon sådan begränsning föreslås därför inte.

Vad som nu sagts gör sig gällande även i fråga om mål och ärenden enligt Bryssel II-förordningen samt vid handläggningen av ett sådant ärende om tillfälliga åtgärder som avses i artikel 20 i den förordningen. Regeringen föreslår därför att samma sekretess ska gälla för dessa mål och ärenden.

Regeringens förslag: Det ska inte längre krävas att barnet och barnets föräldrar är svenska medborgare för att en anmälan om gemensam vårdnad ska kunna göras direkt till Skatteverket. Det ska räcka att barnet är folkbokfört här i landet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att kravet på att barnet ska vara folkbokfört här i landet ersätts med ett krav på att barnet ska ha sitt hemvist här (se SOU 2005:111).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser är positiva till förslaget att avskaffa kravet på svenskt medborgarskap eller har ingen invändning mot det.

Flertalet remissinstanser har inget att invända mot förslaget att ersätta kravet på att barnet är folkbokfört här i landet med ett krav på hemvist för att föräldrarna ska kunna göra en anmälan om gemensam vårdnad. Skatteverket avstyrker förslaget med hänvisning till att det skulle vara praktiskt svårt att genomföra. Även *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* avstyrker förslaget. Som skäl anförs de tolknings-svårigheter som är förenade med hemvistbegreppet. *Länsstyrelsen i Stockholms län* och *Familjerättssociomernas Riksförening* konstaterar att folkbokföringsbegreppet är tydligare och mer lättolkat än hemvistbegreppet.

Skälen för regeringens förslag: Föräldrar kan i vissa fall efter en enkel anmälan till Skatteverket få registrerat att vårdnaden om deras barn ska vara gemensam. Förfarandet kan användas om barnet är folkbokfört här i landet, om förordnande om vårdnaden inte har meddelats tidigare och om föräldrarna och barnet är svenska medborgare.

När möjligheten till anmälan om gemensam vårdnad infördes ansågs det att handläggningen av ärendena – som då ombesörjdes av pastorsämbetena – underlättades om anmälan endast kunde utnyttjas när såväl föräldrarna som barnet var svenska medborgare (prop. 1981/82:168 s. 32). I dag handläggs anmälningarna vid Skatteverket och kravet på svenskt medborgarskap saknar sådan praktisk betydelse. Det är svårt att numera motivera åtskillnad mellan svenska och utländska medborgare. Ett slopat krav på svenskt medborgarskap kan visserligen innebära en risk för att den gemensamma vårdnaden inte erkänns i den stat där barnet och föräldrarna är medborgare. Denna risk minskar dock allt eftersom fler stater ansluter sig till 1996 års Haagkonvention. Syftet med gemensam vårdnad är framför allt att främja goda förhållanden mellan barnet och båda föräldrarna. Ett gemensamt rättsligt ansvar kan ofta bidra till detta. Det finns alltså fördelar med att så långt möjligt underlätta för föräldrar att kunna få gemensam vårdnad. Regeringen föreslår därför att det inte längre ska krävas att barnet och barnets föräldrar är svenska medborgare för att en anmälan om gemensam vårdnad ska kunna göras.

Utredningen föreslår att kravet på att barnet ska vara folkbokfört ska ersättas med ett krav på hemvist här i landet. En olägenhet med ett krav på hemvist är dock att det ger utrymme för större skönsmässiga bedömningar än ett krav på folkbokföring. Regeringen anser att det även i

8 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Den nya lagen och lagändringarna, förutom ändringen i föräldrabalken om anmälan om gemensam vårdnad, ska träda i kraft den dag regeringen bestämmer. Ändringen i föräldrabalken ska träda i kraft den 1 juli 2012.

Regeringens bedömning: Det behövs inga övergångsbestämmelser.

Utredningens förslag: Det föreslås att artikel 16 i 1996 års Haagkonvention som gäller föräldraansvar direkt på grund av lag ska gälla även i förhållande till de barn som har fått nytt hemvist i Sverige före konventionens ikraftträdande (se SOU 2005:111).

Remissinstanserna: Få remissinstanser uttalar sig i frågorna. *Skatteverket* menar att det är förenat med stora svårigheter att identifiera de barn som eventuellt skulle omfattas av den övergångsbestämmelse som utredningen föreslår.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: 1996 års Haagkonvention träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter att anslutningsinstrumenten har deponerats. Eftersom det inte är möjligt att nu ange när konventionen kommer att träda i kraft i förhållande till Sverige, är det lämpligt att överlämna till regeringen att bestämma tidpunkten för när lagen om 1996 års Haagkonvention ska träda i kraft. Med hänsyn till att övriga lagändringar som föreslås i propositionen – förutom ändringen i föräldrabalken om anmälan om gemensam vårdnad – har ett nära samband med konventionen finns det anledning att avvakta med ikraftträdandet av dessa till det datum då konventionens bestämmelser träder i kraft. Regeringen föreslår därför att dessa lagar ska träda i kraft den dag regeringen bestämmer. Lagändringen i föräldrabalken, som inte har någon koppling till 1996 års Haagkonvention, bör kunna träda i kraft den 1 juli 2012.

1996 års Haagkonvention innehåller övergångsbestämmelser (artikel 53). De föreslagna kompletterande reglerna kräver inga ytterligare övergångsbestämmelser. Inte heller någon annan av de föreslagna lagändringarna föranleder någon övergångsbestämmelse.

Utredningen föreslår att bestämmelserna i 1996 års Haagkonvention om föräldraansvar direkt på grund av lag (artikel 16) ska gälla även i förhållande till de barn som har fått nytt hemvist i Sverige före konventionens ikraftträdande. Utredningen framför som sin uppfattning att det får anses ligga på Skatteverket att informera de familjer som har fått hemvist i Sverige före konventionens ikraftträdande om de nya bestämmelserna. Regeringen gör dock bedömningen att en sådan ordning är mindre lämplig. Som *Skatteverket* påpekar är det förenat med svårigheter att avgöra vilka barn som har fått nytt hemvist här före ikraftträdandet.

Regeringens bedömning: Förslagen kan genomföras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslagen är godtagbara vid beaktande av proportionalitetsprincipen enligt 14 kap. 3 § regeringsformen.

Utredningens och promemorians bedömningar av de ekonomiska konsekvenserna överensstämmer med regeringens (se SOU 2005:111 och Ds 2009:62).

Remissinstanserna: Få remissinstanser yttrar sig i frågan. *Svea hovrätt* anser att det bör göras en utvärdering av domstolens ökade kostnader efter det att 1996 års Haagkonvention har varit i kraft en tid.

Skälen för regeringens bedömning: Människors ökade rörlighet medför generellt att antalet mål och ärenden med internationell anknytning ökar. Det får i sin tur till följd att domstolar och andra myndigheter allt oftare ställs inför frågor som gäller behörighet och tillämplig lag. Ett tillträde till 1996 års Haagkonvention leder till att skyddet för barn i internationella situationer stärks och att det förtydligas vad som gäller.

Stockholms kommun framhåller att uppgiften som reservforum när det saknas behörig socialnämnd är en sådan betydelsefull uppgift att den inte bör fullgöras utan ersättning från staten. Regeringen bedömer dock att det rör sig om rena undantagsfall och att det inte är troligt att behörigheten som reservforum innebär att kostnaderna ökar mer än ytterst marginellt.

En tillämpning av 1996 års Haagkonvention kan möjligen på sikt ge upphov till ett inte obetydligt antal nya ärenden om erkännande eller verkställbarhetsförklaringar hos *Svea hovrätt*. Det för dock med sig att det blir färre mål om vårdnad m.m. i domstolarna då en part inte behöver väcka talan i Sverige för att få ett avgörande som är verkställbart här. Det torde sammantaget ge effekten att Sveriges domstolars kostnader som helhet inte ökar.

Uppgiften att vara centralmyndighet kommer att medföra en begränsad kostnadsökning för den myndighet som utses.

Det är troligt att antalet anmälningar för att registrera gemensam vårdnad direkt till Skatteverket kommer att öka när kravet på svenskt medborgarskap tas bort, dock inte mer än marginellt.

Förslagen som rör förutsättningarna för att godkänna en utländsk placering av ett barn i Sverige kan knappast tillmätas några ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Det bedöms därmed inte behövas någon ekonomisk kompensation i enlighet med finansieringsprincipen. Antalet ärenden om tidsbegränsade och permanenta uppehållstillstånd kommer sannolikt att bli mycket begränsat och bedöms inte medföra några merkostnader.

Socialnämnden har sedan tidigare uppgiften att godkänna en utländsk placering av ett barn i Sverige. Förslagen i propositionen i denna del anger vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att en placering ska kunna godkännas. Detta innebär i någon mån en ökad detaljreglering av socialnämndens verksamhet. Ett par förslag i propositionen innebär också en viss utvidgning av socialnämndens skyldigheter. Det gäller t.ex.

förslaget om att det är socialnämnden som ska rapportera om ett barns situation på begäran av en utländsk myndighet. Förslagen bedöms innebära en mycket begränsad inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Något alternativ till lagstiftning finns inte med hänsyn till att det är nödvändigt med en reglering i lag för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden enligt 1996 års Haagkonvention. Vid en avvägning mellan det starka allmänna intresset av att stärka skyddet för barn i internationella situationer och kommunernas intresse av att den kommunala självstyrelsen inte inskränks ytterligare är det tydligt att det allmänna intresset väger över. Den föreslagna regleringen är alltså godtagbar vid beaktande av proportionalitetsprincipen enligt 14 kap. 3 § regeringsformen.

Sammantaget är regeringens bedömning att kostnadsökningarna är marginella och att de under alla förhållanden ryms inom befintliga ekonomiska ramar. Förslagen är godtagbara vid beaktande av proportionalitetsprincipen enligt 14 kap. 3 § regeringsformen.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om 1996 års Haagkonvention

1996 års Haagkonvention

1 § Artiklarna 1–53 i den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention) ska i originaltexternas lydelse gälla som lag här i landet. Originaltexterna ska ha samma giltighet.

Originaltexterna finns tillsammans med en svensk översättning som en *bilaga* till denna lag.

Paragrafen inkorporerar den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention) i alla delar utom artiklarna 54–56 och slutbestämmelserna. Genom inkorporeringen blir de engelska och franska språkversionerna gällande som svensk lag. I avsnitt 4 redogörs för konventionens artiklar. Övervägandena finns i avsnitt 5.

I de följande paragraferna finns det kompletterande bestämmelser till konventionen. Bestämmelserna kompletterar bl.a. konventionens artiklar om samarbete mellan myndigheter och om förfarandet för att få ett utländskt avgörande erkänt eller förklarat verkställbart här. Samarbetet mellan myndigheter är centralt och bestämmelserna om detta finns därför i början av lagen, medan övriga kompletterande bestämmelser tas in där efter.

Reservforum

2 § Om tillämpningen av 1996 års Haagkonvention innebär att en fråga ska prövas av en nämnd som fullgör en kommuns uppgifter inom socialtjänsten i Sverige

Paragrafen innehåller en bestämmelse om reservforum för ett ärende som ska handläggas av en socialnämnd. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Bestämmelsen avser situationer i vilka det med stöd av konventionen kan hävdas att det finns internationell behörighet för en svensk socialnämnd, men där det inte finns någon behörig nämnd enligt nationella regler.

Om barnet vistas i Sverige eller ett ärende rör en vistelse i Sverige, är det normalt socialnämnden i vistelsekommunen som är behörig. Det kan dock i undantagsfall vara så att det inte finns någon anknytning till en viss kommun. Det är i denna situation som förevarande paragraf får betydelse. Barnet kan ha hemvist och vistas i ett annat land, samtidigt som det finns en anknytning till Sverige som är vag eller mera av allmän karaktär, t.ex. genom medborgarskap. I sådana undantagsfall ska frågan tas upp av en nämnd i Stockholms kommun. Motsvarande gäller enligt Bryssel II-förordningen (se 7 § lagen med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen [2008:450]).

Bestämmelsen anger endast i vilken kommun frågan tas upp. Den påverkar inte andra frågor om ansvarsfördelning mellan kommunerna, t.ex. vilken kommun som slutligt ska svara för att en viss åtgärd vidtas till skydd för barnet.

Godkännande av en placering av ett barn i Sverige

3 § En fråga om godkännande av en placering av ett barn i Sverige enligt artikel 33 prövas av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten i den kommun där barnet avses bli placerat. Även samråd enligt den artikeln sker med den nämnden.

I 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen (2001:453) anges förutsättningarna för att godkänna en placering.

Av paragrafen framgår vilken myndighet som är behörig att pröva en begäran av en utländsk myndighet att få placera ett barn i Sverige och att samråda om en sådan placering. Övervägandena finns i avsnitt 6.1 och 6.4.

Enligt *första stycket* ankommer det på socialnämnden i den kommun där barnet avses bli placerat att pröva frågan om godkännande av placeringen (artikel 33.2) och att samråda om denna (artikel 33.1). Det handlar om placeringar i familjehem eller på institutioner.

I *andra stycket* erinras det om att bestämmelser om placering av ett barn över nationsgränserna finns i 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen. I den paragrafen regleras under vilka förutsättningar socialnämnden får godkänna en placering i Sverige. Bestämmelserna finns i socialtjänstlagen och inte i förevarande lag eftersom de har ett nära samband med vad som i övrigt gäller enligt socialtjänstlagen i fråga om placering av barn utanför det egna hemmet.

4 § En nämnd som fullgör en kommuns uppgifter inom socialtjänsten får rapportera om ett barns situation enligt artikel 32. Nämnden får också samla in upplysningar eller underlag och uttala sig om en förälders lämplighet i fråga om umgänge i enlighet med vad som framgår av artikel 35.2.

Paragrafen innehåller en möjlighet för socialnämnden att utföra vissa uppgifter som följer av 1996 års Haagkonvention. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Efter en begäran från en utländsk myndighet som skickats genom den svenska centralmyndigheten får socialnämnden rapportera om ett barns situation. En sådan begäran kan bli aktuell om barnet visserligen har hemvist och befinner sig i Sverige men ändå har en väsentlig anknytning till en annan fördragsslutande stat (artikel 32). Socialnämnden kan rapportera om barnets situation antingen genom den svenska centralmyndigheten eller direkt till den utländska myndighet som begärt informationen.

Socialnämnden får också på en förälders begäran samla in upplysningar eller underlag och uttala sig om föräldrarnas lämplighet i fråga om umgänge när barnet har hemvist i en annan fördragsslutande stat (artikel 35.2).

Enligt 2 kap. 1 § och 2 a kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), som är tillämplig även i dessa fall, är det nämnden i den kommun där barnet vistas som ytterst ansvarar för ett ärende. För det fall ärendet rör en förälders lämplighet i umgängesfrågan och barnet inte vistas här i landet handläggs det i stället av nämnden i den kommun där föräldern är bosatt.

Handläggningen av ärenden enligt förevarande paragraf sker på samma sätt som andra liknande ärenden enligt socialtjänstlagen som rör barn. Det innebär att barnets inställning kan behöva inhämtas och att utredningen inte ska göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna. Utgångspunkten är att socialnämnden ska kunna använda sig av den information som nämnden redan har tillgång till. Det kan dock beroende på förhållandena i det enskilda ärendet krävas att viss ytterligare information inhämtas. Så kan t.ex. vara fallet om de uppgifter socialnämnden har tillgång till är inaktuella.

Enligt artikel 32 får den svenska centralmyndigheten efter en motiverad framställning från en utländsk myndighet begära att den behöriga myndigheten i Sverige överväger om åtgärder måste vidtas till skydd för ett barns person eller egendom. Av socialtjänstlagen följer att socialnämnden ansvarar för den uppgiften (2 kap. 1 §).

Beslut om en tillfällig åtgärd i fråga om vårdnad m.m.

5 § När det finns behörighet för svensk domstol enligt artikel 11 eller 12, får domstolen i fråga om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap besluta om en sådan tillfällig skyddsåtgärd som avses i dessa artiklar.

Vid domstolens handläggning tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden. I domstolens beslut ska det anges hur länge skyddsåtgärden gäller.

Barnet får höras inför domstolen, om särskilda skäl talar för det och det är uppenbart att barnet inte kan ta skada av att höras. I ett ärende som rör vårdnad, boende eller umgänge får domstolen inhämta upplysningar från socialnämnden i

Paragrafen innehåller kompletterande bestämmelser om att domstolen får meddela beslut om tillfälliga skyddsåtgärder i fråga om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap när behörighet finns enligt artikel 11 eller 12 i konventionen. De kompletterande bestämmelserna införs eftersom det annars skulle saknas förutsättningar för domstolen att besluta om en tillfällig åtgärd om t.ex. vårdnad eller umgänge i andra fall än när ett äktenskapsmål pågår i en annan stat (jfr 3 kap. 12 § lagen [1904:26 s. 1] om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap). Beslut om en tillfällig åtgärd kan även fattas av andra myndigheter än domstolar. Som exempel kan nämnas att socialnämndens ordförande eller annan av nämnden utsedd ledamot har möjlighet att fatta beslut om omedelbart omhändertagande av ett barn som vistas här enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

I artikel 11 ges svenska myndigheter behörighet att i alla brådskande fall när barnet eller egendom som tillhör barnet finns här i landet vidta nödvändiga skyddsåtgärder, trots att den allmänna behörigheten utövas av en myndighet i en annan stat enligt artiklarna 5–10. Enligt *första stycket* ges svensk domstol en möjlighet att besluta om en sådan brådskande åtgärd. Med skyddsåtgärd avses en åtgärd till skydd för barnet som kan vidtas enligt andra bestämmelser i svensk rätt, t.ex. ett beslut enligt föräldrabalken om ensam vårdnad eller om begränsning av umgänge. Även i fall som inte är brådskande ges svensk domstol möjlighet att besluta om tillfälliga skyddsåtgärder när barnet eller egendom som tillhör barnet finns i Sverige; behörigheten grundar sig då på artikel 12. Ett sådant beslut får verkan endast här i landet. Beslutet får inte vara oförenligt med åtgärder som redan har vidtagits av den myndighet som har allmän behörighet enligt artiklarna 5–10. Det innebär t.ex. att en svensk domstol inte kan besluta att modern till ett barn tillfälligt ska ha ensam vårdnad om barnet om den myndighet som enligt konventionen har allmän behörighet av samma skäl redan har vidtagit en skyddsåtgärd som innebär att fadern ska ha ensam vårdnad.

Av *andra stycket* framgår att ärenden enligt denna paragraf handläggs enligt lagen om domstolsärenden. Eftersom lagen om domstolsärenden är tillämplig, finns det möjlighet att hålla sammanträde när detta kan antas vara till fördel för utredningen eller när det skulle främja ett snabbt avgörande av ärendet. Domstolen avgör ärendet genom ett slutligt beslut. Enligt konventionen upphör den tillfälliga skyddsåtgärden som huvudregel att gälla så snart den myndighet som har allmän behörighet har fattat beslut om sådana skyddsåtgärder som situationen kräver. Domstolen ska i sitt beslut ange hur länge skyddsåtgärden gäller, så att parterna och andra berörda är införstådda med detta.

Enligt *tredje stycket* får domstolen höra barnet, om särskilda skäl talar för det och det är uppenbart att barnet inte kan ta skada av att höras (jfr 6 kap. 19 § sjätte stycket föräldrabalken). Domstolen får, på motsvarande sätt som enligt 6 kap. 20 § föräldrabalken, inhämta upplysningar från socialnämnden i vårdnadsfrågan. Innan socialnämnden lämnar upplysningarna ska den höra föräldrarna och barnet, om det är lämpligt. Regeln

är avsedd att säkerställa att domstolen får ett så bra underlag som möjligt för ett beslut om en tillfällig skyddsåtgärd. Ett samtal med föräldrarna bör hållas i de allra flesta fall. Utredaren får sedan utifrån samtalet med dem bedöma om det är lämpligt att även höra barnet. Utredaren ska, med beaktande av barnets ålder och mognad, i varje enskilt fall avgöra om barnet ska höras. Om bedömningen görs att det inte är lämpligt att höra föräldrarna eller barnet, bör orsaken till detta redovisas för domstolen.

Verkställighet av domstolens beslut sker enligt 21 kap. föräldrabalken. I verkställighetsärendet kan frågan om beslutets verkställbarhet aktualiseras om en part invänder att ett senare beslut har meddelats av en utländsk myndighet som har allmän behörighet enligt konventionen. Frågan får hanteras på motsvarande sätt som när en part i ett verkställighetsärende beträffande en dom om t.ex. umgänge invänder att det finns ett senare avgörande. Det finns då hinder mot verkställighet beträffande det avgörande som meddelades först.

Erkännande och verkställbarhet

6 § Svea hovrätt är behörig domstol för de förfaranden om erkännande och verkställbarhet som avses i artiklarna 24 och 26.

I paragrafen föreskrivs att Svea hovrätt är behörig domstol vid exekvaturförfarandet, dvs. förfarandet för att få fastställt att ett utländskt avgörande ska erkännas eller får verkställas. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

7 § Den som ansöker om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart ska tillsammans med ansökan ge in avgörandet i original eller en kopia av avgörandet som har bestyrkts av en behörig myndighet. Avser ansökan ett avgörande som har meddelats i en parts utvaro, ska sökanden också ge in bevis om att stämningsansökan eller motsvarande handling har delgetts parten.

Avser ansökan en verkställbarhetsförklaring, ska sökanden även ge in bevis om att avgörandet är verkställbart i den stat där det har meddelats.

Hovrätten får förelägga sökanden att ge in de ytterligare handlingar som hovrätten behöver för sin prövning.

Är en handling avfattad på något annat språk än svenska, ska även en svensk översättning av handlingen ges in. En översättning behöver dock inte ges in om hovrätten anser att det är obehövligt eller att det inte skäligen kan krävas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka handlingar som ska ges in till Svea hovrätt i samband med att någon ansöker om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

I *första stycket* anges att sökanden tillsammans med ansökan ska ge in avgörandet i original eller en av behörig myndighet bestyrkt kopia av avgörandet. Med behörig myndighet avses en myndighet som är behörig att bestyrka aktuellt avgörande enligt lagen i det land där avgörandet har meddelats. Avser ansökan ett avgörande som har meddelats i någons utvaro, ska sökanden även ge in bevis om att stämningsansökan eller motsvarande handling har delgetts den uteblivna parten. Beviset har betydelse för frågan om erkännande eller verkställbarhet ska nekas (se artikel 23.2 c).

Om ansökan avser en verkställbarhetsförklaring, ska det enligt *andra stycket* även bifogas bevis om att avgörandet är verkställbart i den stat där det har meddelats. Enligt artikel 26 är en grundförutsättning för en svensk verkställbarhetsförklaring att avgörandet är verkställbart också i den andra staten.

Det är bara de viktigaste handlingarna som anges uttryckligen i lagtexten. Av *tredje stycket* framgår att hovrätten får förelägga sökanden att ge in ytterligare handlingar, om hovrätten anser att det krävs för prövningen.

Om en handling ges in till hovrätten på något annat språk än svenska, ska enligt *fjärde stycket* en svensk översättning av handlingen också ges in. Hovrätten kan, om den anser att det är onödigt att alla eller vissa handlingar översätts, bestämma att översättning inte behöver ske. Så kan t.ex. vara fallet om handlingarna är skrivna på engelska, danska eller norska (jfr rättsfallet NJA 2011 s. 345). Om sökanden har haft rättshjälp i den ursprungliga processen, är det en omständighet som talar för att det inte skäligen kan krävas av sökanden att handlingarna är översatta till svenska. I ett sådant fall kan hovrätten bestämma att en översättning av handlingen inte behöver ges in. Det ankommer då på hovrätten att ombesörja översättning av handlingen.

Av allmänna principer följer att en ansökan om erkännande eller verkställbarhet ska kommuniceras med motparten innan den bifalls. Ansökan behöver inte kommuniceras med motparten om det är tydligt att den ska avslås, t.ex. på grund av att det finns en vägransgrund enligt artikel 23.2 i konventionen. Om det inte på förhand framstår som klart att ansökan ska avslås, utan förekomsten av en vägransgrund behöver utredas, finns det dock anledning att kommunicera den.

8 § Hovrätten får förklara det utländska avgörandet helt eller delvis gällande eller verkställbart.

I paragrafen tydliggörs att hovrätten får förklara det utländska avgörandet helt eller delvis gällande eller verkställbart. Till skillnad från Bryssel II-förordningen innehåller inte konventionen någon uttrycklig bestämmelse om detta.

Det utländska avgörandet kan innehålla flera ställningstaganden i frågor om föräldraansvar enligt konventionen. Det kan vara så att förutsättningar för erkännande eller verkställbarhet bara finns i vissa avseenden. Det kan också vara så att ansökan endast gäller någon av de frågor som prövats i det utländska avgörandet. Avgörandet får då erkännas eller förklaras verkställbart endast i aktuell del. Hovrätten får beakta detta ex officio eller på en parts begäran.

Verkställighet

9 § Bifalls en ansökan om verkställbarhetsförklaring, får det utländska avgörandet verkställas

1. enligt 21 kap. föräldrabalken om det avser ett barns person och
2. enligt utsökningsbalken om det avser ett barns egendom.

För verkställigheten gäller vad som är föreskrivet om verkställighet av svensk domstols avgörande i motsvarande fall.

Paragrafen reglerar verkställigheten av ett avgörande som har förklarats vara verkställbart i Sverige. Den är utformad efter förebild av 4 § lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Enligt *första stycket* sker verkställighet av ett utländskt avgörande, som har förklarats vara verkställbart i Sverige, enligt 21 kap. föräldrabalken om det gäller barnets person. Verkställighet som avser ett barns person kan t.ex. gälla vårdnad eller umgänge. Den åtgärd som ska vidtas är vanligen en flyttning av barnet. För det fall verkställighet avser barnets egendom sker verkställighet i stället enligt utsökningsbalken. Verkställighet som avser ett barns egendom kan t.ex. röra åtgärder för att hindra att en förälder olovligen på egen hand avyttrar egendomen.

Av *andra stycket* framgår principen att verkställighet av ett utländskt avgörande som har förklarats vara verkställbart här ska ske enligt vad som gäller för ett svenskt avgörande i ett motsvarande fall. Det innebär att de bestämmelser som är tillämpliga på verkställigheten av motsvarande fråga i svensk lag är tillämpliga även på det utländska avgörandet. En föreskrift om tvångsmedel, t.ex. vite, ska inte tillämpas eftersom verkställighet sker enligt svenska regler. Däremot kan det i vissa fall bli aktuellt att förordna om ett svenskt tvångsmedel i samband med verkställigheten, t.ex. med tillämpning av bestämmelserna om vite i 21 kap. 3 § föräldrabalken.

Överföring av personuppgifter

10 § En svensk myndighet får utan hinder av 33 § personuppgiftslagen (1998:204) föra över personuppgifter till en myndighet i ett land utanför det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det behövs för att den myndigheten ska kunna överväga en nödvändig åtgärd enligt 1996 års Haagkonvention.

Enligt paragrafen får överföring av vissa personuppgifter ske till en myndighet i ett land utanför det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet utan hinder av personuppgiftslagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Enligt 33 § personuppgiftslagen är det inte tillåtet att föra över personuppgifter till tredje land om landet inte har en adekvat nivå för skyddet av personuppgifter. Med tredje land avses där en stat som inte ingår i Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt förevarande paragraf får en svensk myndighet ändå föra över uppgifter till en myndighet i ett sådant land, om det behövs för att åtgärder till skydd för ett barn enligt 1996 års Haagkonvention ska kunna övervägas. Detta undantag från överföringsförbudet gäller även i fråga om känsliga personuppgifter. Det krävs dock att det är fråga om en nödvändig åtgärd. Den svenska myndigheten måste göra en självständig bedömning av om åtgärden är nödvändig. En nödvändig åtgärd kan t.ex. aktualiseras när en utländsk domstol överväger att ändra ett tidigare vårdnadsbeslut med hänvisning till att det under rådande förhållanden finns risk för att barnet far illa.

11 § Får en svensk myndighet en sådan framställning som avses i artikel 9.1 ska myndigheten anmoda den utländska myndigheten att utöva behörigheten, om den utländska myndigheten anses bättre lämpad att bedöma vad som är bäst för barnet.

Paragrafen anger hur en svensk myndighet ska gå till väga när en utländsk myndighet – eller parterna i målet eller ärendet vid den utländska myndigheten – har gjort en framställning enligt artikel 9.1 om att den utländska myndigheten ska få utöva behörigheten som annars enligt 1996 års Haagkonvention ligger på den svenska myndigheten. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Som huvudregel ligger behörigheten på myndigheterna i den stat där barnet har hemvist (artikel 5). I undantagsfall kan det vara lämpligare att en myndighet i en annan fördragsslutande stat utövar behörigheten. I en sådan särskild situation möjliggör konventionen för myndigheterna att komma överens om vilken myndighet som ska utöva behörigheten (artiklarna 8 och 9). En förutsättning för att myndigheten i den stat som inte har behörighet enligt konventionen ska kunna utöva behörighet är att den myndigheten anses bättre lämpad att bedöma vad som är bäst för barnet. En utländsk myndighet som önskar utöva behörigheten kan antingen själv eller via parterna i målet eller ärendet göra en framställning om det till den enligt konventionen behöriga myndigheten (artikel 9.1). Av förevarande paragraf framgår att en svensk myndighet som får en sådan framställning, på motsvarande sätt som enligt Bryssel II-förordningen, ska anmoda den utländska myndigheten att utöva behörigheten. En förutsättning för en sådan anmodan är att den svenska myndigheten anser att den utländska myndigheten är bättre lämpad att bedöma vad som är bäst för barnet. Det är inte tillräckligt att barnet har en väsentlig anknytning till det aktuella landet, t.ex. genom medborgarskap, för att den utländska myndigheten ska kunna anses bättre lämpad. I det enskilda ärendet är det nödvändigt att det finns någon ytterligare omständighet än barnets anknytning som gör att det måste anses vara bäst för barnet att saken i stället hanteras av den utländska myndigheten. Denna möjlighet ska endast komma till användning i särpräglade undantagsfall.

När det gäller en domstols beslut om att anmoda en utländsk domstol att utöva behörigheten i ett mål om vårdnad följer av rättegångsbalken att ett sådant beslut under rättegången inte får överklagas särskilt. Om den utländska domstolen åtar sig att utöva behörigheten, kan den svenska domstolen skriva av målet från fortsatt handläggning. Detta beslut får överklagas. I samband med att en part överklagar domstolens beslut att skriva av målet kan även domstolens beslut att anmoda den utländska myndigheten att utöva behörigheten överklagas.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Konventionen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter det att anslutningsinstrumenten har depo-

nerats. Det är inte möjligt att ange vilken dag konventionen träder i kraft i förhållande till Sverige. Det överlämnas därför till regeringen att besluta om när den nya lagen ska träda i kraft. Övervägandena finns i avsnitt 8. Prop. 2011/12:85

10.2 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken

6 kap. Om vårdnad, boende och umgänge

4 § Står barnet under vårdnad av endast en av föräldrarna och vill föräldrarna gemensamt utöva vårdnaden, ska rätten på talan av dem båda besluta i enlighet med deras begäran, om det inte är uppenbart att gemensam vårdnad är oförenligt med barnets bästa.

Om barnet är folkbokfört här i landet, kan föräldrarna få gemensam vårdnad också genom registrering hos Skatteverket efter anmälan av dem båda

1. till socialnämnden i samband med att nämnden ska godkänna en faderskapsbekräftelse eller en bekräftelse av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §, eller

2. till Skatteverket under förutsättning att beslut om vårdnaden inte har meddelats tidigare.

I paragrafen finns bestämmelser om domstolens prövning när en ändring från ensam vårdnad till gemensam vårdnad aktualiserats av båda föräldrarna och om möjligheterna att genom anmälan till socialnämnden eller Skatteverket få till stånd gemensam vårdnad. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Ändringen i andra punkten i *andra stycket* innebär att det inte längre krävs att barnet och föräldrarna är svenska medborgare för att en anmälan om gemensam vårdnad ska kunna göras till Skatteverket. Det räcker att barnet är folkbokfört här i landet. Bestämmelsen reglerar inte frågan om Skatteverkets internationella behörighet i vårdnadsfrågan. Den internationella behörigheten kan följa av Bryssel II-förordningen (se t.ex. artikel 8).

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

Lagändringen träder i kraft den 1 juli 2012. Övervägandena finns i avsnitt 8.

10.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap Prop. 2011/12:85

7 kap. Särskilda bestämmelser

6 § Särskilda bestämmelser finns i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 och i lagen (2012:000) om 1996 års Haagkonvention.

I paragrafen anges att det finns särskilda bestämmelser i Bryssel II-förordningen och i lagen om 1996 års Haagkonvention. Frågan behandlas i avsnitt 5.

I paragrafen införs det en bestämmelse som anger 1904 års lags förhållande till lagen om 1996 års Haagkonvention. Enligt 1 § i den lagen gäller konventionen som svensk lag. 1904 års lag gäller inte om något annat följer av lagen om 1996 års Haagkonvention. Det innebär att en bestämmelse i 1904 års lag blir tillämplig först sedan det har konstaterats att det inte finns någon bestämmelse som är tillämplig i lagen om 1996 års Haagkonvention.

I förhållandet mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen, med undantag för Danmark, gäller Bryssel II-förordningen och inte 1996 års Haagkonvention, i den mån den aktuella frågan regleras av de båda instrumenten. Mellan de nordiska länderna gäller konventionen den 6 februari 1931 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap framför Bryssel II-förordningen. Sverige har införlivat konventionen genom förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Det överlämnas till regeringen att bestämma när lagen ska träda i kraft. Övervägandena finns i avsnitt 8.

10.4 Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

6 kap. Vård i familjehem och i hem för vård eller boende

Placering av ett barn över nationsgränserna

11 a § Socialnämnden får godkänna att en utländsk myndighet placerar ett barn i Sverige endast om

1. det är bäst för barnet att placeras här, särskilt med beaktande av barnets anknytning hit,

2. barnets inställning till placeringen så långt det är möjligt har klarlagts,
3. barnets vårdnadshavare och, om barnet fyllt 15 år, barnet samtycker till åtgärden,
4. förhållandena i det enskilda hemmet och förutsättningarna för vård i hemmet är utredda av nämnden,
5. barnet har beviljats uppehållstillstånd, om ett sådant tillstånd behövs, och
6. placeringen sker med stöd av rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 eller med stöd av den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn.

Paragrafen är ny och anger förutsättningarna för socialnämndens godkännande av en utländsk myndighets placering av ett barn på en institution eller i ett familjehem här i landet. Enligt artikel 56 i Bryssel II-förordningen och artikel 33 i 1996 års Haagkonvention ska den utländska myndigheten först samråda med socialnämnden. Detta ska ske med socialnämnden i den kommun där barnet avses bli placerat (se 6 § lagen med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen och 3 § lagen om 1996 års Haagkonvention). Det är också denna socialnämnd som ska pröva en framställning från den utländska myndigheten om att få placera barnet här. Förevarande paragraf tillämpas alltså när barnet ännu befinner sig i utlandet och syftar till att säkerställa att den placering som den utländska myndigheten överväger i Sverige är lämplig och i övrigt genomförbar. Endast om socialnämnden lämnat godkännande till placeringen, kan barnet placeras här. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

I *första punkten* anges att det ska vara bäst för barnet att placeras i Sverige, särskilt med beaktande av hans eller hennes anknytning hit. Omständigheter av betydelse vid bedömningen är om det finns kontakter med föräldrar eller släktingar i Sverige, liksom om barnet har sin nationella eller kulturella bakgrund här. Även barnets möjligheter att tala det språk som används i det hem där barnet avses bli placerat är en omständighet som ska beaktas. För att socialnämnden ska kunna bedöma om det är bäst för barnet att placeras här i landet förutsätts att den utländska myndigheten i den utredning som har överlämnats till socialnämnden redovisar bl.a. på vilket sätt barnet har anknytning hit.

När en åtgärd rör barn är socialnämnden alltid skyldig att ta hänsyn till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad (3 kap. 5 §). Detta gäller även vid bedömningen av om det är bäst för ett barn att placeras här i landet. I *andra punkten* anges därför att barnets inställning till placeringen så långt det är möjligt ska ha klarlagts. Det kan förekomma situationer där det är olämpligt att efterfråga barnets inställning. En bedömning av om ett barns inställning kan inhämtas måste därför göras från fall till fall. Det är omständigheter som är relaterade till barnets person som avgör om det är lämpligt att inställningen klarläggs. Praktiska svårigheter för den utländska myndigheten att höra barnet är inte ett godtagbart skäl för att inte klargöra inställningen. Om det saknas information om barnets uppfattning i den utredning som har överlämnats till socialnämnden, kan något godkännande till placeringen normalt inte

lämnas. Godkänns ändå placeringen, bör nämnden noga redovisa på vilka grunder beslutet har fattats.

Av *tredje punkten* framgår att samtycke till åtgärden ska ha inhämtats från den eller dem som har vårdnaden om barnet. Är vårdnaden överflyttad till en myndighet, är det myndigheten som ska samtycka till åtgärden. Har det barn som ska placeras fyllt 15 år, ska han eller hon också själv samtycka till åtgärden. Det sagda innebär dels att tvångsvisa placeringar inte kan komma i fråga, dels att samtycke måste ha lämnats till att placeringen sker i Sverige.

Enligt *fjärde punkten* krävs för placering här i landet att förhållandena i det enskilda hemmet och förutsättningarna för vård är utredda av socialnämnden; detta gäller om den tilltänkta placeringen föreslås ske i ett enskilt hem. Det godkännande som lämnas av socialnämnden ska grunda sig på en lika gedigen utredning som annars krävs för ett medgivande eller beslut om vård enligt socialtjänstlagen (jfr 6 § andra stycket). För att utredningen ska kunna genomföras måste den utländska myndigheten i sitt underlag ha angett vilket enskilt hem som begäran om placering avser.

Av *femte punkten* framgår att barnet, om uppehållstillstånd krävs för att barnet ska få komma till Sverige, ska ha beviljats ett sådant tillstånd. Upphållstillståndet ska finnas när barnet reser hit. I 5 kap. 15 c § utlänningslagen (2005:716) finns en särskild grund för tidsbegränsat uppehållstillstånd för ett utländskt barn som har behov av att placeras här med stöd av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Av nämnda paragraf framgår att det är socialnämnden som ska ansöka om ett sådant uppehållstillstånd.

I *sjätte punkten* förutsätts för godkännande att placeringen sker med stöd av Bryssel II-förordningen (artikel 56) eller 1996 års Haagkonvention (artikel 33). Det är inte möjligt med placeringar här i landet i andra fall, dvs. inte placeringar som övervägs av en myndighet i en stat som inte är medlem i Europeiska unionen och inte heller är fördragsslutande stat till 1996 års Haagkonvention.

Socialnämndens beslut i fråga om godkännande av en placering kan inte överklagas.

En socialnämnd som har godkänt en placering här i landet ansvarar inte för kostnader som kan uppstå i samband med placeringen, t.ex. barnets levnadskostnader eller arvode till ett familjehem. Beroende på omständigheterna kan det i stället vara den utländska myndighet som beslutat om placeringen som ska betala för detta.

Om socialnämnden har lämnat godkännande till en placering av ett barn här i landet, ska det utländska placeringsbeslutet normalt erkännas (artikel 21 i Bryssel II-förordningen och artikel 23 i 1996 års Haagkonvention). När barnet har kommit till Sverige, bereds vården som för ett motsvarande svenskt beslut om vård utanför det egna hemmet. Vad som gäller för sådan vård ska alltså tillämpas, framför allt socialtjänstlagen. Bestämmelser som gäller för förberedelse av en inhemsk placering gäller även vid en placering av ett barn i Sverige efter beslut av en utländsk myndighet. Det kan handla om information till skolan om att barnet kommer eller avse barnets behov av barnomsorg, fritidssysselsättning eller barnpsykiatrisk behandling. För att försäkra sig om att vården verkligen är till barnets bästa och tillgodoser barnets behov är det

nödvändigt att den också följs upp. Uppföljningen ska ske på samma sätt som för en inhemsk placering, naturligtvis med beaktande av den speciella situation som finns med tanke på att barnet kommer från ett annat land. Uppföljningen omfattar den unges hälsa, utveckling, sociala beteende och skolgång samt relation till anhöriga och andra närstående (7 §, som är tillämplig). Även tillsyn över en placering som beslutats av en utländsk myndighet ska genomföras på motsvarande sätt som för en placering som beslutats av socialnämnden.

Om förhållandena ändras när barnet är placerat här, är socialnämnden behörig att vidta åtgärder till skydd för barnet. Har barnet ännu inte fått hemvist här, kan socialnämnden under alla förhållanden vidta nödvändiga brådskande åtgärder (artikel 20 i Bryssel II-förordningen och artiklarna 11 och 12 i 1996 års Haagkonvention). Det kan t.ex. bli fråga om ett omedelbart omhändertagande av barnet om placeringen inte fungerar tillfredsställande eller barnet inte längre samtycker till den. Beroende på omständigheterna kan det antingen vara bäst för barnet att återvända till hemlandet eller placeras i ett annat familjehem här i landet.

Enligt såväl Bryssel II-förordningen som 1996 års Haagkonvention får erkännande och verkställbarhet av ett utländskt beslut vägras om bestämmelserna om tvingande samråd eller godkännande inte har följts (artiklarna 23 och 31 respektive 23 och 26). Sker en placering i Sverige trots att socialnämnden inte lämnat godkännande, ska erkännande och verkställbarhet av det utländska beslutet vägras.

11 b § *Socialnämnden får placera ett barn i ett annat land endast om*

1. *det är bäst för barnet att placeras där, särskilt med beaktande av barnets anknytning dit,*
2. *barnets inställning till placeringen så långt det är möjligt har klarlagts,*
3. *barnets vårdnadshavare och, om barnet fyllt 15 år, barnet samtycker till placeringen,*
4. *socialnämnden genom en överenskommelse med den behöriga myndigheten i det land där barnet ska placeras har gjort det möjligt att följa upp placeringen, och*
5. *landet har en tillfredsställande ordning i fråga om tillsyn.*

Paragrafen är ny och kompletterar bl.a. 6 §. Den reglerar vad som krävs för att en socialnämnd ska få placera ett barn i ett annat land. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Enligt *första punkten* måste socialnämnden göra bedömningen att en placering i ett annat land är bäst för barnet, särskilt med beaktande av barnets anknytning till landet. En viktig utgångspunkt för vård i ett annat hem än det egna är att vården som huvudregel ska utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön. För placeringar av barn gäller alltså principerna om närhet, kontinuitet och placering hos en anhörig eller annan närstående. Principerna är inte absoluta men får till konsekvens att en placering utomlands endast kan komma i fråga i undantagsfall. Det finns dock situationer där det kan bedömas vara bäst för barnet att placeras i ett annat land. Det kan handla om fall där ett barn har förlorat sina föräldrar, eller där en ensam förälder är allvarligt sjuk, och det anses vara bäst för barnet att det får växa upp i det land där han eller hon har sina viktigaste anhöriga eller andra närstående. En placering av ett barn i ett annat land

kan i vissa fall även ske om barnet har sin nationella eller kulturella bakgrund där. När socialnämnden tar ställning till vad som är bäst för barnet, måste alla omständigheter beaktas, bl.a. möjligheten för barnet att tillförsäkras god skolgång. Om det efter socialnämndens överväganden fortfarande råder någon tvekan om en placering i det andra landet är bäst för barnet, ska någon placering inte sökas där.

Av *andra punkten* framgår att socialnämnden så långt det är möjligt ska ha klarlagt barnets inställning till placeringen. Socialnämnden ska dokumentera och redovisa inställningen. Om det inte har ansetts möjligt att klarlägga barnets inställning, ska orsakerna till detta noga dokumenteras och redovisas. Det kan förekomma situationer där det är olämpligt att efterfråga barnets inställning. En bedömning av om ett barns inställning kan inhämtas måste därför göras från fall till fall. Det är omständigheter som är relaterade till barnets person som avgör om det är lämpligt att inställningen klarläggs. När en åtgärd rör barn är socialnämnden alltid skyldig att ta hänsyn till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad (3 kap. 5 §). Detta gäller givetvis även vid bedömningen av om det är bäst för ett barn att placeras i utlandet.

I *tredje punkten* anges att barnets vårdnadshavare ska samtycka till placeringen. Även barnet själv ska samtycka till placeringen, om han eller hon fyllt 15 år. Samtyckeskravet innebär att endast placeringar enligt socialtjänstlagen kan komma i fråga utomlands, dvs. endast frivilliga placeringar. Placeringar enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) är alltså inte möjliga. Bestämmelsen ska inte tolkas så att det finns hinder mot att den som vårdas med stöd av LVU rent tillfälligtvis vistas utomlands, t.ex. genom att följa med familjehemsföräldrarna på en semesterresa.

I *fjärde punkten* anges att socialnämnden genom en överenskommelse med behörig myndighet i det land där barnet ska placeras ska ha möjliggjort att uppföljning av placeringen kan ske. Det kan innebära att det ges möjlighet att höra sig för om förhållandena i det utländska boendet och vid behov framföra önskemål om anpassningar till en mer ändamålsenlig vård. Skulle brister eller missförhållanden upptäckas och efter påpekan den kvarstå, måste placeringen avbrytas. Uppföljning ska skiljas från tillsyn av det utländska boendet. Tillsyn är en fråga för myndigheterna i det land där barnet placeras (jfr dock femte punkten).

Av *femte punkten* framgår att placeringen i utlandet får beslutas endast om landet har en tillfredsställande ordning i fråga om tillsynen. Socialnämnden måste alltså ha kunskap om hur tillsynen utövas i det andra landet och göra bedömningen att ordningen är tillfredsställande utifrån de krav som måste ställas. Tillsynen ska leda till att brister som kan påverka säkerheten för den enskilde upptäcks och påtalas. Den ska också innefatta en kontroll av att lagstadgade krav uppfylls och att en god kvalitet säkerställs. För att socialnämnden ska få kännedom om hur tillsynen i det andra landet utövas kan det vara nödvändigt att myndigheten där redovisar vad som gäller. Ett land kan ha en tillfredsställande ordning för tillsyn även om tillsynen inte utförs på samma sätt som i Sverige. Den ordning som erbjuds måste dock anses så bra att nämnden känner sig trygg med sin bedömning att placeringen i utlandet är bäst för barnet.

Liksom när det gäller inhemska placeringar är det den socialnämnd som placerat ett barn i utlandet som ansvarar för de kostnader som kan

uppstå i samband med placeringen, t.ex. barnets levnadskostnader eller arvode till ett familjehem. Prop. 2011/12:85

Inför en placering av ett barn i utlandet är det nödvändigt att socialnämnden – på motsvarande sätt som vid placering av ett barn i en annan kommun – kontaktar myndigheterna där placeringen ska äga rum. En sådan kontakt är en förutsättning för ett bra mottagande av barnet. Om placeringen sker med stöd av Bryssel II-förordningen (artikel 56) eller 1996 års Haagkonvention (artikel 33), ska samråd ha skett med centralmyndigheten eller annan behörig myndighet i det aktuella landet innan något beslut om placering får fattas. Dessutom ska nödvändigt godkännande till placeringen i förekommande fall ha inhämtats från den utländska myndigheten.

När barnet har fått hemvist i utlandet, är det myndigheterna i det landet som i första hand är behöriga att vidta åtgärder till skydd för barnet (jfr bl.a. artikel 8 i Bryssel II-förordningen och artikel 5 i 1996 års Haagkonvention).

10 kap. Nämndorganisation

Delegation

4 § Uppdrag att besluta på socialnämndens vägnar får ges endast åt en särskild avdelning som består av ledamöter eller ersättare i nämnden i ärenden som är en uppgift för nämnden enligt 6 kap. 6, 8 och 11 a–13 §§ denna lag, 4 och 6 §§, 11 § första och andra styckena, 13 §, 14 § tredje stycket, 21, 22, 24, 26, 27 och 43 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga samt 11 och 13 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

Första stycket gäller även i ärenden enligt 6 kap. 14 § om samtycke vägras och beslut enligt 9 kap. 3 § om att föra talan om återkrav enligt 9 kap. 1 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om delegation av socialnämndens uppgifter enligt socialtjänstlagen. Av uppräknningen i paragrafen framgår i vilka fall delegation endast får ske till förtroendevalda. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

I *första stycket* läggs två paragrafer till i uppräknningen. Tillägget av 6 kap. 11 a § innebär att delegation i fråga om beslut om godkännande av en utländsk myndighets tilltänkta placering av ett barn i Sverige endast får ske till ledamöter eller ersättare i nämnden. Det är samma ordning som gäller för medgivanden eller beslut om vård enligt 6 kap. 6 §. Den paragrafen tillämpas också på nämndens medgivande till eller beslut om vård i ett enskilt hem i utlandet, däremot inte på placeringar på en institution i utlandet. Det kan inte uteslutas att det kan finnas situationer där det bedöms vara bäst för ett barn att erhålla bistånd i form av placering på en institution (hem för vård eller boende) i utlandet (4 kap. 1 § och 6 kap. 11 b §). Tillägget av 6 kap. 11 b § får till följd att även delegation i fråga om sådana beslut endast får ske till ledamöter eller ersättare i nämnden.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

10.5 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

5 kap. Uppehållstillstånd

15 c § Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska på ansökan av socialnämnden beviljas ett barn som avses bli placerat här i landet enligt 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen (2001:453) om uppehållstillstånd behövs för vistelsen. Uppehållstillståndet ska gälla i minst ett år.

Paragrafen är ny och behandlar frågan om tidsbegränsat uppehållstillstånd för barn som avses bli placerade här i landet med stöd av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Genom paragrafen införs en grund för tidsbegränsat uppehållstillstånd för utländska barn som har behov av att placeras här med stöd av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Bestämmelsen har främst betydelse för tredjelandsmedborgare men kan även tillämpas i fråga om EU-medborgare och andra EES-medborgare. Endast socialnämnden kan ansöka om uppehållstillståndet, som ska gälla i minst ett år. Bedömer socialnämnden att placeringen kommer att pågå under en längre tid än ett år, bör nämnden naturligtvis ansöka om att det tidsbegränsade uppehållstillståndet ska gälla under den tiden. Finns det därefter behov av att förlänga uppehållstillståndet med hänsyn till att placeringen fortfarande pågår, får en ansökan om permanent uppehållstillstånd göras enligt 16 b §.

Migrationsverkets prövning ska innefatta en bedömning av om det behövs ett uppehållstillstånd och hur länge detta ska gälla. Prövningen ska inte gälla barnets behov av placering här i landet eller innefatta en bedömning av om socialnämnden bör godkänna placeringen.

Paragrafen utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

16 b § Ett barn som med stöd av 15 c § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska, när tillståndet löper ut, på ansökan av socialnämnden beviljas ett permanent uppehållstillstånd, om barnet fortfarande är placerat här i landet.

Paragrafen, som är ny, behandlar frågan om permanent uppehållstillstånd för barn som har placerats här med stöd av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Om ett barn fortfarande är placerat här när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 15 c § löper ut, ska han eller hon beviljas permanent uppehållstillstånd. Ett beviljande av ett permanent uppehållstillstånd enligt denna paragraf kan endast ske på ansökan av socialnämnden.

7 kap. Återkallelse av tillstånd

7 d § Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 c § får återkallas endast om förutsättningarna för sådant uppehållstillstånd inte längre finns.

Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 c eller 16 b § får inte återkallas för ett barn innan den socialnämnd som ansökte om uppehållstillståndet har fått tillfälle att yttra sig.

Prop. 2011/12:85

Paragrafen är ny och behandlar frågan om återkallelse av uppehållstillstånd för ett barn som är placerat här med stöd av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention eller som avses bli placerat här med stöd av något av dessa instrument.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 5 kap. 15 c § får enligt *första stycket* återkallas endast om förutsättningarna för ett sådant uppehållstillstånd inte längre finns. Så kan vara fallet om barnet aldrig rest in i Sverige eller den överenskomna vården har avbrutits.

Förutsättningarna för att återkalla ett permanent uppehållstillstånd följer av lagens allmänna bestämmelser.

Enligt *andra stycket* får det tidsbegränsade eller permanenta uppehållstillståndet återkallas för ett barn först efter det att den socialnämnd som ansökte om uppehållstillståndet har fått tillfälle att yttra sig. Om personen har fyllt 18 år, behövs alltså inte något yttrande från socialnämnden.

14 kap. Överklagande av förvaltningsmyndighets beslut m.m.

4 b § Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 c eller 16 b § eller beslut i fråga om återkallelse av ett tillstånd som meddelats med stöd av 5 kap. 15 c § får överklagas till migrationsdomstol. Endast socialnämnden får överklaga sådana beslut.

Paragrafen är ny och behandlar överklagande av Migrationsverkets beslut i fråga om uppehållstillstånd för ett barn som placerats här med stöd av Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention eller som avses bli placerat här med stöd av något av dessa instrument.

Ett beslut att avslå en ansökan om tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd får överklagas till migrationsdomstol. Även beslut i fråga om återkallelse av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får överklagas till migrationsdomstol. Eftersom det bara är socialnämnden som kan ansöka om de aktuella uppehållstillstånden, är det bara nämnden som har rätt att överklaga de nämnda besluten. Barnet eller någon annan berörd kan alltså inte överklaga.

Möjligheten till överklagande av beslut i fråga om återkallelse av ett permanent uppehållstillstånd regleras i 14 kap. 3 §.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Det överlämnas till regeringen att bestämma när lagen ska träda i kraft. Övervägandena finns i avsnitt 8.

10.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

Prop. 2011/12:85

6 § En fråga om godkännande av en placering av ett barn i Sverige enligt artikel 56 prövas av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten i den kommun där barnet avses bli placerat. Även *samråd enligt den artikeln sker med den nämnden.*

I 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen (2001:453) anges förutsättningarna för att godkänna en placering.

Av paragrafen framgår vilken myndighet som är behörig att pröva en begäran av en utländsk myndighet att få placera ett barn i familjehem eller på en institution i Sverige och att samråda om en sådan placering. Övervägandena finns i avsnitt 6.1 och 6.4.

Det hänvisas till kommentaren till 3 § lagen om 1996 års Haagkonvention.

8 § *I brådskande fall, när barnet eller egendom som tillhör barnet finns här i landet, får en domstol besluta om en tillfällig åtgärd i fråga om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap (artikel 20).*

Vid domstolens handläggning tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden. I domstolens beslut ska det anges hur länge åtgärden gäller.

Barnet får höras inför domstolen, om särskilda skäl talar för det och det är uppenbart att barnet inte kan ta skada av att höras. I ett ärende som rör vårdnad, boende eller umgänge får domstolen inhämta upplysningar från socialnämnden i frågan. Innan socialnämnden lämnar upplysningar ska den, om det är lämpligt, höra föräldrarna och barnet.

Paragrafen innehåller kompletterande bestämmelser om att en domstol i brådskande fall får meddela beslut om tillfälliga åtgärder i fråga om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Enligt artikel 20 i Bryssel II-förordningen kan svenska myndigheter i brådskande fall alltid vidta interimistiska åtgärder beträffande ett barn som befinner sig här eller har egendom här, trots att den allmänna behörigheten utövas av myndigheterna i en annan medlemsstat. Enligt *första stycket* ges svensk domstol behörighet att besluta om sådana tillfälliga åtgärder i fråga om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap när barnet eller egendom som tillhör barnet finns här i landet. Av artikel 20 följer att en tillfällig åtgärd upphör att gälla när myndigheten i den medlemsstat som har allmän behörighet har vidtagit de åtgärder den anser lämpliga, t.ex. bestämt vem som ska ha vårdnaden om barnet.

Till skillnad från 1996 års Haagkonvention finns det ingen möjlighet enligt Bryssel II-förordningen att fatta beslut om tillfälliga åtgärder med verkan endast i Sverige.

I övrigt hänvisas till kommentaren till 5 § lagen om 1996 års Haagkonvention.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

10.7 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

36 kap. Sekretess till skydd för enskild i vissa mål och ärenden hos domstol, i vissa fall av medling, i ärenden om rättshjälp, m.m.

Vissa mål och ärenden hos domstol samt vissa fall av medling

Familjerättsliga mål eller ärenden

1 § Sekretess gäller hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i

1. ärende enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn,
2. ärende om adoption enligt 4 kap. föräldrabalken,
3. ärende om anordnande av godmanskap enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken, eller
4. ärende om förvaltarskap.

Sekretess gäller hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om en part begär det och det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i

1. äktenskapsmål,
 2. mål eller ärende enligt föräldrabalken i annat fall än som anges i första stycket,
 3. ärende enligt lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn,
 4. mål eller ärende enligt rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 eller ärende enligt 8 § lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen,
 5. mål eller ärende enligt rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet, eller
 6. mål eller ärende enligt lagen (2012:000) om 1996 års Haagkonvention.
- För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess hos domstol i familjerättsliga mål och ärenden. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

I *andra stycket* införs det nya bestämmelser i fjärde punkten och i en ny sjätte punkt. Enligt dessa bestämmelser gäller sekretess hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i mål och ärenden enligt Bryssel II-förordningen eller lagen om 1996 års Haagkonvention. Hänvisningen till mål och ärenden enligt lagen om 1996 års Haagkonvention innefattar även de mål och ärenden som aktualiseras av artiklarna i konventionen.

För att undvika tveksamhet om huruvida ett ärende enligt 8 § lagen med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen är ett ärende enligt Bryssel II-förordningen anges det uttryckligen i lagtexten att ett sådant ärende omfattas av samma sekretess som ett ärende enligt Bryssel II-förordningen. Prop. 2011/12:85

För att sekretess ska gälla måste den enskilde begära det.

Den femte punkten överensstämmer, med undantag för en mindre redaktionell ändring, med den nuvarande fjärde punkten.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Det överlämnas till regeringen att bestämma när lagen ska träda i kraft. Övervägandena finns i avsnitt 8.

CONVENTION CONCERNANT LA COMPÉTENCE, LA LOI APPLICABLE, LA RECONNAIS- SANCE, L'EXÉCU- TION ET LA CO- OPÉRATION ENMA- TIÈRE DE RESPON- SABILITÉ PAREN- TALE ET DE ME- SURES DE PRO- TECTION DES ENFANTS	CONVENTION ON JURISDICTION, APPLICABLE LAW, RECOGNITION, EN- FORCEMENT AND COOPERATION IN RESPECT OF PAREN- TAL RESPONSIBILITY AND MEASURES FOR THE PROTEC- TION OF CHILD- REN	KONVENTION OM BEHÖRIGHET, TILL- LÄMPLIG LAG, ER- KÄNNANDE, VERK- STÄLLIGHET OCH SAMARBETE I FRÅ- GOR OM FÖRÄLDRA- ANSVAR OCH ÅT- GÄRDER TILL SKYDD FÖR BARN
(Conclue le 19 octobre 1996)	(Concluded 19 October 1996)	(Ingicks den 19 oktober 1996)
Les Etats signa- taires de la présente Convention, Considérant qu'il convient de renforcer la protection des en- fants dans les situa- tions à caractère inter- national, Désirant éviter des conflits entre leurs systèmes juridiques en matière de com- pétence, loi appli- cable, reconnaissance et exécution des me- sures de protection des enfants, Rappelant l'import- ance de la coopéra- tion internationale pour la protection des en- fants,	The States signa- tory to the present Convention, Considering the need to improve the protection of children in international situa- tions, Wishing to avoid conflicts between their legal systems in re- spect of jurisdiction, applicable law, recog- nition and enforce- ment of measures for the protection of children, Recalling the im- portance of interna- tional co-operation for the protection of children,	De stater som har undertecknat denna konvention, som beaktar beho- vet att förbättra skyd- det för barn i inter- nationella situationer, som önskar undvika konflikter mellan sina rättssystem när det gäller behörighet, till- lämplig lag, erkän- nande och verkställig- het i samband med åtgärder till skydd för barn, som erinrar om vik- ten av internationellt samarbete till skydd för barn,

Confirmant que l'intérêt supérieur de l'enfant doit être une considération primordiale, Constatant la nécessité de réviser la Convention du 5 octobre 1961 concernant la compétence des autorités et la loi applicable en matière de protection des mineurs, Désirant établir des dispositions communes à cet effet, en tenant compte de la Convention des Nations Unies relative aux droits de l'enfant, du 20 novembre 1989, Sont convenus des dispositions suivantes:	Confirming that the best interests of the child are to be a primary consideration, Noting that the Convention of 5 October 1961 concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the protection of minors is in need of revision, Desiring to establish common provisions to this effect, taking into account the United Nations Convention on the Rights of the Child of 20 November 1989, Have agreed on the following provisions –	som bekräftar att barnets bästa ska komma i främsta rummet, som noterar att konventionen av den 5 oktober 1961 om myndigheters behörighet och tillämplig lag i frågor till skydd för underåriga behov revideras, som önskar upprätta gemensamma bestämmelser i detta syfte, med beaktande av Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989, har kommit överens om följande bestämmelser.
CHAPITRE I	CHAPTER I	KAPITEL I
CHAMP D'APPLICATION DE LA CONVENTION	SCOPE OF THE CONVENTION	KONVENTIONENS TILLÄMPNINGS-OMRÅDE
<i>Article premier</i>	<i>Article 1</i>	<i>Artikel 1</i>
1. La présente Convention a pour objet: a) de déterminer l'Etat dont les autorités ont compétence pour prendre des mesures tendant à la protection de la personne ou des biens de l'enfant;	1. The objects of the present Convention are – a) to determine the State whose authorities have jurisdiction to take measures directed to the protection of the person or property of the child;	1. Ändamålet med denna konvention är: a) Att fastställa den stat vars myndigheter har behörighet att vidta åtgärder till skydd för barnets person eller egendom.

b) de déterminer la loi applicable par ces autorités dans l'exercice de leur compétence; c) de déterminer la loi applicable à la responsabilité parentale; d) d'assurer la reconnaissance et l'exécution des mesures de protection dans tous les Etats contractants; e) d'établir entre les autorités des Etats contractants la coopération nécessaire à la réalisation des objectifs de la Convention.	b) to determine which law is to be applied by such authorities in exercising their jurisdiction; c) to determine the law applicable to parental responsibility; d) to provide for the recognition and enforcement of such measures of protection in all Contracting States; e) to establish such cooperation between the authorities of the Contracting States as may be necessary in order to achieve the purposes of this Convention.	b) Att fastställa vilken lag dessa myndigheter ska tillämpa när de utövar sin behörighet. c) Att fastställa vilken lag som är tillämplig på föräldraansvar. d) Att föreskriva erkännande och verkställighet av sådana skyddsåtgärder i alla fördragsslutande stater. e) Att upprätta sådant samarbete mellan myndigheterna i de fördragsslutande staterna som krävs för att uppnå denna konventions mål.
2. Aux fins de la Convention, l'expression «responsabilité parentale» comprend l'autorité parentale ou tout autre rapport d'autorité analogue déterminant les droits, les pouvoirs et les obligations des parents, d'un tuteur ou autre représentant légal à l'égard de la personne ou des biens de l'enfant.	2. For the purposes of this Convention, the term 'parental responsibility' includes parental authority, or any analogous relationship of authority determining the rights, powers and responsibilities of parents, guardians or other legal representatives in relation to the person or the property of the child.	2. I denna konvention omfattar begreppet "föräldraansvar" vårdnad eller varje liknande förhållande som avgör föräldrars, förmyndares eller andra rättsliga företrädares rättigheter, befogenheter och ansvar i förhållande till barnets person eller egendom.
<i>Article 2</i>	<i>Article 2</i>	<i>Artikel 2</i>
La Convention s'applique aux enfants à partir de leur naissance et jusqu'à ce qu'ils aient atteint l'âge de 18 ans.	The Convention applies to children from the moment of their birth until they reach the age of 18 years.	Konventionen ska tillämpas på barn från födelsen till dess att de uppnått 18 års ålder.

<i>Article 3</i>	<i>Article 3</i>	<i>Artikel 3</i>
Les mesures prévues à l'article premier peuvent porter notamment sur: a) l'attribution, l'exercice et le retrait total ou partiel de la responsabilité parentale, ainsi que la délégation de celle-ci; b) le droit de garde, comprenant le droit portant sur les soins de la personne de l'enfant, et en particulier celui de décider de son lieu de résidence, ainsi que le droit de visite, comprenant le droit d'emmener l'enfant pour une période limitée dans un lieu autre que celui de sa résidence habituelle; c) la tutelle, la curatelle et les institutions analogues; d) la désignation et les fonctions de toute personne ou organisme chargé de s'occuper de la personne ou des biens de l'enfant, de le représenter ou de l'assister; e) le placement de l'enfant dans une famille d'accueil ou dans un établissement, ou son recueil légal par kafala ou par une institution analogue;	The measures referred to in Article 1 may deal in particular with – a) the attribution, exercise, termination or restriction of parental responsibility, as well as its delegation; b) rights of custody, including rights relating to the care of the person of the child and, in particular, the right to determine the child's place of residence, as well as rights of access including the right to take a child for a limited period of time to a place other than the child's habitual residence; c) guardianship, curatorship and analogous institutions; d) the designation and functions of any person or body having charge of the child's person or property, representing or assisting the child; e) the placement of the child in a foster family or in institutional care, or the provision of care by kafala or an analogous institution;	De åtgärder som avses i artikel 1 kan i synnerhet gälla a) tillerkännande, utövande, upphörande eller begränsande av föräldraansvar liksom delegering av detsamma, b) vårdnad, inbegripet de rättigheter som hänför sig till omvårdnaden om barnets person, och särskilt rätten att bestämma var barnet ska bo, samt umgänge, inbegripet rätten att för en begränsad tid ta med barnet till en annan plats än den där barnet har hemvist, c) förmynderskap, godmanskap och liknande institut, d) förordnande av och uppgifter för en person eller ett organ som ska ansvara för barnets person eller egendom, företräda eller bistå barnet, e) placering av barnet i familjehem eller på en institution, eller om vård av ett barn genom kafala eller liknande institut,

f) la supervision par les autorités publiques des soins dispensés à l'enfant par toute personne ayant la charge de cet enfant; g) l'administration, la conservation ou la disposition des biens de l'enfant.	f) the supervision by a public authority of the care of a child by any person having charge of the child; g) the administration, conservation or disposal of the child's property.	f) tillsyn genom en offentlig myndighet av den omvårdnad barnet får av en person som har ansvar för barnet, g) förvaltning av, bevarande av eller förfogande över barnets egendom.
<i>Article 4</i>	<i>Article 4</i>	<i>Artikel 4</i>
Sont exclus du domaine de la Convention: a) l'établissement et la contestation de la filiation; b) la décision sur l'adoption et les mesures qui la préparent, ainsi que l'annulation et la révocation de l'adoption; c) les nom et prénoms de l'enfant; d) l'émancipation; e) les obligations alimentaires; f) les trusts et successions; g) la sécurité sociale; h) les mesures publiques de caractère général en matière d'éducation et de santé;	The Convention does not apply to: a) the establishment or contesting of a parent-child relationship; b) decisions on adoption, measures preparatory to adoption, or the annulment or revocation of adoption; c) the name and forenames of the child; d) emancipation; e) maintenance obligations; f) trusts or succession; g) social security; h) public measures of a general nature in matters of education or health;	Denna konvention ska inte tillämpas på a) fastställande eller bestridande av föräldraskap, b) beslut om adoption, åtgärder som utgör förberedelser för adoption, ogiltigförklaring eller upphävande av adoption, c) barnets efternamn och förnamn, d) myndighetsförklaring, e) underhållsskyldighet, f) trustar och arv, g) social trygghet, h) offentligrättsliga åtgärder av allmän karaktär för utbildning och hälsa,

i) les mesures prises en conséquence d'infractions pénales commises par des enfants; j) les décisions sur le droit d'asile et en matière d'immigration.	i) measures taken as a result of penal offences committed by children; j) decisions on the right of asylum and on immigration.	i) åtgärder som vidtas till följd av brottsliga gärningar som har begåtts av barn, j) beslut om asylrätt och invandring.
CHAPITRE II	CHAPTER II	KAPITEL II
COMPETENCE	JURISDICTION	BEHÖRIGHET
<i>Article 5</i>	<i>Article 5</i>	<i>Artikel 5</i>
1. Les autorités, tant judiciaires qu'administratives, de l'Etat contractant de la résidence habituelle de l'enfant sont compétentes pour prendre des mesures tendant à la protection de sa personne ou de ses biens.	1. The judicial or administrative authorities of the Contracting State of the habitual residence of the child have jurisdiction to take measures directed to the protection of the child's person or property.	1. De rättsliga eller administrativa myndigheterna i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist ska vara behöriga att vidta åtgärder som syftar till skydd för barnets person eller egendom.
2. Sous réserve de l'article 7, en cas de changement de la résidence habituelle de l'enfant dans un autre Etat contractant, sont compétentes les autorités de l'Etat de la nouvelle résidence habituelle.	2. Subject to Article 7, in case of a change of the child's habitual residence to another Contracting State, the authorities of the State of the new habitual residence have jurisdiction.	2. Med förbehåll för artikel 7 ska, när barnet får ett nytt hemvist i en annan fördragsslutande stat, myndigheterna i den nya hemviststaten vara behöriga.
<i>Article 6</i>	<i>Article 6</i>	<i>Artikel 6</i>
1. Pour les enfants réfugiés et les enfants qui, par suite de troubles prévalant dans leur pays, sont internationalement déplacés, les autorités de l'Etat contractant sur	1. For refugee children and children who, due to disturbances occurring in their country, are internationally displaced, the authorities of the Contracting	1. När det gäller flyktingbarn och barn som på grund av oroligheter i sitt land har fördrivits från detta ska myndigheterna i den fördragsslutande stat dit dessa

le territoire duquel ces enfants sont présents du fait de leur déplacement exercent la compétence prévue au paragraphe premier de l'article 5.	State on the territory of which these children are present as a result of their displacement have the jurisdiction provided for in paragraph 1 of Article 5.	barn har flytt ha den behörighet som anges i artikel 5.1.
2. La disposition du paragraphe précédent s'applique également aux enfants dont la résidence habituelle ne peut être établie.	2. The provisions of the preceding paragraph also apply to children whose habitual residence cannot be established.	2. Bestämmelserna i punkt 1 ska också tillämpas på barn vars hemvist inte kan fastställas.
<i>Article 7</i>	<i>Article 7</i>	<i>Artikel 7</i>
1. En cas de déplacement ou de non-retour illicite de l'enfant, les autorités de l'Etat contractant dans lequel l'enfant avait sa résidence habituelle immédiatement avant son déplacement ou son non-retour conservent leur compétence jusqu'au moment où l'enfant a acquis une résidence habituelle dans un autre Etat et que: a) toute personne, institution ou autre organisme ayant le droit de garde a acquiescé au déplacement ou au non-retour; ou	1. In case of wrongful removal or retention of the child, the authorities of the Contracting State in which the child was habitually resident immediately before the removal or retention keep their jurisdiction until the child has acquired a habitual residence in another State, and a) each person, institution or other body having rights of custody has acquiesced in the removal or retention; or	1. Vid fall av olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn ska myndigheterna i den fördragslutande stat där barnet hade hemvist omedelbart före bortförandet eller kvarhållandet behålla sin behörighet tills barnet har fått hemvist i en annan stat, och a) varje person, institution eller annat organ som har vårdnad om barnet har godtagit bortförandet eller kvarhållandet, eller

b) l'enfant a résidé dans cet autre Etat pour une période d'au moins un an après que la personne, l'institution ou tout autre organisme ayant le droit de garde a connu ou aurait dû connaître le lieu où se trouvait l'enfant, aucune demande de retour présentée pendant cette période n'est encore en cours d'examen, et l'enfant s'est intégré dans son nouveau milieu.	b) the child has resided in that other State for a period of at least one year after the person, institution or other body having rights of custody has or should have had knowledge of the whereabouts of the child, no request for return lodged within that period is still pending, and the child is settled in his or her new environment.	b) barnet har varit bosatt i denna andra stat i minst ett år efter det att den person, den institution eller det andra organ som har vårdnad om barnet har fått eller borde ha fått kännedom om var barnet befinner sig, ingen begäran om återlämnande som lämnats in under den perioden väntar på avgörande, och barnet har funnit sig till rätta i sin nya miljö.
2. Le déplacement ou le non-retour de l'enfant est considéré comme illicite: a) lorsqu'il a lieu en violation d'un droit de garde, attribué à une personne, une institution ou tout autre organisme, seul ou conjointement, par le droit de l'Etat dans lequel l'enfant avait sa résidence habituelle immédiatement avant son déplacement ou son non-retour, et b) que ce droit était exercé de façon effective, seul ou conjointement, au moment du déplacement ou du non-retour, ou l'eût été si de tels événements n'étaient survenus.	2. The removal or the retention of a child is to be considered wrongful where – a) it is in breach of rights of custody attributed to a person, an institution or any other body, either jointly or alone, under the law of the State in which the child was habitually resident immediately before the removal or retention; and b) at the time of removal or retention those rights were actually exercised, either jointly or alone, or would have been so exercised but for the removal or retention.	2. Ett bortförande eller ett kvarhållande av ett barn ska betraktas som olovligt om det a) strider mot den vårdnad som har anförtrotts en person, en institution eller något annat organ, antingen gemensamt eller för sig, enligt lagen i den stat där barnet hade hemvist omedelbart före bortförandet eller kvarhållandet, och b) denna rätt verkligen utövades, antingen gemensamt eller för sig, vid den tidpunkt då barnet fördes bort eller hölls kvar eller skulle ha utövats om inte bortförandet eller kvarhållandet hade ägt rum.

Le droit de garde visé à la lettre a) peut notamment résulter d'une attribution de plein droit, d'une décision judiciaire ou administrative, ou d'un accord en vigueur selon le droit de cet Etat.	The rights of custody mentioned in subparagraph a above, may arise in particular by operation of law or by reason of a judicial or administrative decision, or by reason of an agreement having legal effect under the law of that State.	Vårdnad som avses i a kan i första hand uppkomma direkt på grund av lag eller genom ett rättsligt eller administrativt avgörande, eller genom en överenskommelse med rättslig verkan enligt lagen i den staten.
3. Tant que les autorités mentionnées au paragraphe premier conservent leur compétence, les autorités de l'Etat contractant où l'enfant a été déplacé ou retenu ne peuvent prendre que les mesures urgentes nécessaires à la protection de la personne ou des biens de l'enfant, conformément à l'article 11.	3. So long as the authorities first mentioned in paragraph 1 keep their jurisdiction, the authorities of the Contracting State to which the child has been removed or in which he or she has been retained can take only such urgent measures under Article 11 as are necessary for the protection of the person or property of the child.	3. Så länge de myndigheter som avses i punkt 1 har kvar sin behörighet kan myndigheterna i den fördragsslutande stat dit barnet har förts eller där det har hållits kvar endast vidta sådana åtgärder i brådskande fall enligt artikel 11 som är nödvändiga för att skydda barnets person eller egendom.
<i>Article 8</i>	<i>Article 8</i>	<i>Artikel 8</i>
1. A titre d'exception, l'autorité de l'Etat contractant compétente en application des articles 5 ou 6, si elle considère que l'autorité d'un autre Etat contractant serait mieux à même d'apprécier dans un cas particulier l'intérêt supérieur de l'enfant, peut	1. By way of exception, the authority of a Contracting State having jurisdiction under Article 5 or Article 6, if it considers that the authority of another Contracting State would be better placed in the particular case to assess the best interests of the child, may either	1. I undantagsfall kan den myndighet i en fördragsslutande stat som är behörig enligt artikel 5 eller 6, om den anser att myndigheten i en annan fördragsslutande stat i det särskilda fallet är bättre lämpad att bedöma vad som är till barnets bästa, antingen
– soit demander à cette autorité, directement ou avec le con,	– request that other authority, directly or with the assistance of	– begära, direkt eller med hjälp av centralmyndigheten,

cours de l'Autorité centrale de cet Etat, d'accepter la compétence pour prendre les mesures de protection qu'elle estimera nécessaires, – soit surseoir à statuer et inviter les parties à saisir d'une telle demande l'autorité de cet autre Etat.	the Central Authority of its State, to assume jurisdiction to take such measures of protection as it considers to be necessary, or – suspend consideration of the case and invite the parties to introduce such a request before the authority of that other State.	att den andra myndigheten ska åta sig behörighet för att vidta sådana skyddsåtgärder som den anser nödvändig, eller – låta handläggningen av ärendet vila och ge parterna tillfälle att lämna in en sådan framställning till myndigheten i den andra staten.
2. Les Etats contractants dont une autorité peut être requise ou saisie dans les conditions fixées au paragraphe précédent sont: a) un Etat dont l'enfant possède la nationalité, b) un Etat dans lequel sont situés des biens de l'enfant, c) un Etat dont une autorité est saisie d'une demande en divorce ou séparation de corps des parents de l'enfant, ou en annulation de leur mariage, d) un Etat avec lequel l'enfant présente un lien étroit.	2. The Contracting States whose authorities may be addressed as provided in the preceding paragraph are: a) a State of which the child is a national, b) a State in which property of the child is located, c) a State whose authorities are seised of an application for divorce or legal separation of the child's parents, or for annulment of their marriage, d) a State with which the child has a substantial connection.	2. De fördragsslutande stater till vars myndigheter en framställning i enlighet med punkt 1 kan riktas är a) en stat i vilken barnet är medborgare, b) en stat i vilken egendom som tillhör barnet finns, c) en stat vid vars myndigheter talan har väckts om äktenskapskillnad eller hemskillnad eller om annullering av äktenskap mellan barnets föräldrar, d) en stat till vilken barnet har en väsentlig anknytning.
3. Les autorités concernées peuvent procéder à un échange de vues.	3. The authorities concerned may proceed to an exchange of views.	3. De berörda myndigheterna får sinsemellan överlägga i frågan.

4. L'autorité requise ou saisie dans les conditions prévues au paragraphe premier peut accepter la compétence, en lieu et place de l'autorité compétente en application des articles 5 ou 6, si elle considère que tel est l'intérêt supérieur de l'enfant.	4. The authority addressed as provided in paragraph 1 may assume jurisdiction, in place of the authority having jurisdiction under Article 5 or 6, if it considers that this is in the child's best interests.	4. Den myndighet till vilken en framställning har riktats i enlighet med punkt 1 får åta sig behörigheten i stället för den myndighet som är behörig enligt artikel 5 eller 6, om den tillfrågade myndigheten anser att detta är till barnets bästa.
<i>Article 9</i>	<i>Article 9</i>	<i>Artikel 9</i>
1. Les autorités des Etats contractants mentionnés à l'article 8, paragraphe 2, si elles considèrent qu'elles sont les mieux à même d'apprécier dans un cas particulier l'intérêt supérieur de l'enfant, peuvent	1. If the authorities of a Contracting State referred to in Article 8, paragraph 2, consider that they are better placed in the particular case to assess the child's best interests, they may either	1. Om myndigheterna i en fördragsslutande stat som avses i artikel 8.2 anser att de i det särskilda fallet är bättre lämpade att bedöma vad som är till barnets bästa får de antingen
– soit demander à l'autorité compétente de l'Etat contractant de la résidence habituelle de l'enfant, directement ou avec le concours de l'Autorité centrale de cet Etat, de leur permettre d'exercer la compétence pour prendre les mesures de protection qu'elles estiment nécessaires,	– request the competent authority of the Contracting State of the habitual residence of the child, directly or with the assistance of the Central Authority of that State, that they be authorised to exercise jurisdiction to take the measures of protection which they consider to be necessary, or	– begära, direkt eller med hjälp av centralmyndigheten, att den behöriga myndigheten i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist ska bemyndiga dem att utöva behörighet för att vidta de skyddsåtgärder som de anser nödvändiga, eller
– soit inviter les parties à présenter une telle demande devant les autorités de l'Etat contractant de la résidence habituelle de l'enfant.	– invite the parties to introduce such a request before the authority of the Contracting State of the habitual residence of the child.	– ge parterna tillfälle att lämna in en sådan framställning till myndigheten i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist.

2. Les autorités concernées peuvent procéder à un échange de vues.	2. The authorities concerned may proceed to an exchange of views.	2. De berörda myndigheterna får sinsemellan överlägga i frågan.
3. L'autorité à l'origine de la demande ne peut exercer la compétence en lieu et place de l'autorité de l'Etat contractant de la résidence habituelle de l'enfant que si cette autorité a accepté la demande.	3. The authority initiating the request may exercise jurisdiction in place of the authority of the Contracting State of the habitual residence of the child only if the latter authority has accepted the request.	3. Den myndighet som lämnade framställningen får utöva behörighet i stället för myndigheten i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist endast om den sistnämnda myndigheten har beviljat framställningen.
<i>Article 10</i>	<i>Article 10</i>	<i>Artikel 10</i>
1. Sans préjudice des articles 5 à 9, les autorités d'un Etat contractant, dans l'exercice de leur compétence pour connaître d'une demande en divorce ou séparation de corps des parents d'un enfant résidant habituellement dans un autre Etat contractant, ou en annulation de leur mariage, peuvent prendre, si la loi de leur Etat le permet, des mesures de protection de la personne ou des biens de l'enfant,	1. Without prejudice to Articles 5 to 9, the authorities of a Contracting State exercising jurisdiction to decide upon an application for divorce or legal separation of the parents of a child habitually resident in another Contracting State, or for annulment of their marriage, may, if the law of their State so provides, take measures directed to the protection of the person or property of such child if	1. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 5–9 får myndigheterna i en fördragsslutande stat där en ansökan är upptagen till prövning om äktenskapsskillnad eller hemskillnad eller om annullering av äktenskap mellan föräldrarna till ett barn som har hemvist i en annan fördragsslutande stat, om lagen i deras stat så föreskriver, vidta åtgärder avsedda att skydda ett sådant barns person eller egendom om
a) si, au commencement de la procédure, l'un des parents réside habituellement dans cet Etat et que l'un d'eux ait la responsabilité parentale à l'égard de l'enfant, et	a) at the time of commencement of the proceedings, one of his or her parents habitually resides in that State and one of them has parental responsibility in relation to the child, and	a) en av barnets föräldrar vid den tidpunkt då förfarandet inleds har hemvist i den staten och en av dem har föräldraansvar för barnet, samt

b) si la compétence de ces autorités pour prendre de telles mesures a été acceptée par les parents, ainsi que par toute autre personne ayant la responsabilité parentale à l'égard de l'enfant et si cette compétence est conforme à l'intérêt supérieur de l'enfant.	b) the jurisdiction of these authorities to take such measures has been accepted by the parents, as well as by any other person who has parental responsibility in relation to the child, and is in the best interests of the child.	b) dessa myndigheters behörighet att vidta sådana åtgärder har godtagits av föräldrarna och av eventuella andra personer som har föräldraansvar för barnet, och detta är till barnets bästa.
2. La compétence prévue au paragraphe premier pour prendre des mesures de protection de l'enfant cesse dès lors que la décision faisant droit ou rejetant la demande en divorce, séparation de corps ou annulation du mariage est devenue définitive ou que la procédure a pris fin pour un autre motif.	2. The jurisdiction provided for by paragraph 1 to take measures for the protection of the child ceases as soon as the decision allowing or refusing the application for divorce, legal separation or annulment of the marriage has become final, or the proceedings have come to an end for another reason.	2. Den i punkt 1 angivna behörigheten att vidta åtgärder för att skydda barnet upphör så snart beslutet om att bevilja eller avslå ansökan om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskapet har vunnit laga kraft eller förfarandet har avslutats av något annat skäl.
<i>Article 11</i>	<i>Article 11</i>	<i>Artikel 11</i>
1. Dans tous les cas d'urgence, les autorités de chaque Etat contractant sur le territoire duquel se trouve l'enfant ou des biens lui appartenant sont compétentes pour prendre les mesures de protection nécessaires.	1. In all cases of urgency, the authorities of any Contracting State, in whose territory the child or property belonging to the child is present, have jurisdiction to take any necessary measures of protection.	1. I alla brådskande fall ska myndigheterna i varje fördragsslutande stat på vars territorium barnet eller egendom som tillhör barnet finns ha behörighet att vidta nödvändiga skyddsåtgärder.
2. Les mesures prises en application du paragraphe précédent à l'égard d'un enfant ayant sa résidence habituelle dans un	2. The measures taken under the preceding paragraph with regard to a child habitually resident in a Contracting State shall lapse	2. De åtgärder som vidtas med stöd av punkt 1 avseende ett barn som har hemvist i en fördragsslutande stat ska upphöra att

Etat contractant cessent d'avoir effet dès que les autorités compétentes en vertu des articles 5 à 10 ont pris les mesures exigées par la situation.	as soon as the authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10 have taken the measures required by the situation.	gälla så snart de myndigheter som är behöriga enligt artiklarna 5–10 har vidtagit de åtgärder som situationen kräver.
3. Les mesures prises en application du paragraphe premier à l'égard d'un enfant ayant sa résidence habituelle dans un Etat non contractant cessent d'avoir effet dans chaque Etat contractant dès qu'y sont reconnues les mesures exigées par la situation, prises par les autorités d'un autre Etat.	3. The measures taken under paragraph 1 with regard to a child who is habitually resident in a non-Contracting State shall lapse in each Contracting State as soon as measures required by the situation and taken by the authorities of another State are recognised in the Contracting State in question.	3. De åtgärder som vidtas med stöd av punkt 1 avseende ett barn som har hemvist i en icke-fördragsslutande stat ska upphöra att gälla i varje fördragsslutande stat så snart de åtgärder som situationen kräver och som vidtas av en annan stats myndigheter erkänns i den fördragsslutande staten i fråga.
<i>Article 12</i>	<i>Article 12</i>	<i>Artikel 12</i>
1. Sous réserve de l'article 7, les autorités d'un Etat contractant sur le territoire duquel se trouve l'enfant ou des biens lui appartenant sont compétentes pour prendre des mesures de protection de la personne ou des biens de l'enfant, ayant un caractère provisoire et une efficacité territoriale restreinte à cet Etat, pour autant que de telles mesures ne soient pas incompatibles avec celles déjà prises par les autorités compétentes en vertu des articles 5 à 10.	1. Subject to Article 7, the authorities of a Contracting State in whose territory the child or property belonging to the child is present have jurisdiction to take measures of a provisional character for the protection of the person or property of the child which have a territorial effect limited to the State in question, in so far as such measures are not incompatible with measures already taken by authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10.	1. Med förbehåll för artikel 7 ska myndigheterna i en fördragsslutande stat på vars territorium barnet eller egendom som tillhör barnet finns vara behöriga att vidta tillfälliga åtgärder till skydd för barnets person eller egendom, med territoriell verkan endast i staten i fråga, såvida åtgärderna inte är oförenliga med åtgärder som redan har vidtagits av de myndigheter som är behöriga enligt artiklarna 5–10.

2. Les mesures prises en application du paragraphe précédent à l'égard d'un enfant ayant sa résidence habituelle dans un Etat contractant cessent d'avoir effet dès que les autorités compétentes en vertu des articles 5 à 10 se sont prononcées sur les mesures que pourrait exiger la situation.	2. The measures taken under the preceding paragraph with regard to a child habitually resident in a Contracting State shall lapse as soon as the authorities which have jurisdiction under Articles 5 to 10 have taken a decision in respect of the measures of protection which may be required by the situation.	2. De åtgärder som vidtas med stöd av punkt 1 avseende ett barn med hemvist i en fördragsslutande stat ska upphöra att gälla så snart de myndigheter som är behöriga enligt artiklarna 5–10 har fattat beslut i fråga om skyddsåtgärder som situationen kan kräva.
3. Les mesures prises en application du paragraphe premier à l'égard d'un enfant ayant sa résidence habituelle dans un Etat non contractant cessent d'avoir effet dans l'Etat contractant où elles ont été prises dès qu'y sont reconnues les mesures exigées par la situation, prises par les autorités d'un autre Etat.	3. The measures taken under paragraph 1 with regard to a child who is habitually resident in a non-Contracting State shall lapse in the Contracting State where the measures were taken as soon as measures required by the situation and taken by the authorities of another State are recognised in the Contracting State in question.	3. De åtgärder som vidtas med stöd av punkt 1 avseende ett barn med hemvist i en icke-fördragsslutande stat ska upphöra att gälla i den fördragsslutande stat där åtgärderna vidtogs, så snart de åtgärder som situationen kräver och som vidtas av en annan stats myndigheter erkänns i den fördragsslutande staten i fråga.
<i>Article 13</i>	<i>Article 13</i>	<i>Artikel 13</i>
1. Les autorités d'un Etat contractant qui sont compétentes selon les articles 5 à 10 pour prendre des mesures de protection de la personne ou des biens de l'enfant doivent s'abstenir de statuer si, lors de l'introduction de la procédure, des mesures correspondantes ont été demandées aux	1. The authorities of a Contracting State which have jurisdiction under Articles 5 to 10 to take measures for the protection of the person or property of the child must abstain from exercising this jurisdiction if, at the time of the commencement of the proceedings, corresponding measures have	1. De myndigheter i en fördragsslutande stat som enligt artiklarna 5–10 är behöriga att vidta åtgärder till skydd för barnets person eller egendom ska avstå från att utöva sin behörighet om, vid den tidpunkt då förfarandet inleds, motsvarande åtgärder har begärts och fortfarande övervägs hos myn-

autorités d'un autre Etat contractant alors compétentes en vertu des articles 5 à 10 et sont encore en cours d'examen.	been requested from the authorities of another Contracting State having jurisdiction under Articles 5 to 10 at the time of the request and are still under consideration.	digheterna i en annan fördragsslutande stat som vid tidpunkten för begäran är behöriga enligt artiklarna 5–10.
2. La disposition du paragraphe précédent ne s'applique pas si les autorités devant lesquelles la demande de mesures a été initialement présentée ont renoncé à leur compétence.	2. The provisions of the preceding paragraph shall not apply if the authorities before whom the request for measures was initially introduced have declined jurisdiction.	2. Bestämmelserna i punkt 1 ska inte tillämpas om de myndigheter till vilka framställningen om åtgärder ursprungligen riktades har avstått från behörighet.
<i>Article 14</i>	<i>Article 14</i>	<i>Artikel 14</i>
Les mesures prises en application des articles 5 à 10 restent en vigueur dans les limites qui sont les leurs, même lorsqu'un changement des circonstances a fait disparaître l'élément sur lequel était fondée la compétence, tant que les autorités compétentes en vertu de la Convention ne les ont pas modifiées, remplacées ou levées.	The measures taken in application of Articles 5 to 10 remain in force according to their terms, even if a change of circumstances has eliminated the basis upon which jurisdiction was founded, so long as the authorities which have jurisdiction under the Convention have not modified, replaced or terminated such measures.	De åtgärder som vidtas med stöd av artiklarna 5–10 ska gälla enligt sina villkor, även om grunden för behörigheten har upphört genom ändrade förhållanden, så länge de myndigheter som är behöriga enligt konventionen inte har ändrat, ersatt eller upphävt åtgärderna.

CHAPITRE III	CHAPTER III	KAPITEL III
LOI APPLICABLE	APPLICABLE LAW	TILLÄMPLIG LAG
<i>Article 15</i>	<i>Article 15</i>	<i>Artikel 15</i>
1. Dans l'exercice de la compétence qui leur est attribuée par les dispositions du chapitre II, les autorités des Etats contractants appliquent leur loi.	1. In exercising their jurisdiction under the provisions of Chapter II, the authorities of the Contracting States shall apply their own law.	1. Myndigheterna i de fördragsslutande staterna ska tillämpa sin egen lag vid utövandet av sin behörighet enligt bestämmelserna i kapitel II.
2. Toutefois, dans la mesure où la protection de la personne ou des biens de l'enfant le requiert, elles peuvent exceptionnellement appliquer ou prendre en considération la loi d'un autre Etat avec lequel la situation présente un lien étroit.	2. However, in so far as the protection of the person or the property of the child requires, they may exceptionally apply or take into consideration the law of another State with which the situation has a substantial connection.	2. Myndigheterna i de fördragsslutande staterna får emellertid, i den mån som skyddet för barnets person eller egendom kräver detta, undantagsvis tillämpa eller beakta lagen i en annan stat till vilken situationen har väsentlig anknytning.
3. En cas de changement de la résidence habituelle de l'enfant dans un autre Etat contractant, la loi de cet autre Etat régit, à partir du moment où le changement est survenu, les conditions d'application des mesures prises dans l'Etat de l'ancienne résidence habituelle.	3. If the child's habitual residence changes to another Contracting State, the law of that other State governs, from the time of the change, the conditions of application of the measures taken in the State of the former habitual residence.	3. Om barnet får ett nytt hemvist i en annan fördragsslutande stat, ska den statens lag från och med tidpunkten för ändringen bestämma villkoren för tillämpningen av de åtgärder som har vidtagits i den stat där barnet tidigare hade hemvist.
<i>Article 16</i>	<i>Article 16</i>	<i>Artikel 16</i>
1. L'attribution ou l'extinction de plein droit d'une responsabilité parentale, sans	1. The attribution or extinction of parental responsibility by operation of law, without	1. Tillerkännande eller upphörande av föräldraansvar direkt på grund av lag, utan

intervention d'une autorité judiciaire ou administrative, est régie par la loi de l'Etat de la résidence habituelle de l'enfant.	the intervention of a judicial or administrative authority, is governed by the law of the State of the habitual residence of the child.	ingripande av en rättslig eller administrativ myndighet, ska bestämmas av lagen i den stat där barnet har hemvist.
2. L'attribution ou l'extinction d'une responsabilité parentale par un accord ou un acte unilatéral, sans intervention d'une autorité judiciaire ou administrative, est régie par la loi de l'Etat de la résidence habituelle de l'enfant au moment où l'accord ou l'acte unilatéral prend effet.	2. The attribution or extinction of parental responsibility by an agreement or a unilateral act, without intervention of a judicial or administrative authority, is governed by the law of the State of the child's habitual residence at the time when the agreement or unilateral act takes effect.	2. Tillerkännande eller upphörande av föräldraansvar genom en överenskommelse eller en ensidig rättshandling utan ingripande av en rättslig eller administrativ myndighet ska bestämmas av lagen i den stat där barnet har hemvist vid den tidpunkt då överenskommelsen eller den ensidiga rättshandlingen får verkan.
3. La responsabilité parentale existant selon la loi de l'Etat de la résidence habituelle de l'enfant subsiste après le changement de cette résidence habituelle dans un autre Etat.	3. Parental responsibility which exists under the law of the State of the child's habitual residence subsists after a change of that habitual residence to another State.	3. Föräldraansvar som föreligger enligt lagen i den stat där barnet har hemvist består efter en ändring av hemvistet till en annan stat.
4. En cas de changement de la résidence habituelle de l'enfant, l'attribution de plein droit de la responsabilité parentale à une personne qui n'est pas déjà investie de cette responsabilité est régie par la loi de l'Etat de la nouvelle résidence habituelle.	4. If the child's habitual residence changes, the attribution of parental responsibility by operation of law to a person who does not already have such responsibility is governed by the law of the State of the new habitual residence.	4. Om barnet får ett nytt hemvist, ska tillerkännande av föräldraansvar direkt på grund av lag till en person som inte redan har föräldraansvar bestämmas av den nya hemviststatens lag.

<i>Article 17</i>	<i>Article 17</i>	<i>Artikel 17</i>
L'exercice de la responsabilité parentale est régi par la loi de l'Etat de la résidence habituelle de l'enfant. En cas de changement de la résidence habituelle de l'enfant, il est régi par la loi de l'Etat de la nouvelle résidence habituelle.	The exercise of parental responsibility is governed by the law of the State of the child's habitual residence. If the child's habitual residence changes, it is governed by the law of the State of the new habitual residence.	Utövandet av föräldraansvaret ska bestämmas av lagen i den stat där barnet har hemvist. Om barnets hemvist ändras, ska utövandet av föräldraansvaret bestämmas av den nya hemviststatens lag.
<i>Article 18</i>	<i>Article 18</i>	<i>Artikel 18</i>
La responsabilité parentale prévue à l'article 16 pourra être retirée ou ses conditions d'exercice modifiées par des mesures prises en application de la Convention.	The parental responsibility referred to in Article 16 may be terminated, or the conditions of its exercise modified, by measures taken under this Convention.	Det föräldraansvar som avses i artikel 16 får upphävas eller villkoren för utövandet av föräldraansvaret får ändras genom åtgärder som vidtas enligt denna konvention.
<i>Article 19</i>	<i>Article 19</i>	<i>Artikel 19</i>
1. La validité d'un acte passé entre un tiers et une autre personne qui aurait la qualité de représentant légal selon la loi de l'Etat où l'acte a été passé ne peut être contestée, ni la responsabilité du tiers engagée, pour le seul motif que l'autre personne n'avait pas la qualité de représentant légal en vertu de la loi désignée par les dispositions du présent chapitre, sauf si le tiers savait ou devait savoir que la	1. The validity of a transaction entered into between a third party and another person who would be entitled to act as the child's legal representative under the law of the State where the transaction was concluded cannot be contested, and the third party cannot be held liable, on the sole ground that the other person was not entitled to act as the child's legal representative under the law designated by the pro-	1. Giltigheten av en rättshandling som företagits mellan tredje man och en annan person som enligt lagen i den stat där rättshandlingen företogs är behörig att handla som barnets lagliga företrädare får inte angripas, och tredje man kan inte hållas ansvarig enbart på grund av att den andra personen inte var behörig att handla som barnets lagliga företrädare enligt den lag som anges i bestämmelserna i detta

responsabilité parentale était régie par cette loi.	visions of this Chapter, unless the third party knew or should have known that the parental responsibility was governed by the latter law.	kapitel, såvida inte tredje man visste eller borde ha vetat att föräldraansvaret regleras i den lagen.
2. Le paragraphe précédent ne s'applique que dans le cas où l'acte a été passé entre personnes présentes sur le territoire d'un même Etat.	2. The preceding paragraph applies only if the transaction was entered into between persons present on the territory of the same State.	2. Punkt 1 ska tillämpas endast om rätts handlingen företogs mellan personer som befann sig på samma stats territorium.
<i>Article 20</i>	<i>Article 20</i>	<i>Artikel 20</i>
Les dispositions du présent chapitre sont applicables même si la loi qu'elles désignent est celle d'un Etat non contractant.	The provisions of this Chapter apply even if the law designated by them is the law of a non-Contracting State.	Bestämmelserna i detta kapitel ska tillämpas även om den lag som anvisas genom dessa bestämmelser är en icke-fördragsslutande stats lag.
<i>Article 21</i>	<i>Article 21</i>	<i>Artikel 21</i>
1. Au sens du présent chapitre, le terme «loi» désigne le droit en vigueur dans un Etat, à l'exclusion des règles de conflit de lois.	1. In this Chapter the term 'law' means the law in force in a State other than its choice of law rules.	1. Med "lag" avses i detta kapitel den gällande lagen i en stat, med undantag för dess lagvalsregler.
2. Toutefois, si la loi applicable en vertu de l'article 16 est celle d'un Etat non contractant et que les règles de conflit de cet Etat désignent la loi d'un autre Etat non contractant qui appliquerait sa propre loi, la loi de cet autre Etat est applicable. Si la loi de cet autre Etat non contractant ne se	2. However, if the law applicable according to Article 16 is that of a non-Contracting State and if the choice of law rules of that State designate the law of another non-Contracting State which would apply its own law, the law of the latter State applies. If that other non-Con-	2. Om den tillämpliga lagen enligt artikel 16 är en icke-fördragsslutande stats lag och om den statens lagvalsregler anvisar lagen i en annan icke-fördragsslutande stat som skulle tillämpa sin egen lag, ska dock lagen i den staten tillämpas. Om den andra icke-fördragsslutande staten inte

reconnaît pas applicable, la loi applicable est celle désignée par l'article 16.	tracting State would not apply its own law, the applicable law is that designated by Article 16.	skulle tillämpa sin egen lag, ska den lag tillämpas som anvisas genom artikel 16.
<i>Article 22</i>	<i>Article 22</i>	<i>Artikel 22</i>
L'application de la loi désignée par les dispositions du présent chapitre ne peut être écartée que si cette application est manifestement contraire à l'ordre public, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant.	The application of the law designated by the provisions of this Chapter can be refused only if this application would be manifestly contrary to public policy, taking into account the best interests of the child.	Den lag som anvisas genom bestämmelserna i detta kapitel får åsidosättas endast om tillämpningen är uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen (ordre public), med hänsyn tagen till barnets bästa.
CHAPITRE IV	CHAPTER IV	KAPITEL IV
RECONNAISSANCE ET EXECUTION	RECOGNITION AND ENFORCEMENT	ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET
<i>Article 23</i>	<i>Article 23</i>	<i>Artikel 23</i>
1. Les mesures prises par les autorités d'un Etat contractant sont reconnues de plein droit dans les autres Etats contractants.	1. The measures taken by the authorities of a Contracting State shall be recognised by operation of law in all other Contracting States.	1. De åtgärder som vidtas av en fördragsslutande stats myndigheter ska erkännas direkt på grund av lag i samtliga övriga fördragsslutande stater.
2. Toutefois, la reconnaissance peut être refusée:	2. Recognition may however be refused:	2. Erkännande får dock vägras
a) si la mesure a été prise par une autorité dont la compétence n'était pas fondée sur un chef de compétence prévu au chapitre II;	a) if the measure was taken by an authority whose jurisdiction was not based on one of the grounds provided for in Chapter II;	a) om åtgärden har vidtagits av en myndighet vars behörighet inte grundades på någon av de omständigheter som anges i kapitel II,
b) si la mesure a été prise, hors le cas d'urgence, dans le cadre	b) if the measure was taken, except in a case of urgency, in	b) om åtgärden i strid med grundläggande förfaranderegler

d'une procédure judiciaire ou administrative, sans qu'ait été donnée à l'enfant la possibilité d'être entendu, en violation des principes fondamentaux de procédure de l'Etat requis;	the context of a judicial or administrative proceeding, without the child having been provided the opportunity to be heard, in violation of fundamental principles of procedure of the requested State;	i den anmodade staten har vidtagits inom ramen för ett rättsligt eller administrativt förfarande utan att barnet har fått möjlighet att komma till tals, såvida det inte är fråga om ett brådskande fall,
c) à la demande de toute personne prétendant que cette mesure porte atteinte à sa responsabilité parentale, si cette mesure a été prise, hors le cas d'urgence, sans qu'ait été donnée à cette personne la possibilité d'être entendue;	c) on the request of any person claiming that the measure infringes his or her parental responsibility, if such measure was taken, except in a case of urgency, without such person having been given an opportunity to be heard;	c) om en person begär det och hävdar att åtgärden hindrar honom eller henne att utöva sitt föräldransvar, om åtgärden har vidtagits utan att personen i fråga har fått möjlighet att yttra sig, såvida det inte är fråga om ett brådskande fall,
d) si la reconnaissance est manifestement contraire à l'ordre public de l'Etat requis, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant;	d) if such recognition is manifestly contrary to public policy of the requested State, taking into account the best interests of the child;	d) om ett erkännande uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen (ordre public) i den anmodade staten, med hänsyn tagen till barnets bästa,
e) si la mesure est incompatible avec une mesure prise postérieurement dans l'Etat non contractant de la résidence habituelle de l'enfant, lorsque cette dernière mesure réunit les conditions nécessaires à sa reconnaissance dans l'Etat requis;	e) if the measure is incompatible with a later measure taken in the non-Contracting State of the habitual residence of the child, where this later measure fulfils the requirements for recognition in the requested State;	e) om åtgärden är oförenlig med en senare åtgärd som har vidtagits i den icke-fördragsslutande stat där barnet har hemvist, om den senare åtgärden uppfyller kraven för erkännande i den anmodade staten,
f) si la procédure prévue à l'article 33 n'a pas été respectée.	f) if the procedure provided in Article 33 has not been complied with.	f) om förfarandet enligt artikel 33 inte har följts.

<i>Article 24</i>	<i>Article 24</i>	<i>Artikel 24</i>
Sans préjudice de l'article 23, paragraphe premier, toute personne intéressée peut demander aux autorités compétentes d'un Etat contractant qu'il soit statué sur la reconnaissance ou la non-reconnaissance d'une mesure prise dans un autre Etat contractant. La procédure est régie par la loi de l'Etat requis.	Without prejudice to Article 23, paragraph 1, any interested person may request from the competent authorities of a Contracting State that they decide on the recognition or non-recognition of a measure taken in another Contracting State. The procedure is governed by the law of the requested State.	Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23.1 får varje berörd part begära att de behöriga myndigheterna i en fördragsslutande stat beslutar om erkännande eller icke-erkännande av en åtgärd som har vidtagits i en annan fördragsslutande stat. Förfarandet ska regleras i den anmodade statens lag.
<i>Article 25</i>	<i>Article 25</i>	<i>Artikel 25</i>
L'autorité de l'Etat requis est liée par les constatations de fait sur lesquelles l'autorité de l'Etat qui a pris la mesure a fondé sa compétence.	The authority of the requested State is bound by the findings of fact on which the authority of the State where the measure was taken based its jurisdiction.	Myndigheten i den anmodade staten ska vara bunden av bedömningen av de faktiska omständigheter på vilka myndigheten i den stat där åtgärden vidtogs grundade sin behörighet.
<i>Article 26</i>	<i>Article 26</i>	<i>Artikel 26</i>
1. Si les mesures prises dans un Etat contractant et qui y sont exécutoires comportent des actes d'exécution dans un autre Etat contractant, elles sont, dans cet autre Etat, déclarées exécutoires ou enregistrées aux fins d'exécution, sur requête de toute partie intéressée, selon la procédure prévue par la loi de cet Etat.	1. If measures taken in one Contracting State and enforceable there require enforcement in another Contracting State, they shall, upon request by an interested party, be declared enforceable or registered for the purpose of enforcement in that other State according to the procedure provided in the law of the latter State.	1. Om åtgärder som vidtas i en fördragsslutande stat och är verkställbara i den staten kräver verkställighet i en annan fördragsslutande stat, ska åtgärderna på begäran av en berörd part förklaras verkställbara eller registreras för verkställighet i den andra fördragsslutande staten i enlighet med det förfarande som anges i den statens lag.

2. Chaque Etat contractant applique à la déclaration d'exequatur ou à l'enregistrement une procédure simple et rapide.	2. Each Contracting State shall apply to the declaration of enforceability or registration a simple and rapid procedure.	2. Varje fördragsslutande stat ska tillämpa ett enkelt och snabbt förfarande för verkställbarhetsförklaringen eller registrering- en.
3. La déclaration d'exequatur ou l'enregistrement ne peuvent être refusés que pour l'un des motifs prévus à l'article 23, paragraphe 2.	3. The declaration of enforceability or registration may be refused only for one of the reasons set out in Article 23, paragraph 2.	3. Verkställbarhetsförklaringen eller registreringen får vägras endast på någon av de i artikel 23.2 angivna grunderna.
<i>Article 27</i>	<i>Article 27</i>	<i>Artikel 27</i>
Sous réserve de ce qui est nécessaire pour l'application des articles qui précèdent, l'autorité de l'Etat requis ne procédera à aucune revision au fond de la mesure prise.	Without prejudice to such review as is necessary in the application of the preceding Articles, there shall be no review of the merits of the measure taken.	Ingen omprövning i sak av den vidtagna åtgärden får äga rum, med förbehåll för den omprövning som är nödvändig för att tillämpa de föregående artiklarna.
<i>Article 28</i>	<i>Article 28</i>	<i>Artikel 28</i>
Les mesures prises dans un Etat contractant, qui sont déclarées exécutoires ou enregistrées aux fins d'exécution dans un autre Etat contractant, y sont mises à exécution comme si elles avaient été prises par les autorités de cet autre Etat. La mise à exécution des mesures se fait conformément à la loi de l'Etat requis dans les limites qui y sont prévues, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant.	Measures taken in one Contracting State and declared enforceable, or registered for the purpose of enforcement, in another Contracting State shall be enforced in the latter State as if they had been taken by the authorities of that State. Enforcement takes place in accordance with the law of the requested State to the extent provided by such law, taking into consideration the best interests of the child.	Åtgärder som har vidtagits i en fördragsslutande stat och förklarats verkställbara eller registrerats för verkställighet i en annan fördragsslutande stat, ska verkställas i den senare staten som om de hade vidtagits av myndigheterna där. Verkställigheten ska äga rum enligt den anmodade statens lag med de begränsningar som föreskrivs där, och med hänsyn tagen till barnets bästa.

CHAPITRE V	CHAPTER V	KAPITEL V
COOPERATION	CO-OPERATION	SAMARBETE
<i>Article 29</i>	<i>Article 29</i>	<i>Artikel 29</i>
1. Chaque Etat contractant désigne une Autorité centrale chargée de satisfaire aux obligations qui lui sont imposées par la Convention.	1. A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention on such authorities.	1. Varje fördragsslutande stat ska utse en centralmyndighet som ska ha till uppgift att fullgöra de skyldigheter som åläggs sådana myndigheter enligt denna konvention.
2. Un Etat fédéral, un Etat dans lequel plusieurs systèmes de droit sont en vigueur ou un Etat ayant des unités territoriales autonomes est libre de désigner plus d'une Autorité centrale et de spécifier l'étendue territoriale ou personnelle de leurs fonctions. L'Etat qui fait usage de cette faculté désigne l'Autorité centrale à laquelle toute communication peut être adressée en vue de sa transmission à l'Autorité centrale compétente au sein de cet Etat.	2. Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial units shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial or personal extent of their functions. Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which any communication may be addressed for transmission to the appropriate Central Authority within that State.	2. Federala stater, stater med mer än ett rättssystem eller stater som har autonoma territoriella enheter får utse fler än en centralmyndighet och ange den territoriella eller den personliga omfattningen av deras befogenheter. Om en stat har utsett fler än en centralmyndighet ska den ange den centralmyndighet till vilken meddelanden kan sändas för vidarebefordran till behörig centralmyndighet inom den staten.
<i>Article 30</i>	<i>Article 30</i>	<i>Artikel 30</i>
1. Les Autorités centrales doivent coopérer entre elles et promouvoir la coopération entre les autorités compétentes de	1. Central Authorities shall cooperate with each other and promote cooperation amongst the competent authorities in	1. Centralmyndigheterna ska samarbeta med varandra och främja samarbetet mellan de behöriga myndigheterna i sina

leur Etat pour réaliser les objectifs de la Convention.	their States to achieve the purposes of the Convention.	stater för att uppnå målen med denna konvention.
2. Elles prennent, dans le cadre de l'application de la Convention, les dispositions appropriées pour fournir des informations sur leur législation, ainsi que sur les services disponibles dans leur Etat en matière de protection de l'enfant.	2. They shall, in connection with the application of the Convention, take appropriate steps to provide information as to the laws of, and services available in, their States relating to the protection of children.	2. Centralmyndigheterna ska i samband med tillämpningen av konventionen vidta lämpliga åtgärder i syfte att lämna upplysningar om de lagar och de tjänster som finns i deras stater till skydd för barn.
<i>Article 31</i>	<i>Article 31</i>	<i>Artikel 31</i>
L'Autorité centrale d'un Etat contractant prend soit directement, soit avec le concours d'autorités publiques ou d'autres organismes, toutes dispositions appropriées pour: a) faciliter les communications et offrir l'assistance prévues aux articles 8 et 9 et au présent chapitre; b) faciliter par la médiation, la conciliation ou tout autre mode analogue, des ententes à l'amiable sur la protection de la personne ou des biens de l'enfant, dans les situations auxquelles s'applique la Convention;	The Central Authority of a Contracting State, either directly or through public authorities or other bodies, shall take all appropriate steps to – a) facilitate the communications and offer the assistance provided for in Articles 8 and 9 and in this Chapter; b) facilitate, by mediation, conciliation or similar means, agreed solutions for the protection of the person or property of the child in situations to which the Convention applies;	Centralmyndigheten i en fördragsslutande stat ska, direkt eller genom myndigheter eller andra organ, vidta alla lämpliga åtgärder för att a) underlätta den kommunikation och lämna det stöd som föreskrivs i artiklarna 8 och 9 samt i detta kapitel, b) genom medling, förlikning eller liknande åtgärder underlätta samförståndslösningar till skydd för barnets person eller egendom i situationer som omfattas av konventionen,

c) aider, sur demande d'une autorité compétente d'un autre Etat contractant, à localiser l'enfant lorsqu'il paraît que celui-ci est présent sur le territoire de l'Etat requis et a besoin de protection.	c) provide, on the request of a competent authority of another Contracting State, assistance in discovering the whereabouts of a child where it appears that the child may be present and in need of protection within the territory of the requested State.	c) på begäran av en behörig myndighet i en annan fördragsslutande stat bistå med att ta reda på var ett barn befinner sig, om det kan antas att barnet befinner sig och behöver skydd på den anmodade statens territorium.
<i>Article 32</i>	<i>Article 32</i>	<i>Artikel 32</i>
Sur demande motivée de l'Autorité centrale ou d'une autre autorité compétente d'un Etat contractant avec lequel l'enfant a un lien étroit, l'Autorité centrale de l'Etat contractant dans lequel l'enfant a sa résidence habituelle et dans lequel il est présent peut, soit directement, soit avec le concours d'autorités publiques ou d'autres organismes, a) fournir un rapport sur la situation de l'enfant; b) demander à l'autorité compétente de son Etat d'examiner l'opportunité de prendre des mesures tendant à la protection de la personne ou des biens de l'enfant.	On a request made with supporting reasons by the Central Authority or other competent authority of any Contracting State with which the child has a substantial connection, the Central Authority of the Contracting State in which the child is habitually resident and present may, directly or through public authorities or other bodies, a) provide a report on the situation of the child; b) request the competent authority of its State to consider the need to take measures for the protection of the person or property of the child.	Efter en motiverad begäran från centralmyndigheten eller annan behörig myndighet i en fördragsslutande stat till vilken barnet har väsentlig anknytning får centralmyndigheten i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist och befinner sig, direkt eller genom myndigheter eller andra organ, a) rapportera om barnets situation, b) begära att den behöriga myndigheten i dess stat överväger huruvida åtgärder måste vidtas till skydd för barnets person eller egendom.

<i>Article 33</i>	<i>Article 33</i>	<i>Artikel 33</i>
1. Lorsque l'autorité compétente en vertu des articles 5 à 10 envisage le placement de l'enfant dans une famille d'accueil ou dans un établissement, ou son recueil légal par kafala ou par une institution analogue, et que ce placement ou ce recueil aura lieu dans un autre Etat contractant, elle consulte au préalable l'Autorité centrale ou une autre autorité compétente de ce dernier Etat. Elle lui communique à cet effet un rapport sur l'enfant et les motifs de sa proposition sur le placement ou le recueil.	1. If an authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 contemplates the placement of the child in a foster family or institutional care, or the provision of care by kafala or an analogous institution, and if such placement or such provision of care is to take place in another Contracting State, it shall first consult with the Central Authority or other competent authority of the latter State. To that effect it shall transmit a report on the child together with the reasons for the proposed placement or provision of care.	1. Om en myndighet som är behörig enligt artiklarna 5–10 överväger att placera barnet i familjehem eller på institution, eller ge vård genom kafala eller liknande institut, och om denna placering eller vård ska äga rum i en annan fördragsslutande stat, ska myndigheten först samråda med centralmyndigheten eller en annan behörig myndighet i denna stat. Den ska i detta syfte överlämna en rapport om barnet tillsammans med motiveringen för den föreslagna placeringen eller vården.
2. La décision sur le placement ou le recueil ne peut être prise dans l'Etat requérant que si l'Autorité centrale ou une autre autorité compétente de l'Etat requis a approuvé ce placement ou ce recueil, compte tenu de l'intérêt supérieur de l'enfant.	2. The decision on the placement or provision of care may be made in the requesting State only if the Central Authority or other competent authority of the requested State has consented to the placement or provision of care, taking into account the child's best interests.	2. Beslut om placering eller om vård får fattas i den ansökande staten endast om centralmyndigheten eller en annan behörig myndighet i den anmodade staten har samtyckt till placeringen eller vården med beaktande av barnets bästa.
<i>Article 34</i>	<i>Article 34</i>	<i>Artikel 34</i>
1. Lorsqu'une mesure de protection est envisagée, les auto-	1. Where a measure of protection is contemplated, the compe-	1. När en skyddsåtgärd övervägs får de enligt konventionen be-

rités compétentes en vertu de la Convention peuvent, si la situation de l'enfant l'exige, demander à toute autorité d'un autre Etat contractant qui détient des informations utiles pour la protection de l'enfant de les lui communiquer.	tent authorities under the Convention, if the situation of the child so requires, may request any authority of another Contracting State which has information relevant to the protection of the child to communicate such information.	höriga myndigheterna, om detta krävs med hänsyn till barnets situation, begära att varje myndighet i en annan fördragsslutande stat som förfogar över upplysningar som är relevanta för skyddet av barnet överlämnar dessa upplysningar.
2. Chaque Etat contractant pourra déclarer que les demandes prévues au paragraphe premier ne pourront être acheminées que par l'intermédiaire de son Autorité centrale.	2. A Contracting State may declare that requests under paragraph 1 shall be communicated to its authorities only through its Central Authority.	2. En fördragsslutande stat får meddela att framställningar enligt punkt 1 till dess myndigheter endast får lämnas genom centralmyndigheten.
<i>Article 35</i>	<i>Article 35</i>	<i>Artikel 35</i>
1. Les autorités compétentes d'un Etat contractant peuvent demander aux autorités d'un autre Etat contractant de prêter leur assistance à la mise en œuvre de mesures de protection prises en application de la Convention, en particulier pour assurer l'exercice effectif d'un droit de visite, ainsi que du droit de maintenir des contacts directs réguliers.	1. The competent authorities of a Contracting State may request the authorities of another Contracting State to assist in the implementation of measures of protection taken under this Convention, especially in securing the effective exercise of rights of access as well as of the right to maintain direct contacts on a regular basis.	1. De behöriga myndigheterna i en fördragsslutande stat får begära att myndigheterna i en annan fördragsslutande stat bistår med genomförandet av skyddsåtgärder som vidtas med stöd av denna konvention, särskilt i fråga om att säkerställa det faktiska utövandet av umgängesrätt och rätten att upprätthålla regelbundna, direkta kontakter.
2. Les autorités d'un Etat contractant dans lequel l'enfant n'a pas sa résidence habituelle peuvent, à la demande d'un parent résidant dans cet Etat	2. The authorities of a Contracting State in which the child does not habitually reside may, on the request of a parent residing in that State who is	2. Myndigheterna i en fördragsslutande stat i vilken barnet inte har hemvist får, på begäran av en förälder som är bosatt i den staten och som önskar

et souhaitant obtenir ou conserver un droit de visite, recueillir des renseignements ou des preuves et se prononcer sur l'aptitude de ce parent à exercer le droit de visite et sur les conditions dans lesquelles il pourrait l'exercer. L'autorité compétente en vertu des articles 5 à 10 pour statuer sur le droit de visite devra, avant de se prononcer, prendre en considération ces renseignements, preuves ou conclusions.	seeking to obtain or to maintain access to the child, gather information or evidence and may make a finding on the suitability of that parent to exercise access and on the conditions under which access is to be exercised. An authority exercising jurisdiction under Articles 5 to 10 to determine an application concerning access to the child, shall admit and consider such information, evidence and finding before reaching its decision.	få eller behålla umgängesrätt med barnet, samla in upplysningar eller underlag och får uttala sig i frågan om det är lämpligt att denna förälder utövar umgängesrätt och på vilka villkor sådan umgängesrätt skulle kunna utövas. En myndighet som utövar behörighet enligt artiklarna 5–10 i fråga om umgängesrätt med barnet ska beakta sådana upplysningar, underlag och uttalanden när den fattar sitt beslut.
3. Une autorité compétente en vertu des articles 5 à 10 pour statuer sur le droit de visite peut suspendre la procédure jusqu'au terme de la procédure prévue au paragraphe 2, notamment lorsqu'elle est saisie d'une demande tendant à modifier ou supprimer le droit de visite conféré par les autorités de l'Etat de l'ancienne résidence habituelle.	3. An authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 to decide on access may adjourn a proceeding pending the outcome of a request made under paragraph 2, in particular, when it is considering an application to restrict or terminate access rights granted in the State of the child's former habitual residence.	3. En myndighet som enligt artiklarna 5–10 är behörig att besluta om umgängesrätt får låta saken vila i avvaktan på resultatet av en begäran i enlighet med punkt 2, särskilt om den prövar en ansökan om begränsning eller upphävande av umgängesrätt som beviljats i den stat där barnet tidigare hade hemvist.
4. Cet article n'empêche pas une autorité compétente en vertu des articles 5 à 10 de prendre des mesures provisoires jusqu'au terme de la procédure prévue au paragraphe 2.	4. Nothing in this Article shall prevent an authority having jurisdiction under Articles 5 to 10 from taking provisional measures pending the outcome of the request made under paragraph 2.	4. Denna artikel hindrar inte att en myndighet som är behörig enligt artiklarna 5–10 har rätt att vidta interimistiska åtgärder i avvaktan på att en begäran enligt punkt 2 besvaras.

<i>Article 36</i>	<i>Article 36</i>	<i>Artikel 36</i>
Dans le cas où l'enfant est exposé à un grave danger, les autorités compétentes de l'Etat contractant dans lequel des mesures de protection de cet enfant ont été prises ou sont en voie de l'être, si elles sont informées du changement de résidence ou de la présence de l'enfant dans un autre Etat, avisent les autorités de cet Etat de ce danger et des mesures prises ou en cours d'examen.	In any case where the child is exposed to a serious danger, the competent authorities of the Contracting State where measures for the protection of the child have been taken or are under consideration, if they are informed that the child's residence has changed to, or that the child is present in another State, shall inform the authorities of that other State about the danger involved and the measures taken or under consideration.	I det fall barnet utsätts för allvarlig fara ska de behöriga myndigheterna i den fördragsslutande stat där åtgärder till skydd för barnet har vidtagits eller övervägs – om de får underrättelse om att barnet har bytt hemvist till eller befinner sig i en annan stat – underrätta myndigheterna i den staten om faran och om vilka åtgärder som vidtagits eller övervägs.
<i>Article 37</i>	<i>Article 37</i>	<i>Artikel 37</i>
Une autorité ne peut demander ou transmettre des informations en application de ce chapitre si elle est d'avis qu'une telle demande ou transmission pourrait mettre en danger la personne ou les biens de l'enfant, ou constituer une menace grave pour la liberté ou la vie d'un membre de sa famille.	An authority shall not request or transmit any information under this Chapter if to do so would, in its opinion, be likely to place the child's person or property in danger, or constitute a serious threat to the liberty or life of a member of the child's family.	En myndighet får inte begära eller överlämna upplysningar enligt detta kapitel om det, enligt myndighetens uppfattning, skulle kunna medföra fara för barnets person eller egendom eller innebära att friheten eller livet för en medlem av barnets familj allvarligt hotas.

<i>Article 38</i>	<i>Article 38</i>	<i>Artikel 38</i>
1. Sans préjudice de la possibilité de réclamer des frais raisonnables correspondant aux services fournis, les Autorités centrales et les autres autorités publiques des Etats contractants supportent leurs frais découlant de l'application des dispositions du présent chapitre.	1. Without prejudice to the possibility of imposing reasonable charges for the provision of services, Central Authorities and other public authorities of Contracting States shall bear their own costs in applying the provisions of this Chapter.	1. Utan att det påverkar möjligheten att ta ut skäliga avgifter för tjänster ska centralmyndigheter och andra myndigheter i fördragsslutande stater bära sina egna kostnader för tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel.
2. Un Etat contractant peut conclure des accords avec un ou plusieurs autres Etats contractants sur la répartition des frais.	2. Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States concerning the allocation of charges.	2. Varje fördragsslutande stat får träffa överenskommelser med en eller flera andra fördragsslutande stater om fördelningen av avgifter.
<i>Article 39</i>	<i>Article 39</i>	<i>Artikel 39</i>
Tout Etat contractant pourra conclure avec un ou plusieurs autres Etats contractants des accords en vue de favoriser dans leurs rapports réciproques l'application du présent chapitre. Les Etats qui ont conclu de tels accords en transmettront une copie au dépositaire de la Convention.	Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States with a view to improving the application of this Chapter in their mutual relations. The States which have concluded such an agreement shall transmit a copy to the depositary of the Convention.	Varje fördragsslutande stat får träffa överenskommelser med en eller flera andra fördragsslutande stater för att sinsemellan förbättra tillämpningen av detta kapitel. Stater som har ingått en sådan överenskommelse ska överlämna en kopia till konventionens depositarie.

CHAPITRE VI	CHAPTER VI	KAPITEL VI
DISPOSITIONS GENERALES	GENERAL PROVISIONS	ALLMÄNNA BESTÄMMELSER
<i>Article 40</i>	<i>Article 40</i>	<i>Artikel 40</i>
1. Les autorités de l'Etat contractant de la résidence habituelle de l'enfant ou de l'Etat contractant où une mesure de protection a été prise peuvent délivrer au titulaire de la responsabilité parentale ou à toute personne à qui est confiée la protection de la personne ou des biens de l'enfant, à sa demande, un certificat indiquant sa qualité et les pouvoirs qui lui sont conférés.	1. The authorities of the Contracting State of the child's habitual residence, or of the Contracting State where a measure of protection has been taken, may deliver to the person having parental responsibility or to the person entrusted with protection of the child's person or property, at his or her request, a certificate indicating the capacity in which that person is entitled to act and the powers conferred upon him or her.	1. Myndigheterna i den fördragsslutande stat där barnet har hemvist eller i den fördragsslutande stat där en skyddsåtgärd vidtagits får, på begäran av den person som har föräldraansvaret eller den person som ska skydda barnets person eller egendom, för denna person, utfärda ett intyg om i vilken egenskap personen handlar och vilka befogenheter personen har.
2. La qualité et les pouvoirs indiqués par le certificat sont tenus pour établis, sauf preuve contraire.	2. The capacity and powers indicated in the certificate are presumed to be vested in that person, in the absence of proof to the contrary.	2. Denna person ska, om inte annat kan visas, anses handla i den egenskap och ha de befogenheter som anges i intyget.
3. Chaque Etat contractant désigne les autorités habilitées à établir le certificat.	3. Each Contracting State shall designate the authorities competent to draw up the certificate.	3. Varje fördragsslutande stat ska ange vilka myndigheter som är behöriga att utfärda intyget.

<i>Article 41</i>	<i>Article 41</i>	<i>Artikel 41</i>
Les données personnelles rassemblées ou transmises conformément à la Convention ne peuvent être utilisées à d'autres fins que celles pour lesquelles elles ont été rassemblées ou transmises.	Personal data gathered or transmitted under the Convention shall be used only for the purposes for which they were gathered or transmitted.	Personuppgifter som samlats in eller överlämnats enligt konventionen får endast användas i de syften för vilka de samlats in eller överlämnats.
<i>Article 42</i>	<i>Article 42</i>	<i>Artikel 42</i>
Les autorités auxquelles des informations sont transmises en assurent la confidentialité conformément à la loi de leur Etat.	The authorities to whom information is transmitted shall ensure its confidentiality, in accordance with the law of their State.	De myndigheter till vilka upplysningar överlämnats ska sörja för att de omfattas av sekretess i enlighet med lagstiftningen i denna stat.
<i>Article 43</i>	<i>Article 43</i>	<i>Artikel 43</i>
Les documents transmis ou délivrés en application de la Convention sont dispensés de toute légalisation ou de toute formalité analogue.	All documents forwarded or delivered under this Convention shall be exempt from legalisation or any analogous formality.	Ingen legalisering eller annat liknande förfarande får krävas i fråga om handlingar som översänds eller överlämnas enligt denna konvention.
<i>Article 44</i>	<i>Article 44</i>	<i>Artikel 44</i>
Chaque Etat contractant peut désigner les autorités à qui les demandes prévues aux articles 8, 9 et 33 doivent être envoyées.	Each Contracting State may designate the authorities to which requests under Articles 8, 9 and 33 are to be addressed.	Varje fördragsslutande stat får utse myndigheter till vilka framställningar enligt artiklarna 8, 9 och 33 ska göras.
<i>Article 45</i>	<i>Article 45</i>	<i>Artikel 45</i>
1. Les désignations mentionnées aux articles 29 et 44 sont communiquées au Bureau Permanent de la	1. The designations referred to in Articles 29 and 44 shall be communicated to the Permanent Bureau of	1. Haagkonferensen för internationell privaträtts permanenta byrå ska underrättas om de myndigheter

Conférence de La Haye de droit international privé.	the Hague Conference on Private International Law.	som utses enligt artiklarna 29 och 44.
2. La déclaration mentionnée à l'article 34, paragraphe 2, est faite au dépositaire de la Convention.	2. The declaration referred to in Article 34, paragraph 2, shall be made to the depositary of the Convention.	2. Förklaringar enligt artikel 34.2 ska ställas till konventionens depositarie.
<i>Article 46</i>	<i>Article 46</i>	<i>Artikel 46</i>
Un Etat contractant dans lequel des systèmes de droit ou des ensembles de règles différents s'appliquent en matière de protection de l'enfant et de ses biens n'est pas tenu d'appliquer les règles de la Convention aux conflits concernant uniquement ces différents systèmes ou ensembles de règles.	A Contracting State in which different systems of law or sets of rules of law apply to the protection of the child and his or her property shall not be bound to apply the rules of the Convention to conflicts solely between such different systems or sets of rules of law.	En fördragsslutande stat som i fråga om skydd av barn och deras egendom har olika rättssystem eller regelverk ska inte vara förpliktad att tillämpa denna konvention på konflikter uteslutande mellan sådana olika system eller regelverk.
<i>Article 47</i>	<i>Article 47</i>	<i>Artikel 47</i>
Au regard d'un Etat dans lequel deux ou plusieurs systèmes de droit ou ensembles de règles ayant trait aux questions régies par la présente Convention s'appliquent dans des unités territoriales différentes:	In relation to a State in which two or more systems of law or sets of rules of law with regard to any matter dealt with in this Convention apply in different territorial units –	I förhållande till en stat som i fråga om denna konvention har två eller flera rättssystem eller regelverk som är tillämpliga inom olika territoriella enheter ska
1. toute référence à la résidence habituelle dans cet Etat vise la résidence habituelle dans une unité territoriale;	1. any reference to habitual residence in that State shall be construed as referring to habitual residence in a territorial unit;	1. varje hänvisning till hemvist i denna stat avse hemvist inom en territoriell enhet,
2. toute référence à la présence de l'enfant	2. any reference to the presence of the	2. varje hänvisning till att barn befinner

dans cet Etat vise la présence de l'enfant dans une unité territoriale;	child in that State shall be construed as referring to presence in a territorial unit;	sig i denna stat avse att barn befinner sig inom en territoriell enhet,
3. toute référence à la situation des biens de l'enfant dans cet Etat vise la situation des biens de l'enfant dans une unité territoriale;	3. any reference to the location of property of the child in that State shall be construed as referring to location of property of the child in a territorial unit;	3. varje hänvisning till att egendom som tillhör barnet finns i denna stat avse att egendom som tillhör barnet finns inom en territoriell enhet,
4. toute référence à l'Etat dont l'enfant possède la nationalité vise l'unité territoriale désignée par la loi de cet Etat ou, en l'absence de règles pertinentes, l'unité territoriale avec laquelle l'enfant présente le lien le plus étroit;	4. any reference to the State of which the child is a national shall be construed as referring to the territorial unit designated by the law of that State or, in the absence of relevant rules, to the territorial unit with which the child has the closest connection;	4. varje hänvisning till den stat i vilken barnet är medborgare avse den territoriella enhet som anges i denna stats lagstiftning eller, om relevanta regler saknas, den territoriella enhet till vilken barnet har närmast anknytning,
5. toute référence à l'Etat dont une autorité est saisie d'une demande en divorce ou séparation de corps des parents de l'enfant, ou en annulation de leur mariage, vise l'unité territoriale dont une autorité est saisie d'une telle demande;	5. any reference to the State whose authorities are seised of an application for divorce or legal separation of the child's parents, or for annulment of their marriage, shall be construed as referring to the territorial unit whose authorities are seised of such application;	5. varje hänvisning till den stat till vars myndigheter det har inlämnats en ansökan om äktenskapsskillnad eller hemskillnad för barnets föräldrar, eller om annullering av deras äktenskap, avse den territoriella enhet till vars myndigheter det har inlämnats en sådan ansökan,
6. toute référence à l'Etat avec lequel l'enfant présente un lien étroit vise l'unité territoriale avec laquelle l'enfant présente ce lien;	6. any reference to the State with which the child has a substantial connection shall be construed as referring to the territorial unit with which the child has such a	6. varje hänvisning till den stat till vilken barnet har väsentlig anknytning avse den territoriella enhet till vilken barnet har sådan anknytning,

Prop. 2011/12:85
Bilaga 1

	connection;	
7. toute référence à l'Etat où l'enfant a été déplacé ou retenu vise l'unité territoriale dans laquelle l'enfant a été déplacé ou retenu;	7. any reference to the State to which the child has been removed or in which he or she has been retained shall be construed as referring to the relevant territorial unit to which the child has been removed or in which he or she has been retained;	7. varje hänvisning till den stat till vilken barnet bortförts eller i vilken barnet kvarhållits avse den relevanta territoriella enhet till vilken barnet bortförts eller i vilken barnet kvarhållits,
8. toute référence aux organismes ou autorités de cet Etat, autres que les Autorités centrales, vise les organismes ou autorités habilités à agir dans l'unité territoriale concernée;	8. any reference to bodies or authorities of that State, other than Central Authorities, shall be construed as referring to those authorised to act in the relevant territorial unit;	8. varje hänvisning till den statens organ eller myndigheter, utom centralmyndigheter, avse de organ eller myndigheter som är bemyndigade att vidta åtgärder inom den relevanta territoriella enheten,
9. toute référence à la loi, à la procédure ou à l'autorité de l'Etat où une mesure a été prise vise la loi, la procédure ou l'autorité de l'unité territoriale dans laquelle cette mesure a été prise;	9. any reference to the law or procedure or authority of the State in which a measure has been taken shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which such measure was taken;	9. varje hänvisning till lag eller förfarande eller myndighet i den stat i vilken en åtgärd vidtagits avse lag eller förfarande eller myndighet inom den territoriella enhet i vilken en sådan åtgärd vidtagits,
10. toute référence à la loi, à la procédure ou à l'autorité de l'Etat requis vise la loi, la procédure ou l'autorité de l'unité territoriale dans laquelle la reconnaissance ou l'exécution est invoquée.	10. any reference to the law or procedure or authority of the requested State shall be construed as referring to the law or procedure or authority of the territorial unit in which recognition or enforcement is sought.	10. varje hänvisning till den anmodade statens lag eller förfarande eller myndighet avse lag eller förfarande eller myndighet inom den territoriella enhet i vilken erkännande eller verkställighet begärts.

<i>Article 48</i>	<i>Article 48</i>	<i>Artikel 48</i>
Pour identifier la loi applicable en vertu du chapitre III, lorsqu'un Etat comprend deux ou plusieurs unités territoriales dont chacune a son propre système de droit ou un ensemble de règles ayant trait aux questions régies par la présente Convention, les règles suivantes s'appliquent:	For the purpose of identifying the applicable law under Chapter III, in relation to a State which comprises two or more territorial units each of which has its own system of law or set of rules of law in respect of matters covered by this Convention, the following rules apply –	Vid fastställande av tillämplig lag enligt kapitel III med avseende på en stat som omfattar två eller flera territoriella enheter vilka var för sig har sitt eget rättssystem eller regelverk på det område som denna konvention omfattar ska följande regler tillämpas:
a) en présence de règles en vigueur dans cet Etat identifiant l'unité territoriale dont la loi est applicable, la loi de cette unité s'applique;	a) if there are rules in force in such a State identifying which territorial unit's law is applicable, the law of that unit applies;	a) Om det finns regler i kraft i en sådan stat där det fastställs vilken territoriell enhets lag som är tillämplig, ska lagen i denna enhet tillämpas.
b) en l'absence de telles règles, la loi de l'unité territoriale définie selon les dispositions de l'article 47 s'applique.	b) in the absence of such rules, the law of the relevant territorial unit as defined in Article 47 applies.	b) Om det inte finns några sådana regler ska lagen i den relevanta territoriella enheten enligt artikel 47 tillämpas.
<i>Article 49</i>	<i>Article 49</i>	<i>Artikel 49</i>
Pour identifier la loi applicable en vertu du chapitre III, lorsqu'un Etat comprend deux ou plusieurs systèmes de droit ou ensembles de règles applicables à des catégories différentes de personnes pour les questions régies par la présente Convention, les règles suivantes s'appliquent:	For the purpose of identifying the applicable law under Chapter III, in relation to a State which has two or more systems of law or sets of rules of law applicable to different categories of persons in respect of matters covered by this Convention, the following rules apply –	Vid fastställande av tillämplig lag enligt kapitel III med avseende på en stat som har två eller flera rättssystem eller regelverk som är tillämpliga på olika kategorier av personer på det område som omfattas av denna konvention ska följande regler tillämpas:

a) en présence de règles en vigueur dans cet Etat identifiant laquelle de ces lois est applicable, cette loi s'applique;	a) if there are rules in force in such a State identifying which among such laws applies, that law applies;	a) Om det i en sådan stat finns gällande regler om vilken av dessa lagar som är tillämplig, ska den lagen tillämpas.
b) en l'absence de telles règles, la loi du système ou de l'ensemble de règles avec lequel l'enfant présente le lien le plus étroit s'applique.	b) in the absence of such rules, the law of the system or the set of rules of law with which the child has the closest connection applies.	b) Om det inte finns några sådana regler ska det rättssystem eller det regelverk tillämpas till vilket barnet har närmast anknytning.
<i>Article 50</i>	<i>Article 50</i>	<i>Artikel 50</i>
La présente Convention n'affecte pas la Convention du 25 octobre 1980 sur les aspects civils de l'enlèvement international d'enfants, dans les relations entre les Parties aux deux Conventions. Rien n'empêche cependant que des dispositions de la présente Convention soient invoquées pour obtenir le retour d'un enfant qui a été déplacé ou retenu illicitement, ou pour organiser le droit de visite.	This Convention shall not affect the application of the Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction, as between Parties to both Conventions. Nothing, however, precludes provisions of this Convention from being invoked for the purposes of obtaining the return of a child who has been wrongfully removed or retained or of organising access rights.	Denna konvention ska inte påverka tillämpningen av konventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn i förbindelser mellan parter i båda konventionerna. Det föreligger dock inget hinder för att bestämmelser i denna konvention åberopas för återförande av ett barn som olovligt bortförts eller kvarhållits eller för ordnande av umgängesrätt.
<i>Article 51</i>	<i>Article 51</i>	<i>Artikel 51</i>
Dans les rapports entre les Etats contractants, la présente Convention remplace la Convention du 5 octobre 1961 concernant la compétence des autorités et la loi applicable en matière de protection des	In relations between the Contracting States, this Convention replaces the Convention of 5 October 1961 concerning the powers of authorities and the law applicable in respect of the protection of minors, and the	I förbindelserna mellan de fördragslutande staterna ska denna konvention ersätta konventionen av den 5 oktober 1961 om myndigheters behörighet och tillämplig lag i frågor till skydd för underåriga

mineurs et la Convention pour régler la tutelle des mineurs, signée à La Haye le 12 juin 1902, sans préjudice de la reconnaissance des mesures prises selon la Convention du 5 octobre 1961 précitée.	Convention governing the guardianship of minors, signed at The Hague 12 June 1902, without prejudice to the recognition of measures taken under the Convention of 5 October 1961 mentioned above.	och konventionen rörande förmynderskap för minderåriga som undertecknades i Haag den 12 juni 1902, utan att det påverkar erkännandet av åtgärder som vidtas enligt ovannämnda konvention av den 5 oktober 1961.
<i>Article 52</i>	<i>Article 52</i>	<i>Artikel 52</i>
1. La Convention ne déroge pas aux instruments internationaux auxquels des Etats contractants sont Parties et qui contiennent des dispositions sur les matières réglées par la présente Convention, à moins qu'une déclaration contraire ne soit faite par les Etats liés par de tels instruments.	1. This Convention does not affect any international instrument to which Contracting States are Parties and which contains provisions on matters governed by the Convention, unless a contrary declaration is made by the States, Parties to such instrument.	1. Denna konvention inverkar inte på något internationellt instrument som de fördragsslutande staterna är parter i och som innehåller bestämmelser om frågor som regleras i konventionen, såvida inte en motsatt förklaring avges av de stater som är parter i ett sådant instrument.
2. La Convention n'affecte pas la possibilité pour un ou plusieurs Etats contractants de conclure des accords qui contiennent, en ce qui concerne les enfants habituellement résidents dans l'un des Etats Parties à de tels accords, des dispositions sur les matières réglées par la présente Convention.	2. This Convention does not affect the possibility for one or more Contracting States to conclude agreements which contain, in respect of children habitually resident in any of the States Parties to such agreements, provisions on matters governed by this Convention.	2. Denna konvention inverkar inte på möjligheten för en eller flera fördragsslutande stater att ingå överenskommelser som innehåller bestämmelser om frågor som regleras i denna konvention med avseende på barn som har hemvist i någon av de stater som är parter i sådana överenskommelser.
3. Les accords à conclure par un ou plusieurs Etats contractants sur des	3. Agreements to be concluded by one or more Contracting States on matters within the	3. Överenskommelser som kan komma att ingås av en eller flera fördragsslutande

matières réglées par la présente Convention n'affectent pas, dans les rapports de ces Etats avec les autres Etats contractants, l'application des dispositions de la présente Convention.	scope of this Convention do not affect, in the relationship of such States with other Contracting States, the application of the provisions of this Convention.	stater om frågor som omfattas av denna konventions tillämpningsområde inverkar inte på tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention i förhållandet mellan dessa stater och andra fördragsslutande stater.
4. Les paragraphes précédents s'appliquent également aux lois uniformes reposant sur l'existence entre les Etats concernés de liens spéciaux, notamment de nature régionale.	4. The preceding paragraphs also apply to uniform laws based on special ties of a regional or other nature between the States concerned.	4. De föregående punkterna ska även vara tillämpliga på enhetliga lagar som är grundade på särskilda förbindelser av regional eller annan karaktär mellan berörda stater.
<i>Article 53</i>	<i>Article 53</i>	<i>Artikel 53</i>
1. La Convention ne s'applique qu'aux mesures prises dans un Etat après l'entrée en vigueur de la Convention pour cet Etat.	1. The Convention shall apply to measures only if they are taken in a State after the Convention has entered into force for that State.	1. Konventionen ska vara tillämplig på åtgärder endast om de vidtas i en stat efter det att konventionen har trätt i kraft för den staten.
2. La Convention s'applique à la reconnaissance et à l'exécution des mesures prises après son entrée en vigueur dans les rapports entre l'Etat où les mesures ont été prises et l'Etat requis.	2. The Convention shall apply to the recognition and enforcement of measures taken after its entry into force as between the State where the measures have been taken and the requested State.	2. Konventionen ska vara tillämplig på erkännande och verkställighet av åtgärder som vidtas efter det att den har trätt i kraft mellan den stat där åtgärderna har vidtagits och den anmodade staten.
<i>Article 54</i>	<i>Article 54</i>	<i>Artikel 54</i>
1. Toute communication à l'Autorité centrale ou à toute autre autorité d'un Etat contractant est adressée dans la	1. Any communication sent to the Central Authority or to another authority of a Contracting State shall be in the original	1. Varje meddelande som sänds till centralmyndigheten eller till en annan myndighet i en fördragsslutande stat ska vara av-

langue originale et accompagnée d'une traduction dans la langue officielle ou l'une des langues officielles de cet Etat ou, lorsque cette traduction est difficilement réalisable, d'une traduction en français ou en anglais.	language, and shall be accompanied by a translation into the official language or one of the official languages of the other State or, where that is not feasible, a translation into French or English.	fattat på original-språket och åtföljas av en översättning till det officiella språket eller ett av de officiella språken i den andra staten eller, om det är svårt att få till stånd en sådan översättning, en översättning till franska eller engelska.
2. Toutefois, un Etat contractant pourra, en faisant la réserve prévue à l'article 60, s'opposer à l'utilisation soit du français, soit de l'anglais.	2. However, a Contracting State may, by making a reservation in accordance with Article 60, object to the use of either French or English, but not both.	2. En fördragsslutande stat får genom reservation i enlighet med artikel 60 dock motsätta sig användningen av antingen franska eller engelska, dock inte båda.
<i>Article 55</i>	<i>Article 55</i>	<i>Artikel 55</i>
1. Un Etat contractant pourra, conformément à l'article 60:	1. A Contracting State may, in accordance with Article 60,	1. En fördragsslutande stat får i enlighet med artikel 60
a) réserver la compétence de ses autorités pour prendre des mesures tendant à la protection des biens d'un enfant situés sur son territoire; b) se réserver de ne pas reconnaître une responsabilité parentale ou une mesure qui serait incompatible avec une mesure prise par ses autorités par rapport à ces biens.	a) reserve the jurisdiction of its authorities to take measures directed to the protection of property of a child situated on its territory; b) reserve the right not to recognise any parental responsibility or measure in so far as it is incompatible with any measure taken by its authorities in relation to that property.	a) förbehålla sina myndigheter behörighet att vidta åtgärder till skydd för ett barns egendom som befinner sig inom dess territorium, b) förbehålla sig rätten att inte erkänna föräldraansvar eller en åtgärd som strider mot en åtgärd som dess myndigheter vidtagit med avseende på den egendomen.
2. La réserve pourra être restreinte à certaines catégories de biens.	2. The reservation may be restricted to certain categories of property.	2. Reservationen får begränsas till vissa kategorier av egendom.

<i>Article 56</i>	<i>Article 56</i>	<i>Artikel 56</i>
Le Secrétaire général de la Conférence de La Haye de droit international privé convoque périodiquement une Commission spéciale afin d'examiner le fonctionnement pratique de la Convention.	The Secretary General of the Hague Conference on Private International Law shall at regular intervals convoke a Special Commission in order to review the practical operation of the Convention.	Generalsekreteraren för Haagkonferensen för internationell privaträtt ska med jämna mellanrum sammankalla en specialkommission för att granska den praktiska tillämpningen av denna konvention.
CHAPITRE VII	CHAPTER VII	KAPITEL VII
CLAUSES FINALES	FINAL CLAUSES	SLUTBESTÄMMELSER
<i>Article 57</i>	<i>Article 57</i>	<i>Artikel 57</i>
1. La Convention est ouverte à la signature des Etats qui étaient Membres de la Conférence de La Haye de droit international privé lors de sa Dix-huitième session.	1. The Convention shall be open for signature by the States which were Members of the Hague Conference on Private International Law at the time of its Eighteenth Session.	1. Konventionen ska vara öppen för undertecknande av de stater som var medlemmar i Haagkonferensen för internationell privaträtt vid tidpunkten för dess artonde session.
2. Elle sera ratifiée, acceptée ou approuvée et les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés auprès du Ministère des Affaires Etrangères du Royaume des Pays-Bas, dépositaire de la Convention.	2. It shall be ratified, accepted or approved and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands, depositary of the Convention.	2. Den ska ratificeras, godtas eller godkännas och ratifikations-, godtagande- eller godkännande-instrumenten depone-ras hos utrikesministeriet i Konungariket Nederländerna, som är depositarie för konventionen.
<i>Article 58</i>	<i>Article 58</i>	<i>Artikel 58</i>
1. Tout autre Etat pourra adhérer à la Convention après son	1. Any other State may accede to the Convention after it	1. Varje annan stat får ansluta sig till konventionen efter det

entrée en vigueur en vertu de l'article 61, paragraphe 1.	has entered into force in accordance with Article 61, paragraph 1.	att den har trätt i kraft i enlighet med artikel 61.1.
2. L'instrument d'adhésion sera déposé auprès du dépositaire.	2. The instrument of accession shall be deposited with the depositary.	2. Anslutningsinstrumentet ska deponeras hos depositarien.
3. L'adhésion n'aura d'effet que dans les rapports entre l'Etat adhérent et les Etats contractants qui n'auront pas élevé d'objection à son encontre dans les six mois après la réception de la notification prévue à l'article 63, lettre b). Une telle objection pourra également être élevée par tout Etat au moment d'une ratification, acceptation ou approbation de la Convention, ultérieure à l'adhésion. Ces objections seront notifiées au dépositaire.	3. Such accession shall have effect only as regards the relations between the acceding State and those Contracting States which have not raised an objection to its accession in the six months after the receipt of the notification referred to in sub-paragraph b of Article 63. Such an objection may also be raised by States at the time when they ratify, accept or approve the Convention after an accession. Any such objection shall be notified to the depositary.	3. Anslutningen får verkan endast i förhållandet mellan den anslutande staten och de fördragsslutande stater som inte har gjort någon invändning mot anslutningen inom sex månader efter det att underrättelsen i artikel 63 b har mottagits. Stater kan göra en sådan invändning även när de efter en anslutning ratificerar, godtar eller godkänner konventionen. Depositarien ska underrättas om varje sådan invändning.
<i>Article 59</i>	<i>Article 59</i>	<i>Artikel 59</i>
1. Un Etat qui comprend deux ou plusieurs unités territoriales dans lesquelles des systèmes de droit différents s'appliquent aux matières régies par la présente Convention pourra, au moment de la signature, de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, déclarer	1. If a State has two or more territorial units in which different systems of law are applicable in relation to matters dealt with in this Convention, it may at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession declare that the Convention shall extend to all its terri-	1. En fördragsslutande stat som består av två eller flera territoriella enheter med olika rättssystem i frågor som regleras i denna konvention får vid undertecknande, ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning förklara att konventionen ska omfatta alla dess enheter eller endast en eller

que la Convention s'appliquera à toutes ses unités territoriales ou seulement à l'une ou à plusieurs d'entre elles, et pourra à tout moment modifier cette déclaration en faisant une nouvelle déclaration.	torial units or only to one or more of them and may modify this declaration by submitting another declaration at any time.	flera av dem och får när som helst ändra sin förklaring genom att avge en ny förklaring.
2. Ces déclarations seront notifiées au depositaire et indiqueront expressément les unités territoriales auxquelles la Convention s'applique.	2. Any such declaration shall be notified to the depositary and shall state expressly the territorial units to which the Convention applies.	2. Depositarien ska underrättas om varje sådan förklaring och i förklaringen ska uttryckligen anges för vilka territoriella enheter konventionen ska tillämpas.
3. Si un Etat ne fait pas de déclaration en vertu du présent article, la Convention s'appliquera à l'ensemble du territoire de cet Etat.	3. If a State makes no declaration under this Article, the Convention is to extend to all territorial units of that State.	3. Om en stat inte avger någon förklaring enligt denna artikel, ska konventionen omfatta alla dess territoriella enheter.
<i>Article 60</i>	<i>Article 60</i>	<i>Artikel 60</i>
1. Tout Etat contractant pourra, au plus tard au moment de la ratification, de l'acceptation, de l'approbation ou de l'adhésion, ou au moment d'une déclaration faite en vertu de l'article 59, faire soit l'une, soit les deux réserves prévues aux articles 54, paragraphe 2, et 55. Aucune autre réserve ne sera admise.	1. Any State may, not later than the time of ratification, acceptance, approval or accession, or at the time of making a declaration in terms of Article 59, make one or both of the reservations provided for in Articles 54, paragraph 2, and 55. No other reservation shall be permitted.	1. Varje stat får senast vid ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning eller då en förklaring i enlighet med artikel 59 avges anmäla en av eller båda de reservationer som avses i artikel 54.2 och artikel 55. Ingen annan reservation ska vara tillåten.
2. Tout Etat pourra, à tout moment, retirer une réserve qu'il aura faite. Ce retrait sera	2. Any State may at any time withdraw a reservation it has made. The withdrawal	2. Varje stat får när som helst återta en reservation som den har anmält. Deposita-

notifié au dépositaire.	shall be notified to the depositary.	rien ska underrättas om ett sådant återtagande.
3. L'effet de la réserve cessera le premier jour du troisième mois du calendrier après la notification mentionnée au paragraphe précédent.	3. The reservation shall cease to have effect on the first day of the third calendar month after the notification referred to in the preceding paragraph.	3. Reservationen ska upphöra att gälla den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att den underrättelse som avses i föregående punkt har lämnats.
<i>Article 61</i>	<i>Article 61</i>	<i>Artikel 61</i>
1. La Convention entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après le dépôt du troisième instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation prévu par l'article 57.	1. The Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval referred to in Article 57.	1. Konventionen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter det att det tredje ratifikations-, godtagande- eller godkännande-instrument som avses i artikel 57 har deponerats.
2. Par la suite, la Convention entrera en vigueur: a) pour chaque Etat ratifiant, acceptant ou approuvant postérieurement, le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après le dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion;	2. Thereafter the Convention shall enter into force – a) for each State ratifying, accepting or approving it subsequently, on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession;	2. Därefter träder konventionen i kraft a) i förhållande till varje stat som senare ratificerar, godtar eller godkänner den, den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter det att dess ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument har deponerats,
b) pour chaque Etat adhérent, le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois	b) for each State acceding, on the first day of the month following the expiration of three months	b) i förhållande till varje anslutande stat, den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre

après l'expiration du délai de six mois prévu à l'article 58, paragraphe 3;	after the expiration of the period of six months provided in Article 58, paragraph 3;	månader efter utgången av den period på sex månader som avses i artikel 58.3,
c) pour les unités territoriales auxquelles la Convention a été étendue conformément à l'article 59, le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la notification visée dans cet article.	c) for a territorial unit to which the Convention has been extended in conformity with Article 59, on the first day of the month following the expiration of three months after the notification referred to in that Article.	c) i förhållande till en territoriell enhet som konventionen har utsträckts till i enlighet med artikel 59, den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter den underrättelse som avses i den artikeln.
<i>Article 62</i>	<i>Article 62</i>	<i>Artikel 62</i>
1. Tout Etat Partie à la Convention pourra dénoncer celle-ci par une notification adressée par écrit au depositaire. La dénonciation pourra se limiter à certaines unités territoriales auxquelles s'applique la Convention.	1. A State Party to the Convention may denounce it by a notification in writing addressed to the depositary. The denunciation may be limited to certain territorial units to which the Convention applies.	1. En stat som är part i konventionen får säga upp den genom en skriftlig underrättelse ställd till depositarien. Uppsägningen får begränsas till vissa territoriella enheter på vilka konventionen är tillämplig.
2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de douze mois après la date de réception de la notification par le depositaire. Lorsqu'une période plus longue pour la prise d'effet de la dénonciation est spécifiée dans la notification, la dénonciation prendra effet à l'expiration de la période en question.	2. The denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of twelve months after the notification is received by the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the notification, the denunciation takes effect upon the expiration of such longer period.	2. Uppsägningen får verkan den första dagen i den månad som följer efter utgången av tolv månader efter det att depositarien har mottagit underrättelsen. När en längre uppsägningstid anges i underrättelsen, får uppsägningen verkan efter utgången av en sådan längre period.

<i>Article 63</i>	<i>Article 63</i>	<i>Artikel 63</i>
Le dépositaire notifiera aux Etats membres de la Conférence de La Haye de droit international privé, ainsi qu'aux Etats qui auront adhéré conformément aux dispositions de l'article 58:	The depositary shall notify the States Members of the Hague Conference on Private International Law and the States which have acceded in accordance with Article 58 of the following –	Depositarien ska underrätta de stater som är medlemmar i Haagkonferensen för internationell privaträtt och de stater som har anslutit sig i enlighet med artikel 58 om
a) les signatures, ratifications, acceptations et approbations visées à l'article 57;	a) the signatures, ratifications, acceptances and approvals referred to in Article 57;	a) de undertecknanden, ratifikationer, godtaganden och godkännanden som avses i artikel 57,
b) les adhésions et les objections aux adhésions visées à l'article 58;	b) the accessions and objections raised to accessions referred to in Article 58;	b) de anslutningar och de invändningar som gjorts mot anslutningar som avses i artikel 58,
c) la date à laquelle la Convention entrera en vigueur conformément aux dispositions de l'article 61;	c) the date on which the Convention enters into force in accordance with Article 61;	c) dagen för konventionens ikraftträdande enligt artikel 61,
d) les déclarations mentionnées aux articles 34, paragraphe 2, et 59;	d) the declarations referred to in Articles 34, paragraph 2, and 59;	d) de förklaringar som avses i artikel 34.2 och artikel 59,
e) les accords mentionnés à l'article 39;	e) the agreements referred to in Article 39;	e) de överenskomelser som avses i artikel 39,
f) les réserves visées aux articles 54, paragraphe 2, et 55 et le retrait des réserves prévu à l'article 60, paragraphe 2;	f) the reservations referred to in Articles 54, paragraph 2, and 55 and the withdrawals referred to in Article 60, paragraph 2;	f) de reservationer som avses i artikel 54.2 och artikel 55 samt de återtaganden som avses i artikel 60.2,
g) les dénonciations visées à l'article 62.	g) the denunciations referred to in Article 62.	g) de uppsägningar som avses i artikel 62.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés, ont signé la présente Convention.	In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.	Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.
Fait à La Haye, le 19 octobre 1996, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire, qui sera déposé dans les archives du Gouvernement du Royaume des Pays-Bas et dont une copie certifiée conforme sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des Etats membres de la Conférence de La Haye de droit international privé lors de la Dix-huitième session.	Done at The Hague, on the 19th day of October 1996, in the English and French languages, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the Kingdom of the Netherlands, and of which a certified copy shall be sent, through diplomatic channels, to each of the States Members of the Hague Conference on Private International Law at the date of its Eighteenth Session.	Utfärdad i Haag den 19 oktober 1996, på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar som ska deponeras i Kungariket Nederländernas regerings arkiv, och av vilken en bestyrkt kopia på diplomatisk väg ska tillställas varje stat som är medlem i Haagkonferensen för internationell privaträtt vid tidpunkten för dess artonde session.

Prop. 2011/12:85
Bilaga 1

Sammanfattning av betänkandet Föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn i internationella situationer – 1996 års Haagkonvention m.m. (SOU 2005:111)

Prop. 2011/12:85

Bilaga 2

Uppdraget

Utredningen har fått i uppdrag att lämna förslag om ett svenskt tillträde till den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention).

I utredningens uppdrag ingår att ta ställning till hur konventionen bör införlivas i svensk rätt och om Sverige bör reservera sig. Förslag på författningsändringar skall lämnas. Likheter och skillnader mellan 1996 års Haagkonvention och rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (Bryssel II-förordningen) skall belysas.

I uppdraget ingår också att ge förslag på vilken myndighet som lämpligen bör utses till centralmyndighet i förhållande till 1996 års Haagkonvention och Bryssel II-förordningen och om vissa uppgifter bör handhas av centralmyndigheten eller av andra myndigheter eller organ.

En särskild fråga för utredningen är vidare att överväga om vissa bestämmelser i 1996 års Haagkonvention lämpligen även bör återfinnas i de allmänt tillämpliga lagarna. Det gäller t.ex. reglerna om förmynderskap och den särskilda behörighetsregeln som gäller vid olovligt bortförande eller kvarhållande av barn. Om utredningen under arbetets gång skulle finna att någon anknytande internationell familjerättsfråga bör tas upp står det utredningen fritt att göra det.

Införlivande av 1996 års Haagkonvention

Eftersom vissa av de frågor som omfattas av 1996 års Haagkonvention är reglerade i Bryssel II-förordningen är Europeiska unionens (EU:s) medlemsstater i dagsläget förhindrade att på egen hand ansluta sig till konventionen. EU har dock för avsikt att fatta ett beslut som bemyndigar medlemsstaterna att ratificera konventionen, och förväntar sig också att medlemsstaterna skall göra det. Utredningen föreslår att Sverige skall tillträda 1996 års Haagkonvention så snart EU bemyndigar medlemsstaterna att göra det. Utredningen föreslår vidare att konventionen skall införlivas med svensk rätt genom inkorporering, vilket innebär att konventionens bestämmelser kommer att gälla som lag i Sverige. Förslaget omfattar dock inte konventionens slutbestämmelser som enligt utredningens bedömning inte är nödvändiga att inkorporera. Därtill föreslår utredningen vissa till konventionen kompletterande bestämmelser för att svenska myndigheter skall kunna tillämpa konventionen.

Tillämpningsområde

Ett av syftena med 1996 års Haagkonvention är att förbättra skyddet för barn i internationella situationer. För att uppnå detta syfte innehåller konventionen bestämmelser som reglerar vilket lands myndigheter som skall vara *behöriga* att vidta åtgärder, liksom bestämmelser om *vilket lands lag* som skall tillämpas i olika situationer. Även frågan om *erkännande* av avgöranden som meddelats i de fördragsslutande staterna regleras, liksom förutsättningarna för att ett utländskt avgörande skall kunna *verkställas*. Konventionen innehåller också bestämmelser om *samarbete* mellan myndigheter i olika länder.

1996 års Haagkonvention är tillämplig på frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn upp till 18 års ålder. Med *föräldraansvar* avses vårdnad eller varje liknande förhållande som avgör föräldrars, förmyndares eller andra rättsliga företrädares rättigheter, befogenheter och ansvar i förhållande till barnets person eller egendom. Konventionen avser såväl civilrättsliga som offentligrättsliga skyddsåtgärder för barn. Åtgärderna kan således röra vårdnad, umgänge, förmynderskap och godmanskap samt frågor som rör placering av barnet i familjehem eller på en institution, tillsyn genom offentlig myndighet av den omvårdnad som barnet får samt förvaltning av barnets egendom. Däremot omfattas inte frågor om t.ex. faderskap, adoption, barnets namn eller underhållsskyldighet.

Förhållandet till andra internationella instrument och till autonom rätt

De frågor som omfattas av 1996 års Haagkonvention är i flera avseenden redan reglerade i andra internationella instrument. Ett av dessa är den tidigare nämnda Bryssel II-förordningen, som är tillämplig i civilrättsliga frågor om föräldraansvar. Bryssel II-förordningen har företräde framför 1996 års Haagkonvention i de fall då barnet har hemvist i en stat som tillämpar Bryssel II-förordningen (dvs. i EU:s medlemsstater med undantag av Danmark), eller när det är fråga om att verkställa ett avgörande som har meddelats av en medlemsstat i EU. När det gäller andra internationella konventioner gäller som huvudregel att deras tillämpning inte påverkas av 1996 års Haagkonvention och det anges särskilt att denna konvention inte påverkar tillämpningen av den i Haag den 25 oktober 1980 dagtecknade konventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (1980 års Haagkonvention).

Vid ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention bör dess bestämmelser däremot gälla framför den svenska autonoma rätten (dvs. de allmänt tillämpliga lagarna som gäller när ingen EG-rättslig eller annan konventionsbaserad lagstiftning är tillämplig). Detta förhållande framgår av utredningens lagförslag.

1996 års Haagkonvention reglerar myndigheters internationella behörighet i frågor om föräldraansvar.

Utom när annat följer av Bryssel II-förordningen ger konventionens bestämmelser internationell behörighet till svenska myndigheter när ett barn har *hemvist i Sverige* och i förhållande till barn i Sverige vars *hemvist inte kan fastställas eller som är på flykt*. Konventionen ger därutöver behörighet till svenska myndigheter i förhållande till barn som vistas i Sverige (eller i förhållande till barns egendom i Sverige) om det är fråga om *brådskanie fall* eller med avseende på s.k. *territoriella åtgärder* som endast gäller i Sverige. Åtgärder som vidtas i brådskanie fall och territoriella åtgärder kan härefter ersättas av åtgärder som vidtas av de myndigheter som normalt sett är behöriga. Utredningen föreslår att det införs en lagregel om reservforum för socialnämnden i fall då svensk behörighet föreligger enligt 1996 års Haagkonvention, men då det inte finns någon behörig socialnämnd enligt svenska regler. I övrigt behövs enligt utredningens bedömning inte några kompletterande lagregler eller lagändringar för att de nämnda behörighetsreglerna skall kunna följas.

I 1996 års Haagkonvention finns vidare en bestämmelse som rör behörighet vid fall av *olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn*. Myndigheterna i den stat där barnet hade hemvist omedelbart före bortförandet eller kvarhållandet behåller sin behörighet tills barnet har fått hemvist i en annan stat och vissa angivna förutsättningar är uppfyllda. Myndigheterna i "tillflyktsstaten" har fram till dess endast behörighet i brådskanie fall. Bestämmelsen kan ses som ett komplement till regelsystemet i 1980 års Haagkonvention, som ju rör just olovligt bortförda eller kvarhållna barn, och fordrar inte för sin tillämpning någon ytterligare kompletterande bestämmelse.

Det finns en inbyggd flexibilitet i 1996 års Haagkonvention så att den internationella behörigheten så långt möjligt kan bestämmas utifrån ett enskilt barns bästa. Enligt konventionen är det möjligt för myndigheterna i två fördragsslutande stater att i ett visst fall, utifrån vad som är bäst för barnet, *komma överens om vilken stats myndighet som skall vara behörig*. En myndighet kan också ge parterna tillfälle att lämna in en framställning om behörighet till myndigheterna i en annan stat. Möjligheten att "överföra" behörighet skall dock användas endast i undantagsfall och kommer bara i fråga om båda myndigheterna är överens om att detta är till barnets bästa. Barnet måste också ha viss anknytning till den stat vars myndigheter ursprungligen inte är behöriga. Vissa kompletterande bestämmelser krävs för att svenska myndigheter skall kunna hantera dessa bestämmelser i konventionen. Utredningen föreslår därför att den svenska myndigheten som huvudregel skall kommunicera en framställning om behörighet med parterna innan beslut fattas. Det föreslås också att förfarandet som huvudregel skall vara skriftligt men att muntlig handläggning skall kunna komma i fråga i vissa fall, t.ex. om det skulle vara till fördel i det enskilda fallet. Utredningen föreslår vidare att i länsrätt skall en framställningsfråga kunna avgöras av en domare utan nämnd (något som även föreslås gälla i förhållande till Bryssel II-förordningens motsvarande bestämmelse om överföring av behörighet). Utredningen föreslår också att ett beslut i en framställningsfråga inte skall få

överklagas. När det gäller överklagandefrågan överväger Finland och Danmark (enligt utredningsförslag) att införa någon form av överklaganderätt, medan länder som t.ex. Nederländerna, Ungern och Slovakien valt att inte låta ett sådant beslut få överklagas. Särskilt mot bakgrund av att bestämmelsen skall användas i undantagsfall och att den svenska och den utländska myndigheten måste vara överens i frågan anser utredningen att nackdelarna med att tillåta överklagande överväger eventuella fördelar. De nackdelar som är särskilt påtagliga är den tidsutdräkt som en överklagandemöjlighet ofrånkomligt leder till, och att en överklagandemöjlighet i denna fråga ger ytterligare utrymme för föräldrar att tvista om sitt barn, något som enligt utredningens uppfattning inte kan anses vara i barnets intresse och till barnets bästa.

Det är vanligt att frågor om föräldraansvar uppkommer i *äktenskapsmål* och konventionens behörighetsbestämmelser ger också en möjlighet att pröva frågorna i samband med ett sådant mål. Myndigheterna i en fördragsslutande stat som utövar behörighet i ett äktenskapsmål får pröva en fråga om föräldraansvar bl.a. under förutsättning av att en av föräldrarna har hemvist i den stat där äktenskapsmålet prövas och att det är till barnets bästa att frågan prövas i samband med äktenskapsmålet. Denna bestämmelse kräver inte några kompletterande lagregler.

Slutligen skall nämnas att konventionen innehåller en *litispendensbestämmelse* som innebär att svenska myndigheter – även om de i och för sig är behöriga – skall avstå från att utöva sin behörighet om motsvarande åtgärder har begärts och fortfarande övervägs hos myndigheterna i en annan fördragsslutande stat som vid tidpunkten för begäran var behöriga. Den myndighet som har ”anlitats först” kan dock avstå från sin behörighet.

Som har framgått är bestämmelserna i 1996 års Haagkonvention liksom flera av Bryssel II-förordningens bestämmelser i vissa avseenden tillämpliga i förhållande till alla barn, och således även om ett barn genom medborgarskap har anknytning till en stat som inte har tillträtt 1996 års Haagkonvention. Förhållandet till Bryssel II-förordningen är dock sådant att Bryssel II-förordningen skall tillämpas framför 1996 års Haagkonvention inom sitt tillämpningsområde (dvs. i princip i civilrättsliga frågor när barnet har hemvist inom EU med undantag av Danmark). Detta ger i de allra flesta fall inte upphov till några problem eftersom behörighetsgrunderna i Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention till största delen överensstämmer.

Tillämplig lag enligt 1996 års Haagkonvention

1996 års Haagkonvention innehåller, till skillnad mot Bryssel II-förordningen, bestämmelser om vilket lands lag som skall tillämpas vid avgörande av frågor om föräldraansvar.

I enlighet med huvudregeln i 1996 års Haagkonvention skall svenska myndigheter i första hand *tillämpa svensk lag vid utövandet av sin behörighet* enligt bestämmelserna i konventionen. Undantagsvis får dock utländsk lag beaktas eller tillämpas.

När det gäller *föräldraansvar direkt på grund av lag* (ex lege) eller i liknande fall, föreskriver konventionen att lagen i den stat där barnet har

hemvist skall tillämpas. För svensk rätts del innebär det t.ex. att båda föräldrarna blir vårdnadshavare för barnet om föräldrarna är gifta med varandra. Om barnet byter hemvist består det tidigare föräldraansvaret, samtidigt som föräldraansvar kan tillerkännas ytterligare en person om detta följer av lagen i den nya hemviststaten. Detta får särskild betydelse för ett gift par med barn där endast fadern har föräldraansvar direkt på grund av lag i barnets tidigare hemviststat. När barnet får nytt hemvist i Sverige kommer även modern att få vårdnaden om barnet eftersom detta följer av svensk lag. Utredningen föreslår att konventionens reglering av de s.k. ex lege-situationerna skall vara tillämplig även i förhållande till barn som har fått hemvist i Sverige innan konventionen trädde i kraft här.

Självva *utövandet* av föräldraansvar, dvs. vad en vårdnadshavare till ett barn skall och får göra, skall enligt 1996 års Haagkonvention ske enligt lagen i barnets hemviststat. Detta får t.ex. betydelse i fråga om barn som tillfälligt befinner sig i Sverige.

Konventionen innehåller också bestämmelser om *giltigheten av en rättshandling* mellan ett barns företrädare och en tredje man. Ett visst skydd ges därmed åt en tredje man i god tro, för det fall barnets företrädare är behörig enligt lagen i den stat där rättshandlingen företogs men inte behörig enligt den lag som utpekats primärt enligt bestämmelserna i lagvalskapitlet.

Om tillämpningen av den lag som utpekats enligt 1996 års Haagkonvention med hänsyn tagen till barnets bästa skulle vara uppenbart oförenlig med grunderna för den svenska rättsordningen, dvs. skulle strida mot *ordre public*, får konventionens bestämmelser åsidosättas.

Konventionens lagvalsbestämmelser kräver inte några kompletterande bestämmelser i svensk lag, men bestämmelsen om tillerkännande och upphörande av föräldraansvar bör föranleda omfattande informationsinsatser.

Erkännande och verkställighet enligt 1996 års Haagkonvention

En åtgärd som har vidtagits i en medlemsstat i EU (med undantag av Danmark) skall erkännas och förklaras verkställbar i Sverige enligt Bryssel II-förordningen. Om åtgärden i stället har beslutats i en fördragsslutande stat utanför EU skall 1996 års Haagkonvention tillämpas vid bedömningen av om åtgärden skall erkännas och få verkställas i Sverige.

Åtgärder som har vidtagits i en fördragsslutande stat med stöd av bestämmelserna i 1996 års Haagkonvention skall som huvudregel *erkännas* i övriga fördragsslutande stater. Det finns dock omständigheter som gör att ett avgörande inte behöver erkännas. En sådan vägransgrund är om åtgärden, i strid mot grundläggande svenska förfaranderegler, har vidtagits inom ramen för ett förfarande utan att barnet har fått möjlighet att komma till tals (gäller ej brådska fall). En annan grund för att vägra erkännande är om åtgärden är oförenlig med en senare åtgärd, vidtagen i en icke fördragsslutande stat där barnet har hemvist, om den åtgärden uppfyller villkoren för att erkännas i Sverige. De parter som berörs av ett avgörande kan begära att svensk myndighet i ett särskilt förfarande *prövar om avgörandet erkänns eller inte* i Sverige.

Om en åtgärd som vidtas i en fördragsslutande stat i och för sig är verkställbar där, men önskas verkställd i Sverige, skall åtgärden på ansökan *förklaras verkställbar* här i landet. Samma vägransgrunder som gäller i fråga om erkännande är emellertid tillämpliga vid prövningen, och kan således leda till att en ansökan avslås.

För det fall åtgärden förklaras verkställbar i Sverige skall den *verkställas* som om den hade vidtagits i Sverige, enligt svensk lag.

Utredningen föreslår vissa kompletterande bestämmelser som skall gälla i förhållande till både en ansökan om att en åtgärd skall erkännas eller inte och en ansökan om att en åtgärd skall förklaras verkställbar i Sverige. Ett av dessa förslag är att *Svea hovrätt* skall vara behörig myndighet i samtliga fall, oavsett om åtgärden enligt svenska regler betraktas som offentligrättslig eller privaträttslig. Utredningen föreslår också vissa bestämmelser kring själva förfarandet, t.ex. när det gäller vilka handlingar som skall ges in till hovrätten, att handlingarna som huvudregel skall vara översatta till svenska språket och att en ansökan måste kommuniceras innan hovrätten beslutar att bifalla den. Eftersom ett avgörande kan innehålla både ställningstaganden som omfattas av konventionens tillämpningsområde och sådana som inte gör det, föreslår utredningen att hovrätten skall kunna förklara att avgörandet gäller eller är verkställbart endast i vissa delar. Enligt utredningens bedömning krävs inte några lagändringar eller kompletterande bestämmelser i fråga om själva verkställighetsförfarandet.

Samarbete, utbyte av information och centralmyndighet enligt 1996 års Haagkonvention

En mycket viktig förutsättning för att 1996 års Haagkonvention skall fungera på bästa sätt är ett gott samarbete mellan de fördragsslutande staternas myndigheter och ett informationsutbyte dem emellan. Konventionen innehåller därför ett flertal bestämmelser om detta.

Bestämmelser om samarbete finns även i Bryssel II-förordningen, men när 1996 års Haagkonvention är tillämplig skall konventionens regler användas.

Konventionen föreskriver att de fördragsslutande staterna skall utse en centralmyndighet. Centralmyndigheten har vissa uppgifter som skall utföras antingen av centralmyndigheten eller genom andra myndigheter eller organ. Tillhandahållandet av upplysningar om svensk lagstiftning, underlättandet av samförståndslösningar genom medling, förlikning eller liknande åtgärder samt hjälp med att lokalisera ett barn i Sverige är exempel på sådana uppgifter.

Utredningen har övervägt vilken myndighet som bör utses som centralmyndighet och stannat för att ansvaret för att fullgöra denna uppgift bör ligga på Regeringskansliet. Utredningen anser att uppgifterna för centralmyndigheten inte kräver några kompletterande bestämmelser. När det gäller frågan om medling konstateras att i avvaktan på annat internationellt arbete om medlande funktioner (det direktiv som är under arbete i EU om vissa aspekter på medling i civilrättsliga tvister) är befintliga möjligheter tillräckliga för att tillgodose konventionens krav.

I konventionen finns också bestämmelser om överlämnande av uppgifter och information mellan centralmyndigheter eller andra myndigheter i de fördragsslutande staterna. Det kan gälla en begäran från en fördragsslutande stat om en rapport angående hur situationen ser ut för ett barn som har hemvist i Sverige, eller en begäran om att en svensk myndighet skall vidta åtgärder till skydd för barnet. Utredningen föreslår att socialnämnden skall vara behörig att handlägga en sådan begäran. Vidare har en myndighet i en fördragsslutande stat som överväger åtgärder en möjlighet att begära att en myndighet i en annan fördragsslutande stat skall överlämna relevanta uppgifter. När det är en svensk myndighet som överväger åtgärder är det enligt utredningens uppfattning den myndighet som överväger åtgärder som också bör ställa frågan. När frågan kommer från en utländsk myndighet är det den svenska myndighet som har den relevanta informationen som är behörig att handlägga en sådan begäran. Om ett barn utsätts för allvarlig fara skall berörda svenska myndigheter underrätta myndigheterna i en annan stat där barnet finns om faran och om vidtagna eller övervägda åtgärder.

En förälder som är bosatt i Sverige och som vill få eller behålla umgänge med sitt barn som har hemvist i en annan fördragsslutande stat, får begära att svenska myndigheter samlar in upplysningar eller underlag om föräldern. Myndigheten får också uttala sig om förälderns lämplighet att utöva umgänge med barnet och under vilka villkor umgänge skulle kunna utövas. Utredningen föreslår att socialnämnden skall vara behörig att handlägga en sådan begäran. En svensk myndighet som prövar en fråga om umgänge kan också komma att få motsvarande upplysningar rörande en förälder och ett motsvarande uttalande från myndigheterna i en annan fördragsslutande stat. Den svenska myndigheten är då skyldig att beakta dessa uppgifter när den beslutar om umgänget.

Rent generellt gäller att överföring av information till en utländsk myndighet kan förhindras av gällande svenska sekretessbestämmelser. En sekretessbelagd uppgift får inte lämnas ut till en utländsk myndighet annat än om utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning, eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få utlämnas till en svensk myndighet, och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten. Utredningen anser inte att det finns anledning att utvidga möjligheterna att lämna ut sekretessbelagda uppgifter jämfört med vad som redan är möjligt enligt gällande lagstiftning.

Enligt personuppgiftslagen (1998:204) är det som huvudregel förbjudet att överföra personuppgifter till en stat som inte ingår i Europeiska unionen eller är ansluten till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), om landet inte har en adekvat nivå för skyddet av personuppgifterna. Detta skulle kunna medföra problem vid tillämpningen av samarbetsbestämmelserna i 1996 års Haagkonvention. Eftersom skyddet för enskildas personliga integritet genom gällande sekretessbestämmelser är väl tillgodosett föreslår utredningen en bestämmelse som tillåter att överföring av personuppgifter får ske till en tredje stat utan hinder av bestämmelserna i personuppgiftslagen.

1996 års Haagkonvention innehåller även bestämmelser av mer administrativ natur och bestämmelser som är riktade till staterna och inte till den enskilde tillämparen.

Det finns bl.a. en bestämmelse enligt vilken myndigheterna i barnets hemviststat får utfärda *intyg*. Ett sådant intyg kan visa i vilken egenskap en person som har föräldraansvar för ett barn handlar, och vilka befogenheter personen har. Utredningen föreslår att regeringen får utfärda föreskrifter i fråga om sådana intyg.

Konventionen innehåller också bestämmelser om *behandling av personuppgifter och sekretess*. Behandlingen av personuppgifter överensstämmer med personuppgiftslagen. Av bestämmelsen om sekretess följer att svenska myndigheter skall sörja för att de upplysningar som de får omfattas av sekretess enligt svensk lag. Utredningen föreslår att det införs en bestämmelse i sekretesslagen (1980:100) som gör det möjligt för en domstol att förordna om sekretess i mål och ärenden enligt konventionen för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden om part begär det och det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs. Om uppgiften kommer från en utländsk myndighet föreslås att det inte skall behövas någon begäran från part. Detta förslag bör även gälla för uppgifter i mål och ärenden enligt Bryssel II-förordningen.

Utredningen föreslår vidare att regeringen skall bemyndigas att meddela föreskrifter i fråga om *översättning* av handlingar som skall skickas till en utländsk myndighet. I vissa fall kan det t.ex. vara befogat att låta en part stå för kostnaderna för översättningen.

Konventionen innehåller två *reservationsmöjligheter*. Den ena gäller *språk* och tillåter Sverige att reservera sig antingen mot franska eller mot engelska i meddelanden till de svenska myndigheterna. Utredningen föreslår att möjligheten till reservation mot franska skall utnyttjas. En sådan reservation övervägs även i Finland och Danmark. Konventionen har ett brett tillämpningsområde och uppmuntrar i många avseenden till direktkontakt mellan myndigheter. I många fall kan frågor kräva snabba beslut. De flesta myndigheter kan hantera kontakter på engelska, medan handlingar på franska ofta kan kräva översättning.

Den andra reservationsmöjligheten öppnar för att Sverige kan förbehålla de svenska myndigheterna behörighet i fråga om *åtgärder till skydd för ett barns egendom i Sverige*, samt att de svenska myndigheterna inte behöver erkänna föräldraansvar eller en åtgärd om den är oförenlig med en åtgärd som har vidtagits av svenska myndigheter med avseende på den nämnda egendomen. Varken i Finland eller Danmark har föreslagits att någon sådan reservation skall göras. Utredningen bedömer också att det inte finns tillräckligt starka skäl för att föreslå en reservation i detta avseende. Bestämmelserna som ger möjlighet att fatta interimistiska beslut och vidta åtgärder med verkan endast i Sverige får anses vara tillräckliga.

Utgångspunkter

Vid sidan av Bryssel II-förordningen, 1996 års Haagkonvention och övrig konventionsgrundad lagstiftning finns ett visst utrymme för svensk allmänt tillämplig, s.k. autonom, rätt. Som nämns inledningsvis föreskriver direktiven att det skall övervägas om vissa av bestämmelserna i 1996 års Haagkonvention bör göras allmänt tillämpliga, och det står utredningen fritt att ta upp anknytande internationella familjerätsfrågor.

En ny lag om internationella föräldraansvarsfrågor

Utredningen föreslår att det skall införas en ny lag om internationella föräldraansvarsfrågor. Den föreslagna lagen blir tillämplig i de fall då varken Bryssel II-förordningen, 1996 års Haagkonvention eller någon annan konventionsbaserad lagstiftning är tillämplig. Lagen blir därmed att betrakta som ett komplement till den EG-rättsliga och den konventionsbaserade lagstiftningen på området. Begreppet *föräldraansvar* föreslås ha samma betydelse som enligt 1996 års Haagkonvention. Lagen blir därför tillämplig både på civilrättsliga och offentligrättsliga åtgärder till skydd för barn.

Hemvistprincipen gäller som huvudregel enligt såväl Bryssel II-förordningen som 1996 års Haagkonvention. Principen innebär att barnets hemvist blir det anknytningsfaktum som primärt styr frågor om internationell behörighet och lagval. Utredningen anser att hemvistprincipen skall vara huvudregeln även i den svenska autonoma rätten. Eftersom Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention blir tillämpliga i förhållande till alla barn som har *hemvist i Sverige* behöver det inte föreskrivas i den svenska autonoma rätten att svenska myndigheter är behöriga om barnet har hemvist i Sverige. En tillämpning av hemvistprincipen i den autonoma rätten får i stället indirekt till följd att *utländska myndigheters behörighet* som huvudregel *skall accepteras när barnet har hemvist i ett annat land* (som inte tillämpar Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention). Av den föreslagna lagen följer emellertid att svenska myndigheter trots detta i vissa fall är behöriga att vidta åtgärder till skydd för ett barn som är svensk medborgare även när barnet inte har hemvist här i landet. Det gäller när myndigheterna i barnets hemvistland (eller undantagsvis barnets vistelseland, om det är så att barnets hemvist inte kan fastställas) inte anser sig vara behöriga, eller om det annars finns särskilda skäl. På så sätt införs en "säkerhetsventil" för att tillgodose att behövliga åtgärder till skydd för ett barn kan vidtas. Utredningen föreslår att den hemvistdefinition som finns i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap (1904 års lag) skall tas in i den föreslagna lagen. I definitionen sägs dock uttryckligen att den tar sikte på *barnets* hemvist.

Utredningen föreslår också att det i den nya lagen regleras *vilket lands lag* som myndigheterna skall använda i frågor om föräldraansvar med internationell anknytning. Bestämmelsen i 1996 års Haagkonvention används därvid som förebild, vilket innebär att svenska myndigheter som huvudregel skall tillämpa svensk lag vid utövande av sin behörighet. Om

det finns skäl för det skall utländsk lag kunna beaktas eller tillämpas i undantagsfall. En bestämmelse i utländsk lag får dock inte tillämpas om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen att tillämpa bestämmelsen med hänsyn tagen till barnets bästa (ordre public).

Vidare föreslås att utländska myndigheters lagakraftvunna avgöranden i frågor om föräldraansvar som huvudregel skall *erkännas* i Sverige. Det skall också vara möjligt att få *fastställt om ett utländskt avgörande erkänns eller inte*. Utredningen föreslår att Svea hovrätt skall göra denna prövning. Erkännande av ett utländskt avgörande får vägras under vissa förutsättningar. Vid bestämmande av dessa förutsättningar har bestämmelserna i 1996 års Haagkonvention huvudsakligen fått stå som förebild. Erkännande skall således kunna vägras t.ex. om en person hävdar att avgörandet hindrar honom eller henne att utöva sitt föräldraansvar, om avgörandet har meddelats utan att personen har fått möjlighet att yttra sig (om det inte är ett brådsakande fall). Erkännande kan också vägras om avgörandet strider mot ett senare avgörande som uppfyller kraven på erkännande i Sverige. Det utländska avgörandet gäller inte heller i Sverige om det skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen, med hänsyn tagen till barnets bästa (ordre public). Om ett utländskt avgörande som erkänns i Sverige önskas verkställt här i landet, skall så kunna ske efter bifall till en *ansökan om verkställbarhet*. En sådan ansökan föreslås prövas av Svea hovrätt i ett särskilt *exekvaturförfarande*.

Utredningen föreslår vidare att hovrätten skall vara bunden av de faktiska omständigheterna på vilka den utländska myndigheten grundade sin behörighet, och att det utländska avgörandet inte får omprövas i sak. Vidare skall ett avgörande kunna erkännas eller förklaras verkställbart i vissa delar.

Av det anförda följer att utredningen har föreslagit att grundtankarna och vissa av de specifika bestämmelserna i 1996 års Haagkonvention (jämför hemvistprincipen, tillämplig lag i föräldraansvarsfrågor och erkännande av utländska avgöranden som huvudregel) bör stå som förebild även för den autonoma rätten. Många av konventionens bestämmelser är emellertid inriktade på – och förutsätter – att det finns ett samarbete mellan de fördragsslutande staterna. Sådana bestämmelser bör inte göras allmänt tillämpliga eftersom det inte kan förväntas finnas ett välstrukturerat samarbete med en annan stat när den autonoma svenska rätten är tillämplig. Av detta skäl väljer utredningen att *inte* föreslå att t.ex. bestämmelsen om behörighet vid olovliga bortföranden skall stå som förebild för en allmänt tillämplig bestämmelse.

Övriga lagändringar och överväganden

Både enligt Bryssel II-förordningen och enligt 1996 års Haagkonvention har svensk myndighet behörighet i brådsakande fall. 1996 års Haagkonvention ger dessutom behörighet att vidta tillfälliga åtgärder, med verkan bara i den stat där åtgärderna vidtas. I båda fallen krävs att barnet eller barnets egendom finns i Sverige. De materiella förutsättningarna för att meddela sådana beslut måste dock finnas i den svenska rätten, dvs.

primärt enligt föräldrabalken. I gällande rätt ger 1904 års lag viss behörighet att meddela interimistiska beslut i frågor om förmynderskap och vårdnad. Utredningen föreslår att dessa bestämmelser i 1904 års lag upphävs och att det i stället införs en uttrycklig reglering både i lagen med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen och i den föreslagna lagen med kompletterande bestämmelser till 1996 års Haagkonvention. Behov av ytterligare kompletterande lagstiftning saknas.

I dag finns en möjlighet enligt 6 kap. 4 § andra stycket föräldrabalken att göra en anmälan om gemensam vårdnad direkt till Skatteverket, om barnet och föräldrarna är svenska medborgare, barnet är folkbokfört i Sverige och något förordnande om vårdnad inte har meddelats tidigare. Föräldrarna kan också få gemensam vårdnad genom registrering hos Skatteverket efter en anmälan till socialnämnden i samband med att nämnden skall godkänna en faderskapsbekräftelse eller en bekräftelse av föräldraskap. Även detta kräver att barnet är folkbokfört i Sverige men det finns inte något krav på svenskt medborgarskap. Kriterierna för folkbokföring och för hemvist är inte överensstämmande. Det kan inträffa situationer där Skatteverket, trots att de uttryckliga förutsättningarna i den angivna bestämmelsen är uppfyllda, inte har internationell behörighet att tillämpa bestämmelsen, i vart fall sedan Bryssel II-förordningen trädde i kraft. Vidare är barnets hemvist i Sverige en förutsättning för att Skatteverkets registrering av den gemensamma vårdnaden skall vara gällande i de stater som är anslutna till 1996 års Haagkonvention, vars bestämmelser i ex lege- och liknande situationer avser föräldrans ansvar enligt hemviststatens lag. Utredningen föreslår därför att kravet på att barnet är folkbokfört i Sverige ersätts med ett krav på att barnet har hemvist i Sverige. Eftersom utredningen föreslår att hemvistprincipen skall få genomslagskraft även i svensk autonom rätt, och då utredningen inte anser att det finns fog för att låta medborgarskapskravet vara styrande, föreslår utredningen också att bestämmelsen skall ändras så att kravet på att barnet och föräldrarna skall vara svenska medborgare tas bort.

Lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn har tillkommit för att stärka skyddet för barn som är utländska medborgare eller statslösa och som kommer ensamma till Sverige eller som blir ensamma under sin vistelse här. I enlighet med hemvistprincipens genomslag ovan finns anledning att vidga lagens tillämpningsområde något. Utredningen föreslår därför att lagen skall vara tillämplig i förhållande till alla barn, dvs. även i förhållande till barn med svenskt medborgarskap som kommer till Sverige under de förutsättningar som anges i lagen. Eftersom det inte är aktuellt att ge uppehållstillstånd till en svensk medborgare föreslås att tidpunkten då barnet får uppehållstillstånd i Sverige skall ersättas med tidpunkten då barnet får *hemvist* här i landet. Detta innebär inte någon praktisk skillnad jämfört med vad som redan gäller, då det får presumeras att ett barn som är utländsk medborgare eller statslös får hemvist i Sverige i samband med att det beviljas uppehållstillstånd här.

Bestämmelserna i den föreslagna lagen om internationella föräldransvarsfrågor får också till följd att ett flertal bestämmelser i 4 kap. 1904 års lag blir verkningslösa eller onödiga. Utredningen föreslår att dessa bestämmelser skall upphävas.

Eftersom ett svenskt tillträde till 1996 års Haagkonvention förutsätter att EU först bemyndigar medlemsstaterna att ratificera konventionen, föreslår utredningen att det överlämnas till regeringen att bestämma när lagen som inkorporerar konventionen tillsammans med de kompletterande bestämmelserna skall träda i kraft. Detsamma bör enligt utredningens uppfattning gälla alla de övriga lagförslagen som i större eller mindre utsträckning har anknytning till konventionen.

1996 års Haagkonvention innehåller övergångsbestämmelser. Även dessa föreslås gälla som lag och innebär att konventionens bestämmelser är tillämpliga på åtgärder som vidtas efter det att konventionen har trätt i kraft i Sverige. I fråga om erkännande och verkställighet skall konventionens bestämmelser vara tillämpliga i fråga om åtgärder som har vidtagits efter det att konventionen har trätt i kraft mellan de två berörda staterna (dvs. den stat där åtgärden har beslutats och den stat – för vår del Sverige – där det är aktuellt att erkänna eller verkställa åtgärden). Konventionen ger dock inte något svar på frågan vad som skall gälla i de s.k. ex lege-situationerna för barn som har fått hemvist i Sverige *före* konventionens ikraftträdande. Utredningen föreslår en övergångsbestämmelse som innebär att konventionens regler skall gälla i förhållande till dessa barn. Det innebär att det förhållande som gällde i fråga om föräldraansvar för barnet direkt på grund av lag enligt lagen i barnets tidigare hemviststat skall erkännas i Sverige, *samt* att svenska bestämmelser skall gälla i den mån dessa regler tillerkänner föräldraansvar till en person som inte tidigare hade det.

Även i fråga om den föreslagna lagen om internationella föräldraansvarsfrågor behövs övergångsbestämmelser. Utredningen föreslår att den nya lagen får börja tillämpas först på ärenden som anhängiggörs efter lagens ikraftträdande och när det gäller erkännande och verkställighet på avgöranden som meddelats efter lagens ikraftträdande. Ärenden som har väckts och avgöranden som har meddelats före denna tidpunkt får handläggas enligt äldre bestämmelser.

- 1 Förslag till lag om 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn

Härigenom föreslås följande.

1 § Artiklarna 1–56 i den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention) skall i originaltexternas lydelse gälla som lag här i landet. Originaltexterna skall ha samma giltighet.

Originaltexterna finns tillsammans med en svensk översättning intagna som bilaga till denna lag.

Socialnämndens behörighet i vissa fall

2 § Socialnämnden är behörig svensk myndighet att

1. upprätta rapporter enligt artikel 32 i 1996 års Haagkonvention,
2. godkänna en utländsk myndighets placering av ett barn i Sverige enligt artikel 33 i 1996 års Haagkonvention, samt
3. samla upplysningar och uttala sig i frågan om en förälders lämplighet i umgängesfrågan enligt artikel 35.2 i 1996 års Haagkonvention.

3 § Om behörighet för svensk socialnämnd föreligger i enlighet med 1996 års Haagkonvention och behörig socialnämnd saknas, är socialnämnden i Stockholms kommun behörig.

Interimistiska beslut

4 § Beslut som avses i 6 kap. 20 § och 10 kap. 16 § föräldrabalken får meddelas när behörighet föreligger för svensk domstol i enlighet med artikel 11 eller 12 i 1996 års Haagkonvention. Sådana beslut får när som helst återkallas.

Framställning om behörighet

5 § Parterna skall ges tillfälle att yttra sig innan en svensk myndighet fattar beslut i fråga om en framställning om behörighet enligt artikel 8 eller 9 i 1996 års Haagkonvention, såvida det inte är uppenbart obehövt.

6 § Myndighetens handläggning av en framställning om behörighet enligt artikel 8 eller 9 i 1996 års Haagkonvention skall vara skriftlig.

Muntlig handläggning får dock förekomma när det kan antas vara till fördel för utredningen eller främja ett snabbt avgörande av saken eller om enskild part begär det.

7 § Om en svensk myndighet utövar behörighet i en fråga som omfattas av en framställning om behörighet till en utländsk myndighet enligt artikel 8 i 1996 års Haagkonvention, får målet eller ärendet inte avgöras slutligt i sak innan den utländska myndigheten har lämnat besked i fråga om framställningen.

Prop. 2011/12:85
Bilaga 3

8 § En svensk myndighets beslut med anledning av en framställning om behörighet i enlighet med artikel 8 eller 9 i 1996 års Haagkonvention får inte överklagas.

9 § En svensk myndighet som utövar behörighet skall avskriiva målet eller ärendet från vidare handläggning om en utländsk myndighet blir behörig efter tillämpning av artikel 8 eller 9 i 1996 års Haagkonvention.

Personuppgiftslagen

10 § En svensk myndighet får utan hinder av 33 § i personuppgiftslagen (1998:204) överföra personuppgifter till behöriga myndigheter i tredje land, om det behövs för att erforderliga åtgärder till skydd för ett barn enligt 1996 års Haagkonvention skall kunna övervägas och vidtas. Detta gäller även sådana personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen.

Beslut om erkännande och verkställbarhet

11 § Svea hovrätt är behörig domstol att pröva en ansökan om erkännande och om verkställbarhetsförklaring av ett utländskt avgörande i enlighet med artiklarna 24 och 26 i 1996 års Haagkonvention.

12 § Den som ansöker om erkännande eller om verkställbarhetsförklaring av ett utländskt avgörande skall tillsammans med ansökan ge in avgörandet i original eller av myndighet bestyrkt kopia. Avser ansökan verkställbarhetsförklaring skall även bifogas bevis om att verkställighet får ske i den fördragsslutande stat där avgörandet har meddelats.

Hovrätten får förelägga sökanden att inkomma med ytterligare handlingar.

13 § De handlingar som ges in till hovrätten skall vara översatta till svenska språket om inte hovrätten finner att det är obehövligt.

14 § En ansökan får inte bifallas utan att tillfälle har lämnats motpart att yttra sig.

15 § Hovrätten får förklara avgörandet helt eller delvis gällande eller verkställbart.

Verkställighet

16 § Bifalls en ansökan om verkställbarhet, sker verkställighet enligt svensk rätt i enlighet med de regler som gäller för verkställighet av ett svenskt avgörande i en motsvarande fråga.

En föreskrift om tvångsmedel i det utländska avgörandet skall inte tillämpas.

Prop. 2011/12:85
Bilaga 3

Centralmyndigheten

17 § Regeringen utser en centralmyndighet med uppdrag att fullgöra de uppgifter som följer av 1996 års Haagkonvention.

18 § Om en framställning enligt artikel 8, 9, 32 eller 34.1 i 1996 års Haagkonvention skickas till en svensk myndighet som inte är behörig, skall myndigheten skyndsamt skicka framställningen till centralmyndigheten för vidarebefordran till behörig svensk myndighet.

Första stycket gäller även för andra förfrågningar eller underrättelser som skickas till svensk myndighet i enlighet med bestämmelserna i 1996 års Haagkonvention.

Bilaga

[...]¹

-
1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.
 2. Artikel 16 i 1996 års Haagkonvention skall tillämpas även beträffande barn som har förvärvat hemvist i Sverige före lagens ikraftträdande.

¹ Bilagan, dvs. 1996 års Haagkonvention i dess franska och engelska lydelse jämte förslag på svensk översättning, är utelämnad här. Den finns dock intagen som bilaga 3 till betänkandet.

Härigenom föreslås följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag är tillämplig på frågor om föräldraansvar när det finns anknytning till en annan stat.

Lagen gäller inte om något annat följer av annan lag.

Särskilda bestämmelser finns i Bryssel II-förordningen.

Föräldraansvar

2 § Föräldraansvar enligt denna lag har samma innebörd som i konventionen i bilagan till lagen om 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention).

Yrkande om föräldraansvar

3 § När det är till barnets bästa får en svensk myndighet ta upp en fråga angående föräldraansvar om

1. barnet är svensk medborgare och

2. barnet har hemvist utomlands eller, om barnets hemvist inte kan fastställas, vistas utomlands.

Första stycket gäller endast om behörighet saknas för myndigheterna i barnets hemviststat eller, när barnets hemvist inte kan fastställas, myndigheterna i den stat där barnet vistas eller om det annars finns särskilda skäl.

Yrkanden i äktenskapsmål

4 § Om en svensk domstol prövar ett äktenskapsmål med stöd av 3 kap. i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, får frågor angående vårdnad, boende och umgänge tas upp i samband med äktenskapsmålet om åtminstone en av makarna har vårdnaden om barnet och det är till barnets bästa att svensk myndighet prövar frågan.

Tillämplig lag

5 § Vid utövande av behörighet i frågor om föräldraansvar skall svensk lag tillämpas.

I den mån skyddet för barnets person eller egendom så kräver, får undantagsvis lagen i en annan stat till vilken barnets situation har väsentlig anknytning tillämpas eller beaktas.

6 § Ett lagakraftvunnet avgörande i fråga om föräldraansvar, som har meddelats i en annan stat, gäller i Sverige.

7 § Med ett avgörande förstås i denna lag en dom eller ett beslut som har meddelats av domstol eller annan myndighet.

Med ett avgörande jämföras ett avtal som har ingåtts vid ett domstolsförfarande eller som har godkänts av administrativ myndighet.

8 § Erkännande får dock vägras

1. om den utländska myndigheten som meddelade avgörandet inte grundade sin behörighet på barnets hemvist eller, om barnets hemvist inte kan fastställas, vistelse, eller det annars fanns skälig anledning att talan prövades där,

2. om avgörandet i strid med grundläggande svenska förfaranderegler har meddelats inom ramen för ett rättsligt eller administrativt förfarande utan att barnet har fått möjlighet att komma till tals, såvida det inte är fråga om ett brådskanie fall,

3. om en person begär det och hävdar att avgörandet hindrar honom eller henne att utöva sitt föräldraansvar, om avgörandet har meddelats utan att personen i fråga har fått möjlighet att yttra sig, såvida det inte är fråga om ett brådskanie fall,

4. om avgörandet är oförenligt med ett senare avgörande om föräldraansvar som har meddelats i Sverige, eller

5. om avgörandet är oförenligt med ett avgörande som senare har meddelats i en annan stat och som uppfyller kraven för erkännande i Sverige.

Beslut i fråga om erkännande

9 § Utan hinder av 6 § får en berörd part begära att Svea hovrätt beslutar om erkännande eller icke-erkännande av ett lagakraftvunnet avgörande som har meddelats i en annan stat. Vid hovrättens prövning tillämpas 13–17 §§ på förfarandet.

Konkurrerande förfaranden

10 § Begärs ett avgörande angående en fråga om föräldraansvar vid en svensk myndighet, när det redan pågår ett förfarande utomlands som kan leda till ett motstridigt avgörande, skall begäran avvisas om det kan antas att avgörandet i det utländska förfarandet blir gällande här i landet. Målet eller ärendet vid den svenska myndigheten får i stället förklaras vilande i avvaktan på att ett lagakraftvunnet avgörande föreligger i det utländska förfarandet.

Utan hinder av första stycket får begäran prövas om det finns särskilda skäl och det är till barnets bästa.

11 § Ett utländskt avgörande som är verkställbart i den stat där det har meddelats och som gäller i Sverige får verkställas, om avgörandet har förklarats verkställbart här.

12 § Svea hovrätt prövar en ansökan om verkställbarhetsförklaring från en berörd part.

13 § Till ansökan skall bifogas avgörandet i original eller av myndighet bestyrkt kopia och bevis om att avgörandet har vunnit laga kraft.

Hovrätten får förelägga sökanden att inkomma med ytterligare handlingar.

14 § De handlingar som ges in till hovrätten skall vara översatta till svenska språket om inte hovrätten finner att det är obehövligt.

15 § En ansökan om verkställbarhet får inte bifallas utan att tillfälle har lämnats motpart att yttra sig.

16 § Hovrätten får förklara avgörandet helt eller delvis verkställbart.

17 § Hovrätten är bunden av de faktiska omständigheter på vilka myndigheten i den stat där avgörandet meddelades grundade sin behörighet. Avgörandet får inte omprövas i sak.

Första stycket gäller med förbehåll för den omprövning som är nödvändig för att avgöra om förutsättningar för verkställbarhet föreligger.

18 § Bifalls en ansökan om verkställbarhet, sker verkställighet enligt de regler som gäller för verkställighet av ett svenskt avgörande i en motsvarande fråga.

En föreskrift om tvångsmedel i det utländska avgörandet skall inte tillämpas.

Hemvist

19 § Vid tillämpningen av denna lag skall ett barn anses ha hemvist i den stat där det är bosatt, om bosättningen med hänsyn till vistelsens varaktighet och omständigheterna i övrigt får anses stadigvarande.

Ordre public

20 § En bestämmelse i en utländsk lag får inte tillämpas och ett utländskt avgörande gäller inte i Sverige, om det med hänsyn tagen till barnets bästa skulle vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen att tillämpa bestämmelsen eller att erkänna avgörandet.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.
 2. Bestämmelserna i 3 och 4 §§ medför inte att svensk myndighets behörighet i en fråga som anhängiggjorts hos myndigheten före ikraftträdandet går förlorad.
 3. Har ett mål eller ärende om föräldraansvar anhängiggjorts vid en myndighet före ikraftträdandet, tillämpas äldre bestämmelser.
 4. Bestämmelserna i 6–9 §§ och 11–18 §§ tillämpas inte på utländska avgöranden som har meddelats före lagens ikraftträdande.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1904:26 s.1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap

Prop. 2011/12:85
Bilaga 3

Härigenom föreslås i fråga om lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap
dels att 4 kap. skall upphöra att gälla,
dels att 3 kap. 6 och 12 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 §²

Frågor *angående vårdnaden om och underhåll till barn få upptagas* i äktenskapsmål. Om barnet vistas här i riket *skola* sådana frågor alltid prövas enligt svensk lag.

Frågor *om underhåll till barn få tas upp* i äktenskapsmål. Om barnet vistas här i riket *skall* sådana frågor alltid prövas enligt svensk lag.

12 §³

Är äktenskapsmål anhängigt i främmande stat, får här i riket efter vad som finnes skäligt meddelas beslut som avses i 14 kap. 7 och 8 §§ äktenskapsbalken samt 6 kap. 20 § och 7 kap. 15 § föräldrabalken. Sådant beslut kan när som helst återkallas.

Är äktenskapsmål anhängigt i främmande stat, får här i riket efter vad som finnes skäligt meddelas beslut som avses i 14 kap. 7 och 8 §§ äktenskapsbalken samt 7 kap. 15 § föräldrabalken. Sådant beslut kan när som helst återkallas.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

² Senaste lydelse 1973:942.

³ Senaste lydelse 1987:795.

Härigenom föreslås att 6 kap. 4 §, 11 kap. 1 och 25 §§ samt 16 kap. 2 § föräldrabalken skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***6 kap.**4 §⁴

Står barnet under vårdnad av endast en av föräldrarna och vill föräldrarna gemensamt utöva vårdnaden, skall rätten på talan av dem båda förordna i enlighet med deras begäran, om inte gemensam vårdnad är uppenbart oförenlig med barnets bästa.

Om barnet *är folkbokfört* här i landet kan föräldrarna få gemensam vårdnad också genom registrering hos Skatteverket efter anmälan av dem båda

1. till socialnämnden i samband med att nämnden skall godkänna en faderskapsbekräftelse eller en bekräftelse av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §, eller

2. till Skatteverket under förutsättning att förordnande om vårdnaden inte har meddelats tidigare *och att föräldrarna och barnet är svenska medborgare.*

Om barnet *har hemvist* här i landet kan föräldrarna få gemensam vårdnad också genom registrering hos Skatteverket efter anmälan av dem båda

1. till socialnämnden i samband med att nämnden skall godkänna en faderskapsbekräftelse eller en bekräftelse av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §, eller

2. till Skatteverket under förutsättning att förordnande om vårdnaden inte har meddelats tidigare.

11 kap.1 §⁵

Kan en förmyndare på grund av sjukdom eller av någon annan orsak inte utöva förmyndarskapet eller blir förmyndaren enligt 10 kap. 17 § skild från utövningen av det, skall överförmyndaren förordna god man att i förmyndarens ställe vårda den underåriges angelägenheter.

När rätten enligt 10 kap. 17 § skiljer en förmyndare från utövningen av förmyndarskapet får rätten förordna god man enligt första stycket.

Om god man för underåriga utländska medborgare och underåriga statslösa personer finns bestämmelser i 4 kap. 3 § lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmyndarskap

⁴ Senaste lydelse 2005:434.

⁵ Senaste lydelse 2005:430.

25 §⁶

Behörig domstol i frågor som gäller godmanskap enligt 4 § eller förvaltarskap är tingsrätten i den ort där den enskilde har sitt hemvist eller, om han eller hon inte har hemvist i Sverige, Stockholms tingsrätt.

Behörig överförmyndare i frågor om godmanskap enligt 1, 2 och 4 §§ samt förvaltarskap är överförmyndaren för den kommun där den enskilde har sitt hemvist.

Har den enskilde inte hemvist i Sverige, är överförmyndaren för den kommun där den enskilde vistas behörig överförmyndare i frågor om godmanskap som tas upp med stöd av 4 kap. 3 § andra stycket lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap. Detsamma gäller frågor om godmanskap som tas upp med stöd av lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn. I andra fall då den enskilde inte har hemvist i Sverige är överförmyndaren för Stockholms kommun behörig överförmyndare.

Har den enskilde inte hemvist i Sverige, är överförmyndaren för den kommun där den enskilde vistas behörig överförmyndare i frågor om godmanskap som tas upp med stöd av rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 eller konventionen i bilagan till lagen (2006:000) om 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn. När frågor om godmanskap tas upp i andra fall då den enskilde inte har hemvist i Sverige är överförmyndaren för Stockholms kommun behörig överförmyndare.

16 kap.

2 §⁷

Tillsynen utövas av överförmyndaren för den kommun där den som har förmyndare, god man eller förvaltare har sitt hemvist.

Om god man har förordnats enligt 11 kap. 3 § vid utredning av ett dödsbo, utövas tillsynen av överförmyndaren för den kommun där den avlidne hade sitt hemvist. Är det i övrigt fråga om godmanskap enligt 11 kap. 3 §, utövas tillsynen av överförmyndaren för den kommun där den gode mannen har sitt hemvist.

Om en underårig inte har Om en underårig inte har

⁶ Senaste lydelse 2005:430.

⁷ Senaste lydelse 2005:430.

hemvist i Sverige och en god man har förordnats för den underårige med stöd av 4 kap. 3 § andra stycket lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, utövas tillsynen av överförmyndaren för den kommun där den underårige vistas. *Det samma gäller om en god man har förordnats enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.*

hemvist i Sverige och en god man har förordnats för den underårige med stöd av rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 eller konventionen i bilagan till lagen (2006:000) om 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn, utövas tillsynen av överförmyndaren för den kommun där den underårige vistas.

Om behörig överförmyndare enligt första–tredje styckena inte finns, utövas tillsynen av överförmyndaren för Stockholm.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreslås att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lydelse enligt SFS 2005:719

18 §⁸

Länsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. när åtgärd som avser endast måls beredande vidtages,

2. vid sådant förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av annan länsrätt,

3. vid beslut som avser endast rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende,

4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsuttan rätt, är länsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som avser endast beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare får utföras av en annan tjänsteman som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid länsrätten eller vid en tingsrätt på samma ort som länsrätten. Närmare bestämmelser om detta meddelas av regeringen.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,

2. mål enligt lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet, enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om befrielse från skyldighet att lämna upplysningar, visa upp handling eller lämna kontrolluppgift enligt skatteförfattningarna,

3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård i enskildhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,

2. mål enligt lagen (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet, enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter, om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om handlings undantagande från taxeringsrevision, skatterevision eller annan granskning och om befrielse från skyldighet att lämna upplysningar, visa upp handling eller lämna kontrolluppgift enligt skatteförfattningarna,

3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård i enskildhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet

⁸ Senaste lydelse 2004:630, upphör att gälla 2006-03-31.

enligt 15 c § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet eller avskildhet enligt 34 § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 2–4 såvitt avser de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 5 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (1989:529), mål enligt lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m., mål enligt lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt samt mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål rörande preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt.

enligt 15 c § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet eller avskildhet enligt 34 § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 2–4 såvitt avser de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 5 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (1989:529), mål enligt lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m., mål enligt lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt samt mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål rörande preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt,

8. mål som avser artikel 15 i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november

2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000,

Prop. 2011/12:85
Bilaga 3

9. mål som avser artiklarna 8 och 9 i konventionen i bilagan till lagen (2006:000) om 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreslås att 9 kap. 15 § sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

15 §⁹

Sekretess gäller hos domstol i äktenskapsmål samt mål och ärenden enligt föräldrabalken, liksom i ärenden enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn och mål enligt lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn, för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om part begär det och det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

I ärenden enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn

Sekretess gäller hos domstol för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om part begär det och det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs, i

1. äktenskapsmål,
2. mål och ärenden enligt föräldrabalken,
3. ärenden enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn,
4. mål enligt lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn,
5. mål och ärenden enligt rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (Bryssel II-förordningen), samt
6. mål och ärenden enligt konventionen i bilagan till lagen (2006:000) om 1996 års Haagkonvention om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (lagen om 1996 års Haagkonvention).

I ärenden enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn

⁹ Senaste lydelse 1999:1045.

och om adoption enligt 4 kap. föräldrabalken, anordnande av godmanskap enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken eller förvaltarskap behövs dock inte begäran av part.

och om adoption enligt 4 kap. föräldrabalken, anordnande av godmanskap enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken eller förvaltarskap *samt för handlingar som ges in från en utländsk myndighet med tillämpning av Bryssel II-förordningen eller konventionen i bilagan till lagen om 1996 års Haagkonvention* behövs dock inte begäran av part.

Prop. 2011/12:85
Bilaga 3

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretess i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:394) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

Prop. 2011/12:85
Bilaga 3

Härigenom föreslås i fråga om lagen (2001:394) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen att det i lagen skall införas en ny paragraf av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 c §¹⁰

Beslut som avses i 6 kap. 20 § och 10 kap. 16 § föräldrabalken får meddelas när behörighet föreligger för svensk domstol i enlighet med artikel 20 Bryssel II-förordningen. Sådana beslut får när som helst återkallas.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹⁰ Paragrafens numrering följer utredningens förslag i delbetänkandet Kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel II-förordningen (SOU 2004:80).

Härigenom föreslås att 1, 2 och 10 §§ lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om god man i vissa fall för den som är under 18 år *och som är utländsk medborgare eller statslös.*

Om företrädare i andra fall för underåriga utländska medborgare finns bestämmelser i 4 kap. 3 § lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

Denna lag innehåller bestämmelser om god man i vissa fall för den som är under 18 år.

2 §

Om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, skall överförmyndaren förordna en god man att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter.

God man skall också förordnas, om barnets föräldrar eller en annan vuxen person, som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, efter barnets ankomst till Sverige men innan barnet har fått *uppehållstillstånd* här på grund av dödsfall eller sjukdom eller av någon annan orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden.

God man skall inte förordnas, om det är uppenbart obehövligt.

Om ett barn, som inte har hemvist i Sverige vid ankomsten hit till landet är skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, skall överförmyndaren förordna en god man att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter.

God man skall också förordnas, om barnets föräldrar eller en annan vuxen person, som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, efter barnets ankomst till Sverige men innan barnet har fått *hemvist* här, på grund av dödsfall, sjukdom eller någon annan orsak upphör att kunna utöva förmynderskapet eller vårdnaden.

10 §

Beviljas barnet *uppehållstillstånd*, skall socialnämnden i den

När barnet *får hemvist* här, skall socialnämnden i *barnets hemvist-*

kommun där barnet vistas hos rätten väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken, om inte särskilda skäl talar emot det.

kommun hos rätten väcka talan om eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare enligt föräldrabalken, om inte särskilda skäl talar emot det.

Prop. 2011/12:85
Bilaga 3

Överförmyndaren skall underrätta socialnämnden om att förutsättningar för en sådan talan eller anmälan föreligger.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Skåne län, Domstolsverket, Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen, Datainspektionen, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Myndigheten för internationella adoptionsfrågor, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Barnombudsmannen, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Stockholms kommun, Huddinge kommun, Järfälla kommun, Kalmar kommun, Olofströms kommun, Malmö kommun, Örebro kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Sveriges Överförmyndare, Riksförbundet Gode män och Förvaltare, Rädda Barnen och Familjerätts-sociomernas Riksförening.

Flens kommun, Norrköpings kommun, Ödeshögs kommun, Gislaveds kommun, Växjö kommun, Burlövs kommun, Vellinge kommun, Ale kommun, Årjängs kommun, Kungsörs kommun, Gävle kommun, Åre kommun, Haparanda kommun, Riksförbundet Barnens Rätt i Samhället (BRIS) och Föreningen Sveriges kommunala familjerådgivare har avstått från att yttra sig.

Sammanfattning av departementspromemorian Placering av barn över nationsgränser med stöd av Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention m.m. (Ds 2009:62)

Prop. 2011/12:85

Bilaga 5

Bakgrund

Sedan länge har svenska kommuner kunnat placera barn för stadigvarande vård och fostran i andra kommuner inom landet. Det har däremot ansetts i de närmaste uteslutet att placera barn och ungdomar i utlandet. På motsvarande sätt har utländska placeringar i Sverige varit en helt marginell företeelse.

På senare tid har dock två internationella instrument tillkommit med bestämmelser bl.a. om tillvägagångssätt då en myndighet i en stat överväger en placering av ett barn på en institution eller i ett familjehem i en annan stat. Instrumenten som innefattar artiklar om placering av barn och unga över nationsgränserna, är den nya Bryssel II-förordningen, vars bestämmelser är direkt tillämpliga och till alla delar bindande för alla EU:s medlemsstater utom Danmark, och 1996 års Haagkonvention, vilken konvention Sverige undertecknat men ännu inte tillträtt.

Gemensamt för de båda instrumenten är att varje initiativ från en utländsk myndighet om att placera ett barn i Sverige kommer att förutsätta ett godkännande av en s.k. behörig myndighet här, eftersom svensk rätt föreskriver myndighetsbeslut vid placeringar av barn utanför det egna hemmet. De aktuella bestämmelserna – som uppvisar stora likheter – är artikel 56 i Bryssel II-förordningen resp. artikel 33 i 1996 års Haagkonvention.

Uppdraget

Utredningen har haft i uppdrag att se över den nationella regleringen av förfarandet och förutsättningarna för placeringar av barn utanför det egna hemmet över gränserna inom tillämpningsområdet för Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention.

Huvudsyftet med denna översyn har varit att analysera vilka förutsättningar som bör vara uppfyllda för att en socialnämnd ska kunna godkänna en placering i Sverige på anmodan av en annan medlemsstat.

I arbetet har också ingått att analysera vilka förutsättningar som bör vara uppfyllda för att en svensk socialnämnd ska kunna placera ett barn i en annan medlemsstat inom EU eller i en annan stat som har tillträtt 1996 års Haagkonvention. I övrigt har utredningen bl.a. haft i uppdrag att inhämta synpunkter från berörda myndigheter.

Utredningsarbetet och erfarenheter

För att få belyst i vad mån gränsöverskridande placeringar av barn och unga förekommer idag har utredningen med biträde av Socialstyrelsen genomfört en rundfråga till kommunala socialtjänstchefer. Utredningen har också i samtal med befattningshavare inom kommuner, länsstyrelser

och Socialstyrelsen sonderat erfarenheter och synpunkter på gränsöverskridande placeringar.

Prop. 2011/12:85

Bilaga 5

Allmänt sett kan sägas att placeringar över nationsgränser, oavsett om de handlar om svenska placeringar i utlandet eller utländska placeringar i Sverige, är en helt perifer företeelse. Ingen av de som utredningen varit i kontakt med har önskat se en ordning där placeringar över nationsgränser skulle kunna ske med inslag av tvång enligt LVU.

Överväganden och förslag

Inledande överväganden

Varken Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention ålägger medlemsstaterna någon skyldighet att ta emot ett barn från en annan stat eller att lämna ifrån sig barn för placering på institution eller familjehem i någon annan medlemsstat.

De åligganden som artikel 56 i Bryssel II-förordningen resp. artikel 33 i 1996 års Haagkonvention ställer upp gäller istället uteslutande de stater som anmodar en annan att inom sina gränser ta emot ett barn för placering. Därmed framstår de båda artiklarna närmast som ett slags uppförandekod mellan staterna när önskemål om placeringar över nationsgränser uppkommer.

Här gäller enligt 1996 års Haagkonvention att den anmodande staten inte får placera ett barn i en annan stat om inte denna först samtyckt till detta med beaktande av barnets bästa. Detsamma gäller enligt Bryssel II-förordningen för det fall den anmodade staten, liksom Sverige, föreskriver ingripande av en offentlig myndighet vid placering av barn inom landet. För stater som inte föreskriver ingripande av offentlig myndighet vid placering av barn inom landet gäller däremot enligt Bryssel II-förordningen att den anmodade staten istället ska underrättas om placeringen. Några närmare bestämmelser om hur ett samråd och eventuellt godkännande ska gestalta sig ger emellertid varken förordningen eller Haagkonventionen. I förordningen sägs dock att just detta ska regleras av den anmodade medlemsstatens nationella lag.

I arbetet med att ta fram tillämpningsbestämmelser till de båda artiklarna har utredningen sett skäl att göra skillnad dels mellan placeringar som vilar på frivillighet, enligt grunderna för socialtjänstlagen, och sådana placeringar som förutsätter tvång, enligt grunderna för LVU. Här har utredningen kommit till slutsatsen att endast frivilliga placeringar ska få ske över Sveriges gränser. I övrigt har utredningen delat upp sina överväganden mellan utländska placeringar i Sverige och svenska placeringar i utlandet.

Överväganden om utländska placeringar i Sverige

Den i uppdragsbeskrivningen givna utgångspunkten för godkännanden av utländska placeringar i Sverige är att placering ska vara bäst för barnet, särskilt med beaktande av anknytningen hit. I övrigt har utredningen utifrån frågeställningar givna i uppdragsbeskrivningen funnit att en stat som önskar placera ett barn i Sverige ska ge in en rapport om

barnet och i denna ange bl.a. vilka skäl den har för placeringen. Vidare föreslås att den anmodande staten ska inhämta barnets inställning till placeringen, om det inte kan anses vara olämpligt med beaktande av barnets ålder och mognad. Barnets inställning ska i förekommande fall redovisas i rapporten. För godkännande föreslås vidare krävas att samtycke till placeringen föreligger av den eller dem som har vårdnaden om barnet och när detta har fyllt 15 år av, honom eller henne själv. Vidare föreslår utredningen en ny bestämmelse om uppehållstillstånd, enligt vilken Migrationsverket på ansökan av en socialnämnd ska utfärda ett tidsbegränsat uppehållstillstånd åt en utlänning om detta behövs för att placeringen ska kunna genomföras. Bestämmelsen ska möjliggöra placeringar enligt 1996 års Haagkonvention och säkerställa att inga barn placerade enligt Bryssel II-förordningen ska behöva lämna en placering i Sverige på grund av bristande uppehållsrätt. I övrigt föreslår utredningen att det boende i vilket barnet avses bli placerat ska ha granskats av socialnämnden och bedömts lämpligt enligt grunderna för 6 kap. 6 § socialtjänstlagen. Barn som placeras i Sverige enligt Bryssel II-förordningens artikel 56 eller Haagkonventionens artikel 33 har som utgångspunkt inte bedömts bli försäkrade för bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner, ens i de fall en placering avses överstiga ett år. På grund härav bedöms staten i allt väsentligt kunna hållas undan merkostnader till följd av kommunala beslut om godkännande av utländska placeringar. De direkta kostnader som bedöms kunna följa på en placering i Sverige har istället till helt övervägande del ansetts vara sådana som i sista hand riskerar träffa den kommun som lämnat godkännande till en placering. Kommuner bör därför som villkor för ett godkännande kräva att kostnadsansvaret regleras med placerande stats myndighet och att barnet har en heltäckande sjukvårdsförsäkring. Avtal om barns placeringar och kostnadsfördelningen i samband med dessa har bedömts ligga väl innanför kommunernas kompetens mot bakgrund av de möjligheter som följer med Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention. Utredningen har också förordat ett utvecklat bruk av avtal i samband med placeringar över nationsgränser till undvikande av den rättsosäkerhet som kan följa i spåren på förändringar av ett placerat barns hemvist. Med utgångspunkt i att endast frivilliga placeringar över gränserna ska få förekomma och att det aldrig kan föreligga någon skyldighet för en socialnämnd att godkänna en utländsk placering i Sverige har utredningen funnit att socialnämndens beslut om godkännande inte ska vara överklagbart.

Överväganden om svenska placeringar i utlandet

För utredningens överväganden om svenska placeringar i utlandet har enligt uppdragsbeskrivningen gällt att ett barn aldrig ska placeras i ett annat land om det vid genomförandet av vården skulle saknas ett skydd för barnets bästa som är likvärdigt med skyddet i svensk lag. Bedömningen ska också utgå från att en placering aldrig ska kunna komma i fråga om socialnämnden inte har samma möjligheter att utöva tillsyn och följa upp ärendet som vid en placering inom landet.

Enligt utredningens mening är uppdragsbeskrivningen så snävt formulerad att den knappast lämnar något utrymme att mer än idag öppna för

svenska placeringar i utlandet. Utredningen har här gjort bedömningen att den praxis som utvecklats i fråga om utlandsplaceringar och som innebär att endast placeringar enligt socialtjänstlagen kan komma ifråga undantagsvis bör lagfästas. Utredningen har också gjort bedömningen att fall av utlandsplaceringar företrädesvis kommer handla om situationer där ett litet barn förlorat sina föräldrar och det anses vara bäst för barnet att det får växa upp i det land där det har alla sina anhöriga. För en placering utomlands har socialnämnden ansetts böra förutsätta följande: Det ska vara bäst för barnet med beaktande av barnets anknytning till landet; vårdnadshavare och barn över 15 år ska ha samtyckt till placeringen; socialnämnden ska genom avtal ha förbehållit sig samma rätt till uppföljning som hade gällt för en placering i Sverige; samråd ska ha ägt rum med centralmyndigheten eller annan behörig myndighet i det land där barnet föreslås placeras och nödvändiga godkännanden ska i förekommande fall ha inhämtats; socialnämnden ska ha träffat avtal om kostnadsansvaret.

Avslutande överväganden

Avslutningsvis har utredningen funnit att de kompletterande bestämmelser som Bryssel II-förordningen och 1996 års Haagkonvention påkallar bör införas i socialtjänstlagen och inte i speciallagar för förordningen resp. konventionen. Ett särskilt skäl för att placera bestämmelserna i socialtjänstlagen är att ingen av de båda instrumenten utesluter tillämpning av autonom rätt i förhållande till icke fördragsanslutna stater. Med beaktande härav och med hänsyn tagen till att föregående utredning på området (Utredningen om föräldraansvar i internationella situationer) gjort bedömningen att det måste säkerställas att Sverige har en adekvat autonom rätt till skydd för barn som faller utanför den EG-rättsliga och konventionsbaserade lagstiftningen, har utredningen funnit att den självständiga reglering som ytterst påkallas inte gärna kan läggas någon annanstans än i socialtjänstlagen.

Övrigt

Under utredningsarbetet har inte annat framkommit än att placeringar av barn över nationsgränser är en helt perifer företeelse som inte kan förväntas växa i nämnvärd omfattning. På grund härav och med beaktande av att föreliggande promemoria i allt väsentligt begränsas till en kodifiering av gällande praxis, anser utredningen att de regler utredningen föreslår knappast kan tillmätas några ekonomiska konsekvenser i den ena eller den andra riktningen.

1 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2001:453)

dels att 6 kap. 7 och 8 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas ett nytt kapitel med fem nya paragrafer, 6 b kap. 1–5 §§, samt närmast före 6 b kap. 1 § och 2 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

7 §

Socialnämnden *skall* i fråga om de barn som avses i 6 §

– medverka till att de får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden,

– verka för att de får lämplig utbildning,

– lämna vårdnadshavarna och dem som vårdar sådana barn råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

Socialnämnden *ska* i fråga om de barn som avses i 6 §

– medverka till att de får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden,

– verka för att de får lämplig utbildning,

– lämna vårdnadshavarna och dem som vårdar sådana barn råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

Motsvarande ska gälla ett barn som placerats med stöd av artikel 56 i Bryssel II-förordningen eller artikel 33 i 1996 års Haagkonvention samt barn som Sverige på anmodan av ett land som inte omfattas av dessa regleringar tagit emot för placering här.

8 §¹

Vårdas ett barn med stöd av denna lag i ett annat hem än det egna, *skall* socialnämnden minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs.

När barnet har varit placerat i samma familjehem under tre år från det att placeringen verkställdes, *skall* socialnämnden särskilt

Vårdas ett barn med stöd av denna lag i ett annat hem än det egna, *ska* socialnämnden minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs.

När barnet har varit placerat i samma familjehem under tre år från det att placeringen verkställdes, *ska* socialnämnden särskilt

¹ Senaste lydelse 2003:407.

överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken.

överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken.

Prop. 2011/12:85

Bilaga 6

Vad som sägs i första och andra styckena gäller inte när ett barn placerats här i landet med stöd av artikel 56 i Bryssel II-förordningen eller artikel 33 i 1996 års Haagkonvention och inte heller i fråga om barn som Sverige på anmodan av ett land som inte omfattas av dessa regleringar tagit emot för placering här.

6 b kap.

Om placering av barn i vissa specialsituationer

Om svenska placeringar i utlandet

1 §

En socialnämnd får placera ett barn i ett annat land med stöd av artikel 56 i Bryssel II-förordningen och artikel 33 i 1996 års Haagkonvention om

1. det är bäst för barnet, särskilt med beaktande av barnets anknytning till landet,

2. barnets vårdnadshavare och barnet, om det fyllt 15 år, samtyckt till placeringen,

3. socialnämnden genom avtal förbehållit sig samma rätt till uppföljning som hade gällt för en placering här i landet,

4. samråd ägt rum med centralmyndigheten eller annan behörig myndighet i det land där barnet ska placeras och att nödvändiga godkännanden i förekommande fall inhämtats, och

5. frågan om kostnadsansvar har reglerats.

Motsvarande ska äga tillämpning också i det fall där ett barn ska placeras i ett land som inte omfattas av regleringen i Bryssel

*Om utländska placeringar i
Sverige*

2 §

En socialnämnd som enligt 6 eller 7 §§ lagen (2008:450) om kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen eller enligt 2 § 2 eller 3 §§ lagen (2010:xx) om inkorporering av 1996 års Haagkonvention är behörig att godkänna en placering av ett barn här i landet får göra detta endast om

1. den anmodande medlemsstatens myndighet har bifogat en rapport av vilken framgår skälen för den planerade placeringen,

2. en placering här i landet kan anses vara bäst för barnet, särskilt med beaktande av barnets anknytning till landet,

3. barnets inställning till placeringen har inhämtats av den anmodande medlemsstatens myndighet, om det inte kan anses olämpligt med beaktande av barnets ålder och mognad,

4. samtycke till placeringen föreligger av den eller dem som har vårdnaden om barnet och, när detta har fyllt 15 år, av honom eller henne själv.

5. det föreligger sådana omständigheter som krävs för beslut om medgivande eller vård enligt 6 kap. 6 §,

6. barnet har beviljats de tillstånd som behövs enligt utlänningslagen (2005:716) och

7. frågan om kostnadsansvar och uppföljning har reglerats.

Motsvarande ska äga tillämpning också i det fall där ett land som inte omfattas av regleringen i Bryssel II-förordningen eller 1996 års Haagkonvention anmodat

3 §

För att reglera en fråga om kostnadsansvar enligt 1 § 5 och 2 § 7 får kommunen genom socialnämnden utan hinder av annars gällande bestämmelser, själv fatta de beslut och ingå de överenskommelser som påkallas för ett beslut om placering.

Socialnämnd som placerat ett barn i utlandet enligt 1 § eller lämnat godkännande till en placering här i landet enligt 2 § ska underrätta Socialstyrelsen om sådana beslut och överenskommelser.

4 §

Det ekonomiska ansvaret för de beslut och överenskommelser som avses i 1 § 5 och 2 § 7 ska vila på kommunerna själva, om regeringen inte föreskriver annat.

5 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen utser får meddela närmare bestämmelser om vad den rapport som avses i 2 § 1 ska innehålla.

Härigenom föreskrivs att det i utlänningslagen (2005:716) ska införas två nya bestämmelser, 5 kap. 12 a § och 6 kap. 7 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

12 a §

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst sex månader ska på ansökan av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten (socialnämnd) ges till en utlännings, om

1. det behövs för att en placering enligt 6 b kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453) ska kunna genomföras, och

2. hänsyn till den allmänna ordningen och säkerheten inte talar emot att tillstånd beviljas.

Ett uppehållstillstånd som meddelats enligt första stycket ska förlängas om socialnämnden begär det och de där angivna förutsättningarna fortfarande är uppfyllda.

6 kap.

7 c §

Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 12 a § får återkallas om förutsättningarna för uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda.

Uppehållstillståndet får inte återkallas innan socialnämnden fått tillfälle att yttra sig.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

Prop. 2011/12:85
Bilaga 6

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

dels att 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 8 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En fråga om godkännande av en placering av ett barn i Sverige enligt artikel 56.2 prövas av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten i den kommun där barnet avses bli placerat.

Föreslagen lydelse

6 §

En fråga om *samråd och* godkännande av en placering av ett barn i Sverige enligt artikel 56.2 prövas av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten i den kommun där barnet avses bli placerat.

8 §

I socialtjänstlagen (2001:453) finns bestämmelser om tillämpningen av artikel 56.

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Hovrätten för Västra Sverige, Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Malmö, Migrationsverket, Socialstyrelsen, Barnombudsmannen, Skatteverket, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Uppsala universitet, Lunds universitet, Stockholms universitet, Linköpings universitet, Huddinge kommun, Stockholms kommun, Gislaveds kommun, Helsingborgs kommun, Malmö kommun, Strömstads kommun, Årjängs kommun, Åre kommun, Riksförbundet Barnens Rätt i Samhället (BRIS), Sveriges Kommuner och Landsting samt Föreningen Socionomer inom Familjehemsvården.

Järfälla kommun, Flens kommun, Norrköpings kommun, Ödeshögs kommun, Växjö kommun, Kalmar kommun, Olofströms kommun, Burlövs kommun, Vellinge kommun, Ale kommun, Örebro kommun, Kungsörs kommun, Gävle kommun, Haparanda kommun, Rädda Barnen, Dianova International, Familjehemmens Riksförbund, Familjevårdens Centralorganisation och Föreningen Sveriges Socialchefer har avstått från att yttra sig.

Yttrande har dessutom avgetts av Forum för Familjevård.

1 Förslag till lag om 1996 års Haagkonvention

Härigenom föreskrivs följande.

1996 års Haagkonvention

1 § Artiklarna 1–53 i den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn (1996 års Haagkonvention) ska i originaltexternas lydelse gälla som lag här i landet. Originaltexterna ska ha samma giltighet.

Originaltexterna finns tillsammans med en svensk översättning som en bilaga till denna lag.¹

Reservforum

2 § Om tillämpningen av 1996 års Haagkonvention innebär att en fråga ska prövas av en nämnd som fullgör en kommuns uppgifter inom socialtjänsten i Sverige och det inte finns någon annan behörig nämnd, tas frågan upp av en nämnd i Stockholms kommun som fullgör sådana uppgifter.

Godkännande av en placering av ett barn i Sverige

3 § En fråga om godkännande av en placering av ett barn i Sverige enligt artikel 33 prövas av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten i den kommun där barnet avses bli placerat. Även samråd enligt den artikeln sker med den nämnden.

I 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen (2001:453) anges förutsättningarna för att godkänna en placering.

Visst informationsutbyte om ett barns situation m.m.

4 § En nämnd som fullgör en kommuns uppgifter inom socialtjänsten får rapportera om ett barns situation enligt artikel 32.

Nämnden får också samla in upplysningar eller underlag och uttala sig om en förälders lämplighet i fråga om umgänge (artikel 35.2).

Beslut om en tillfällig åtgärd i fråga om vårdnad m.m.

5 § När det finns behörighet för svensk domstol enligt artikel 11 eller 12, får domstolen i fråga om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap besluta om en sådan tillfällig skyddsåtgärd som avses i dessa artiklar.

¹ Här återfinns bilagan som bilaga 1 till propositionen.

Vid domstolens handläggning tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden. I domstolens beslut ska det anges hur länge skyddsåtgärden gäller.

Prop. 2011/12:85

Bilaga 8

Barnet får höras inför domstolen, om särskilda skäl talar för det och det är uppenbart att barnet inte kan ta skada av att höras. I ett ärende som rör vårdnad, boende eller umgänge får domstolen inhämta upplysningar från socialnämnden i frågan. Innan socialnämnden lämnar upplysningar ska den, om det är lämpligt, höra föräldrarna och barnet.

Erkännande och verkställbarhet

6 § Svea hovrätt är behörig domstol för de förfaranden om erkännande och verkställbarhet som avses i artiklarna 24 och 26.

7 § Den som ansöker om att ett utländskt avgörande ska erkännas eller förklaras vara verkställbart ska tillsammans med ansökan ge in avgörandet i original eller en kopia av avgörandet som har bestyrkts av en behörig myndighet. Avser ansökan ett avgörande som har meddelats i en parts utevaro, ska sökanden också ge in bevis om att stämningsansökan eller motsvarande handling har delgetts parten.

Avser ansökan en verkställbarhetsförklaring, ska sökanden ge in bevis om att avgörandet är verkställbart i den stat där det har meddelats.

Hovrätten får förelägga sökanden att ge in de ytterligare handlingar som hovrätten behöver för sin prövning.

Är en handling avfattad på något annat språk än svenska, ska även en svensk översättning av handlingen ges in. En översättning behöver dock inte ges in om hovrätten anser att det är obehövligt eller att det inte skäligen kan krävas.

8 § Hovrätten får förklara det utländska avgörandet helt eller delvis gällande eller verkställbart.

Verkställighet

9 § Bifalls en ansökan om verkställbarhetsförklaring, får det utländska avgörandet verkställas

1. enligt 21 kap. föräldrabalken om det avser ett barns person och
2. enligt utsökningsbalken om det avser ett barns egendom.

För verkställigheten gäller vad som är föreskrivet om verkställighet av svensk domstols avgörande i motsvarande fall.

Överföring av personuppgifter

10 § En svensk myndighet får utan hinder av 33 § personuppgiftslagen (1998:204) föra över personuppgifter till en myndighet i ett land utanför det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det behövs för att den myndigheten ska kunna överväga en nödvändig åtgärd enligt 1996 års Haagkonvention.

Anmodan att utöva behörighet

Prop. 2011/12:85

Bilaga 8

11 § Får en svensk myndighet en sådan framställning som avses i artikel 9.1 ska myndigheten anmoda den utländska myndigheten att utöva behörigheten, om den utländska myndigheten anses bättre lämpad att bedöma vad som är bäst för barnet.

Bilaga

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 4 § föräldrabalken¹ ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***6 kap.****4 §²**

Står barnet under vårdnad av endast en av föräldrarna och vill föräldrarna gemensamt utöva vårdnaden, *skall* rätten på talan av dem båda besluta i enlighet med deras begäran, om det inte är uppenbart att gemensam vårdnad är oförenlig med barnets bästa.

Om barnet är folkbokfört här i landet kan föräldrarna få gemensam vårdnad också genom registrering hos Skatteverket efter anmälan av dem båda

1. till socialnämnden i samband med att nämnden *skall* godkänna en faderskapsbekräftelse eller en bekräftelse av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §, eller

2. till Skatteverket under förutsättning att beslut om vårdnaden inte har meddelats tidigare *och att föräldrarna och barnet är svenska medborgare*.

Står barnet under vårdnad av endast en av föräldrarna och vill föräldrarna gemensamt utöva vårdnaden, *ska* rätten på talan av dem båda besluta i enlighet med deras begäran, om det inte är uppenbart att gemensam vårdnad är oförenlig med barnets bästa.

Om barnet är folkbokfört här i landet, kan föräldrarna få gemensam vårdnad också genom registrering hos Skatteverket efter anmälan av dem båda

1. till socialnämnden i samband med att nämnden *ska* godkänna en faderskapsbekräftelse eller en bekräftelse av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §, eller

2. till Skatteverket under förutsättning att beslut om vårdnaden inte har meddelats tidigare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

¹ Balken omtryckt 1995:974.

² Senaste lydelse 2006:458.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om
vissa internationella rättsförhållanden rörande
äktenskap och förmynderskap

Prop. 2011/12:85
Bilaga 8

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 6 § lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

6 §¹

Särskilda bestämmelser finns i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000.

Särskilda bestämmelser finns i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000² och i lagen (2012:000) om 1996 års Haagkonvention.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 2008:449.

² EUT L 338, 23.12.2003, s. 1 (Celex 32003R2201).

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2001:453)
dels att 10 kap. 4 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 6 kap. 11 a och
11 b §§, samt närmast före 6 kap. 11 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

Placering av ett barn över nationsgränserna

11 a §

*Socialnämnden får godkänna att
en utländsk myndighet placerar ett
barn i Sverige endast om*

*1. det är bäst för barnet att
placeras här, särskilt med beak-
tande av barnets anknytning hit,*

*2. barnets inställning till place-
ringen så långt det är möjligt har
klarlagts,*

*3. barnets vårdnadshavare och,
om barnet fyllt 15 år, barnet sam-
tycker till åtgärden,*

*4. förhållandena i det enskilda
hemmet och förutsättningarna för
vård i hemmet är utredda av
nämnden,*

*5. barnet har beviljats uppe-
hållstillstånd, om ett sådant till-
stånd behövs, och*

*6. placeringen sker med stöd av
rådets förordning (EG) nr
2201/2003 av den 27 november
2003 om domstols behörighet och
om erkännande och verkställighet
av domar i äktenskapsmål och mål
om föräldraansvar samt om upp-
hävande av förordning (EG) nr
1347/2000¹ eller med stöd av den i
Haag den 19 oktober 1996 dag-
tecknade konventionen om be-*

¹ EUT L 338, 23.12.2003, s. 1 (Celex 32003R2201).

hörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn.

Prop. 2011/12:85

Bilaga 8

11 b §

Socialnämnden får placera ett barn i ett annat land endast om

1. det är bäst för barnet att placeras där, särskilt med beaktande av barnets anknytning dit,

2. barnets inställning till placeringen så långt det är möjligt har klarlagts,

3. barnets vårdnadshavare och, om barnet fyllt 15 år, barnet samtycker till placeringen,

4. socialnämnden genom en överenskommelse med den behöriga myndigheten i det land där barnet ska placeras har gjort det möjligt att följa upp placeringen, och

5. landet har en tillfredsställande ordning i fråga om tillsyn.

10 kap.

4 §

Uppdrag att besluta på socialnämndens vägnar får ges endast åt en särskild avdelning som består av ledamöter eller ersättare i nämnden i ärenden som är en uppgift för nämnden enligt 6 kap. 6, 8, 12 och 13 §§ denna lag, 4 och 6 §§, 11 § första och andra styckena, 13 §, 14 § tredje stycket, 21, 22, 24, 26, 27 och 43 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga samt 11 och 13 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

Första stycket gäller även i ärenden enligt 6 kap. 14 § om samtycke vägras och beslut enligt 9 kap. 3 § om att föra talan om återkrav enligt 9 kap. 1 §.

Uppdrag att besluta på socialnämndens vägnar får ges endast åt en särskild avdelning som består av ledamöter eller ersättare i nämnden i ärenden som är en uppgift för nämnden enligt 6 kap. 6, 8 och 11 a–13 §§ denna lag, 4 och 6 §§, 11 § första och andra styckena, 13 §, 14 § tredje stycket, 21, 22, 24, 26, 27 och 43 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga samt 11 och 13 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)
dels att nuvarande 5 kap. 16 b § ska betecknas 5 kap. 16 c §,
dels att rubriken närmast före 5 kap. 16 b § ska sättas närmast före
5 kap. 16 c §,
dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 5 kap. 15 c och
16 b §§, 7 kap. 7 d § samt 14 kap. 4 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

15 c §

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får på ansökan av socialnämnden beviljas ett barn som avses bli placerat här i landet enligt 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen (2001:453). Upphållstillståndet ska gälla i minst ett år.

16 b §

Ett barn som med stöd av 15 c § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska, när tillståndet löper ut, på ansökan av socialnämnden beviljas ett permanent uppehållstillstånd, om barnet fortfarande är placerat här i landet.

7 kap.

7 d §

Upphållstillstånd enligt 5 kap. 15 c § får återkallas endast om förutsättningarna för sådant uppehållstillstånd inte längre finns.

Upphållstillstånd enligt 5 kap. 15 c eller 16 b § får inte återkallas för ett barn innan den socialnämnd som ansökte om uppehållstillståndet har fått tillfälle att yttra sig.

14 kap.

4 b §

Prop. 2011/12:85

Bilaga 8

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 c eller 16 b § eller beslut i fråga om återkallelse av ett tillstånd som meddelats med stöd av 5 kap. 15 c § får överklagas till migrationsdomstol. Endast socialnämnden får överklaga sådana beslut.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

Prop. 2011/12:85
Bilaga 8

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen

dels att 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 8 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En fråga om godkännande av en placering av ett barn i Sverige enligt artikel 56.2 prövas av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten i den kommun där barnet avses bli placerat.

Föreslagen lydelse

6 §

En fråga om godkännande av en placering av ett barn i Sverige enligt artikel 56 prövas av en nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten i den kommun där barnet avses bli placerat. Även samråd enligt den artikeln sker med den nämnden.

I 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen (2001:453) anges förutsättningarna för att godkänna en placering.

8 §

I brådska fall, när barnet eller egendom som tillhör barnet finns här i landet, får domstolen besluta om en tillfällig åtgärd i fråga om vårdnad, boende, umgänge eller förmynderskap (artikel 20).

Vid domstolens handläggning tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden. I domstolens beslut ska det anges hur länge åtgärden gäller.

Barnet får höras inför domstolen, om särskilda skäl talar för det och det är uppenbart att barnet inte kan ta skada av att höras. I ett ärende som rör vårdnad, boende eller umgänge får domstolen inhämta upplysningar från socialnämnden i frågan. Innan socialnämnden lämnar upplysningar ska den, om det är lämpligt, höra föräldrarna och barnet.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreskrivs att 36 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

36 kap.

1 §¹

Sekretess gäller hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i

1. ärende enligt lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn,
2. ärende om adoption enligt 4 kap. föräldrabalken,
3. ärende om anordnande av godmanskap enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken, eller
4. ärende om förvaltarskap.

Sekretess gäller hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om en part begär det och det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i

1. äktenskapsmål,
2. mål eller ärende enligt föräldrabalken i annat fall än som anges i första stycket,

3. ärende enligt lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn, *eller*

4. mål eller ärende enligt rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den 18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet.

3. ärende enligt lagen (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn,

4. mål eller ärende enligt rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000² eller ärende enligt 8 § lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen,

5. mål eller ärende enligt rådets förordning (EG) nr 4/2009 av den

¹ Senaste lydelse 2011:606.

² EUT L 338, 23.12.2003, s. 1 (Celex 32003R2201).

*18 december 2008 om domstols
behörighet, tillämplig lag, erkän-
nande och verkställighet av domar
samt samarbete i fråga om under-
hållsskyldighet³, eller*

Prop. 2011/12:85

Bilaga 8

*6. mål eller ärende enligt lagen
(2012:000) om 1996 års Haag-
konvention.*

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

³ EUT L 7, 10.1.2009, s. 1 (Celex 32009R0004).

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2012-02-09

Närvarande: F.d. justitieråden Marianne Eliason och Peter Kindlund samt justitierådet Kerstin Calissendorff.

Stärkt skydd för barn i internationella situationer

Enligt en lagrådsremiss den 2 februari 2012 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om 1996 års Haagkonvention,
2. lag om ändring i föräldrabalken,
3. lag om ändring i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap,
4. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
5. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
6. lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen,
7. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Sofia Jungstedt.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

6 kap. 11 b §

I bestämmelsen regleras i fem punkter förutsättningarna för att en socialnämnd ska få placera ett barn i ett annat land. Enligt punkt 1 får en sådan placering ske endast om det är bäst för barnet att placeras där, särskilt med beaktande av barnets anknytning dit.

I författningskommentaren till bestämmelsen uttalas bl.a. att en placering av ett barn utomlands bör endast komma i fråga när något tillräckligt bra placeringsalternativ inte finns i Sverige samt att, om det råder någon tvekan om att en placering i det andra landet är bäst för barnet, någon placering inte ska sökas där.

Enligt Lagrådets uppfattning ger den föreslagna lagtexten inte stöd för dessa uttalanden. Bedömningen av vad som är bäst för barnet bör lämpigen göras utifrån en avvägning av samtliga faktorer av betydelse. Att alternativet med en placering utomlands endast bör komma i fråga i andra hand, dvs. sedan det konstaterats att något tillräckligt bra placeringsalternativ inte finns i Sverige, kan inte utläsas av lagtexten. Vidare kan det vid en sådan avvägning självfallet vara så att det kan råda viss tvekan om en placering i utlandet är bäst för barnet. Om det emellertid är så att en avvägning av samtliga faktorer ger vid handen att en placering utomlands är bäst för barnet följer av den föreslagna lagtexten att förutsättningen i punkt 1 är uppfylld. Om avsikten med bestämmelsen är en annan måste lagtexten omarbetas. I annat fall bör författningskommentaren justeras.

5 kap. 15 c §

Enligt bestämmelsen får ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på ansökan av socialnämnden beviljas ett barn som avses bli placerat här i landet enligt 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen. Bestämmelsen är således fakultativ och några rekvisit har inte angivits i paragrafen.

Av författningskommentaren framgår att Migrationsverkets prövning ska innefatta en bedömning av om det behövs ett uppehållstillstånd och hur länge detta ska gälla. Prövningen ska inte gälla barnets behov av placering här i landet eller innefatta en bedömning av om socialnämnden bör godkänna placeringen.

Bedömningen av om det behövs uppehållstillstånd måste rimligen endast avse en prövning av om uppehållstillstånd krävs för att barnet ska få vistas i landet, dvs. en formell prövning.

Lagrådet ifrågasätter mot bakgrund härav att bestämmelsen utformats som en fakultativ regel (jfr 5 kap. 15 och 15 b §§ i lagen) och förordar i stället följande lydelse.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska på ansökan av socialnämnden beviljas ett barn som avses bli placerat här i landet enligt 6 kap. 11 a § socialtjänstlagen (2001:453) om uppehållstillstånd behövs för vistelsen. Uppehållstillståndet ska gälla i minst ett år.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 mars 2012

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Ask, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Carlsson, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Hatt, Ek, Lööf

Föredragande: statsrådet Ask

Regeringen beslutar proposition 2011/12:85 Stärkt skydd för barn i internationella situationer

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upp- häver eller upprepar ett normgivnings- bemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU- regler
Lag om ändring i lagen (2008:450) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen		32003R2201